

KIBRIS CUMHURİYETİ ANAYASASI

KISIM I -. UMUMİ HÜKÜMLER

MADDE 1

Kıbrıs Devleti, bu Anayasa gereğince, Cumhurbaşkanı Kıbrıs Elen Cemaatı tarafından seçilen bir Elen ve Cumhurbaşkan Muavini Kıbrıs Türk Cemaatı tarafından seçilen bir Türk olan, başkanlık rejimine sahip bağımsız ve egemen bir Cumhuriyettir

MADDE 2

Bu Anayasa maksatları bakımından-

- (1) Elen Cemaatı, Elen aslından ve ana dili Elence olan veya Yunan kültür ananelerini paylaşan veya Elen-Ortodoks Kilisesine mensup bulunan bütün Cumhuriyet vatandaşlarını içine alır.
- (2) Türk Cemaatı, Türk aslından ve ana dili Türkçe olan veya Türk kültür ananelerini paylaşan veya Müslüman olan bütün Cumhuriyet vatandaşlarını içine alır.
- (3) Bu maddenin (1)'inci ve (2)'nci fıkraları hükümleri şumulüne girmeyen Cumhuriyet vatandaşları, bu Anayasanın yürürlüğe girmesinden itibaren üç ay içinde, ferd olarak Elen veya Türk Cemaatına katılmak hususunda ihtiyarlarını kullanırlar, fakat bunlar bir dini gruba mensup iseler bu takdirde, dini grup olarak ihtiyarlarını kullanırlar ve bunun üzerine seçtikleri Cemaatın üyesi sayılırlar:
Ancak, böyle bir dini gruba mensup olan herhangi bir Cumhuriyet vatandaşı, grubunun ihtiyarı ile bağlı kalmamayı tercih edebilir ve mezkur ihtiyarın kullanılmasından itibaren bir ay içinde Cumhuriyetin ilgili memuruna ve Elen ve Türk Cemaat Meclisleri Reislerine göndereceği yazılı ve imzalı bir beyanla mezkûr grubun mensup sayılacağı Cemaattan başka Cemaata mensup olmayı ihtiyar edebilir:
Ancak yine, mezkûr bir din ve grubun izhar ettiği ihtiyar, üyeleri adedinin gerekli sayıdan az olması sebebiyle kabul edilmediği takdirde, böyle bir grubun herhangi bir üyesi bu ihtiyarın red edildiği tarihten itibaren bir ay içinde, yukarıda mezkûr tarzda, mensup olmak istediği Cemaata katılmayı ferden ihtiyar edebilir.
Bu fıkra maksatları bakımından bir "dini grup", aynı dine inanan ve aynı mezhebe mensup veya bu dinin yetkisine tabi olan Kıbrısta mutader mukim şahıslardan, sayısı bu Anayasa yürürlüğe girdiği tarihte bini aşan ve bu tarihte en az beş yüzü Cumhuriyet vatandaşı olan bir grubu ifade eder.
- (4) Bu Anayasanın yürürlüğe girmesinden üç ay sonra herhangi bir tarihte Cumhuriyet vatandaşı olan bir şahıs, bu maddenin (3) üncü fıkrasında gösterilen ihtiyar hakkını vatandaş olma tarihinden itibaren üç ay içinde kullanır.
- (5) Bu maddenin (1) inci ve (2) nci fıkraları hükümleri şumulüne giren Cumhuriyetin bir Elen veya bir Türk vatandaşı, aşağıdaki şartlarla, üyesi olduğu Cemaata mensup olmaktan çıkarak diğer Cemaata katılabilir.
 - (a) ilgili vatandaşın böyle bir değişikliği istediğine dair ve Cumhuriyetin ilgili memuruna ve Elen ve Türk Cemaat Meclisleri Reisliğine sunduğu yazılı ve imzalı bir beyanı;
 - (b) diğer Cemaatın Cemaat Meclisinin tasvibi.
- (6) Bu maddenin (3) üncü fıkrası hükümleri gereğince Elen veya Türk Cemaatına

mensup sayılan herhangi bir fert veya dini grup, aşağıdaki şartlarla, mezkûr Cemaata mensup olmaktan çıkarak diğer Cemaata mensup sayılabilir:-

- (a) ilgili fert veya dini grubun böyle bir değişikliği istediğine dair ve Cumhuriyetin ilgili memuruna ve Elen ve Türk Cemaat Meclisleri Reislerine sunduğu yazılı ve imzalı bir beyanı;
 - (b) diğer Cemaatın Cemaat Meclisinin tasvibi
- (7) (a) evli bir kadın kocasının mensup olduğu Cemaata mensup olur;
- (b) yirmi bir yaşından küçük ve evli olmayan bir erkek veya kız çocuğu, babasının mensup olduğu veya, babası bilinmediği ve evlatlık da edinilmediği takdirde annesinin mensup olduğu Cemaata mensup olur.

MADDE 3

1. Cumhuriyetin resmi dilleri Elence ve Türkçedir.
2. Teşrii, icrai ve idari muamele ve vesikalar her iki resmi dilde yazılır ve Anayasanın açıkça gerekli kıldığı hallerde Cumhuriyet Resmi Gazetesinde her iki resmi dilde yayınlanmak suretiyle ilan edilir.
3. Bir Elene veya bir Türke hitap eden idari veya diğer resmi vesikalar muhatabına göre Elence veya Türkçe yazılır.
4. Adli muamelelerin yürütülmesi veya yapılması ve kararların yazılması, taraflar Elen ise Elence, taraflar Türk ise Türkçe ve taraflar Elen ve Türk ise hem Elence hem de Türkçe olur. Diğer bütün hallerde, bu maksatlarla kullanılacak dil veya diller 163'üncü madde gereğince Yüksek Mahkeme tarafından yapılacak Mahkeme Tüzüğü ile tesbit edilir.
5. Cumhuriyet Resmi Gazetesinde her metin her iki resmi dilde ve aynı sayıda, yayınlanır.
6. (1) Cumhuriyet Resmi Gazetesinde yayınlanan herhangi bir teşriî, icrai veya idarî muamele veya vesikanın Elence ve Türkçe metinleri arasındaki herhangi bir fark, yetkili bir mahkeme tarafından hal edilir.
- (2) Bir Cemaat Meclisinin Cumhuriyet Resmi Gazetesinde yayınlanan herhangi bir kanun veya kararının muteber metni bu Cemaat Meclisinin dilindeki metindir.
- (3) Cumhuriyet Resmi Gazetesinde yayınlanmamakla beraber başka suretle yayınlanmış bulunan bir icrai veya idari muamele veya vesikanın Elence ve Türkçe metinlerinde herhangi bir fark ortaya çıktığı zaman ilgili Bakanın veya ilgili herhangi bir başka makamın hangi metin muteber veya doğru sayılması gerektiği hakkında yapacağı beyan nihaî ve kesin olacaktır.
- (4) Yukarıda söylenen şekilde metinlerde bir fark görüldüğü herhangi bir halde, yetkili mahkeme muhik addedeceği bir tazminata karar verebilir.
7. Madenî ve kağıt paralarda ve pullarda her iki resmi dil kullanılır.
8. Her şahıs, Cumhuriyet makamlarına resmi dillerden biri ile müracaat etme hakkını haizdir.

MADDE 4

1. Cumhuriyetin Cumhur Başkanı ve Cumhur Başkan Muavini tarafından, müştereken seçilecek tarafsız şekil ve renkte bir bayrağı olacaktır.
2. Cumhuriyet makamları ve Cumhuriyet kanunları ile veya bunlara göre kurulan amme hükmi şahısları veya amme menfaatine yararlı teşekküller Cumhuriyet bayrağını asarlar ve tatil günlerinde bu bayrak ile birlikte Yunan ve Türk bayraklarının her ikisini aynı zamanda asmak hakkını haizdirler.
3. Cemat makamları ve müesseseleri tatil günlerinde, Cumhuriyet bayrağı ile birlikte Yunan ve Türk bayraklarından birini aynı zamanda asmak hakkını haizdirler.
4. Cumhuriyetin herhangi bir vatandaşı veya, üyeleri Cumhuriyet vatandaşı olan, amme müesseselerinden başka hükmi şahsiyeti haiz olan veya olmıyan herhangi bir müessese

gayri menkullerine, Cumhuriyet, Yunan veya Türk bayraklarından herhangi birini hiç bir tahdide tabi olmaksızın asmak hakkını haizdir.

MADDE 5

Elen Cemaatı Yunan millî bayramlarını ve Türk Cemaatı Türk millî bayramlarını tesit etmek hakkını haizdirler.

KISIM II - ANA HAK VE HÜRRİYETLER

MADDE 6

Bu Anayasanın açık hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, Temsiciler Meclisinin veya Cemaat Meclislerinden herhangi birinin hiçbir kanun veya kararı ve icra kuvveti kullanan veya idari görevler ifa eden Cumhuriyet dahilindeki herhangi bir organ, makam veya şahsın hiçbir muamele veya kararı, iki Cemaattan biri aleyhine veya şahıs olması veya bir Cemaata mensup olması dolayısıyla herhangi bir şahıs aleyhine ayırd edici olmayacaktır.

MADDE 7

1. Her şahıs hayat ve vücut bütünlüğü hakkına sahiptir.
2. Kanunun ölüm cezası ile cezalandırdığı bir suçtan dolayı hakkında yetkili bir mahkemece verilen bir hükmün infazı dışında, hiç kimsenin hayatına son verilemez. Kanun böyle bir cezayı ancak teammüden katil, ağır hiyanet, devletlerarası hukuka göre korsanlık ve askeri kanuna göre ölüm cezasını gerektiren suçlar için koyabilir.
3. Kanunla konduğu zaman ve gösterildiği tarzda aşağıdaki hallerde kesin olarak lüzumlu olduğu kadar cebir kullanılarak hayata son verilmesi, bu maddenin ihlali suretiyle yapılmış sayılmaz:
 - (a) şahsın veya mülkün, başka türlü kaçınılması ve tamiri imkansız aynı derecede bir zarara karşı savunulması;
 - (b) bir şahsın, yakalanması için veya kanuna uygun tutukluktan kaçmasını önlemek için;
 - (c) bir ayaklanmayı veya karşı koymayı bastırmak maksadiyle girişilen hareketler.

MADDE 8

Hiçbir şahıs işkenceye veya gayri insani yahut haysiyet kırıcı ceza veya muameleye tabi tutulamaz.

MADDE 9

Her şahıs insanca bir hayat ve sosyal güvenlik hakkına sahiptir. İşçilerin korunması, fakirlere yardım ve sosyal sigorta sistemi bir kanunla temin edilir.

MADDE 10

1. Hiçbir şahıs köle veya kul edinilemez.
2. Hiçbir şahıs zorla veya mecburi olarak çalıştırılmaz.
3. Bu madde maksatları bakımından aşağıdaki haller "zorla veya mecburi çalıştırma" sayılmazlar:-
 - (a) 11'inci maddenin hükümlerine uygun bir tutukluğun devamı sırasında veya böyle bir tutukluktan şartla salıvermenin devamınca istenilen çalışma;
 - (b) konulabilecek askeri bir hizmet veya, kanunla kabul edilmesi şartıyla, inançları gereğince askerlik vazifesini yapmaktan kaçınan kimselere mecburi askerlik yerine gördürülecek başka bir hizmet;
 - (c) fevkalade halde veya sekenenin hayat veya refahını tehdit eden afet halinde yaptırılan hizmet.

MADDE 11

1. Her şahıs hürriyet ve şahsi güvenlik hakkına sahiptir.
2. Bir şahıs hürriyetinden ancak aşağıdaki hallerde kanunla konduğu zaman ve gösterildiği tarzda mahrum edilebilir:-
 - (a) yetkili bir mahkemece mahkum edilen bir şahsın tutukluğu;
 - (b) Bir mahkemenin kanun ve bir emrine itaatsızlıktan dolayı bir şahsın yakalanması veya tutukluluğu;
 - (c) bir şahsın bir suç işlediği makul şüphesi üzerine yetkili adli makam önüne getirilmesi maksadıyla veya bir suç işlemesini önlemenin veya işledikten sonra kaçmasına mani olmanın makul olarak lüzumlu görüldüğü hallerde yakalanması veya tutukluğu;
 - (d) bir küçüğün, islahı maksadıyla kanun ve bir emirle nezaret altına alınması veya yetkili adl ve makam önüne getirilmesi maksadıyla kanun ve tutukluğu;
 - (e) bulaşıcı bir hastalık yayabilecek şahısların, akıl hastalarının, alkoliklerin, uyuşturucu madde müptelalarının veya serserilerin tutukluğu;
 - (f) Bir şahsın Cumhuriyet topraklarına müsaadesiz girmesini önlemek için veya bir yabancıнын; sınırdışı edilmesi veya iadesi muamelesine girişilmesi sebebiyle, yakalanması veya tutukluğu.
3. Hiçbir şahıs, ölüm veya hapis cezasını müstelzim suç üstü bir cürüm halinde kanunla konduğu zaman ve gösterildiği tarz müstesna, kanunun gösterdiği usullere uygun olarak tanzim edilmiş gerekçeli adli bir varaka bulunmaksızın yakalanamaz.
4. Yakalanan her şahsa, yakalanmasını icabettiren sebepler yakalanması sırasında, anladığı bir dilde bildirilir ve seçtiği bir hukukçunun hizmetinden istifadesine müsaade olunur.
5. Yakalanan şahıs, yakalandıktan sonra mümkün olan en kısa zamanda ve, daha evvel tahliye edilmediği takdirde, her halde yirmi dört saat geçmeden bir hakim önüne çıkarılır.
6. Yakalanan şahsın önüne çıkarıldığı hakim, derhal, yakalanan şahsın anladığı bir dille yakalanma sebeplerini araştırır ve mümkün olan en kısa zamanda ve her halde hakim önüne çıkma tarihinden itibaren üç günü geçmeyen bir süre zarfında, uygun göreceği şartlarla yakalanana ya tahliye eder veya, yakalanma sebebi suç hakkındaki tahkikat tamamlanmadığı takdirde, yakalanmanın devamına karar verir. Hakim, zaman zaman, her defasında sekiz günü geçmemek şartıyla, bu yakalanmanın devamına karar verebilir: Ancak, yakalanma süresinin toplamı, yakalanma tarihinden itibaren üç ayı tecavüz etmez ve bu sürenin sonunda yakalamayı tatbikle görevli her şahıs veya makam yakalanan şahsı derhal serbest bırakır.
Hakimin bu fikraya göre verdiği kararlar istinaf edilebilirler.
7. Yakalanması veya tutukluğu sebebiyle hürriyetinden mahrum bırakılan her şahıs, tutukluğunun kanuna uygunluğu hakkında bu mahkemece süratle karar verilmesi için kanun yollarına müracaat hakkına sahiptir. Tutukluğu kanuna aykırı görüldüğü takdirde serbest bırakılması mahkemece emredilir.
8. Bu madde hükümlerine aykırı olarak bir yakalanmanın veya bir tutukluğun mağduru her şahıs, dava açmak suretiyle tazminat almak hakkına sahiptir.

MADDE 12

1. Hiçbir şahıs, işlendiği zaman kanunen suç teşkil etmeyen bir fiil veya ihmalden dolayı suçlu tutulamaz; ve hiçbir şahıs, bir suç için, işlendiği zaman kanunun bu suç için açıkça gösterdiği cezadan daha ağır bir cezaya çarptırılamaz.
2. Bir suçtan dolayı beraat eden veya mahkûm olan bir şahıs, aynı suçtan dolayı tekrar muhakeme edilemez. Hiçbir şahıs, aynı fiil veya ihmalden dolayı, bu fiil veya ihmali ile

ölüme sebebiyet verilmiş olmadıkça, iki defa cezalandırılmaz.

3. Hiçbir kanun, suçun, vahameti ile mütenasip bulunmayan bir ceza koyamaz.
4. Bir suçtan sanık her şahıs, suçluluğu kanuna uygun olarak ispat edilinceye kadar masum sayılır.
5. Bir suçtan sanık her şahıs, aşağıdaki asgari haklara sahiptir :-
 - (a) hakkında yapılan ithamın mahiyet ve sebebinin anladığı bir dille ve etraflı surette derhal kendisine bildirilmesi;
 - (b) savunmasını hazırlaması için kafi zamana ve kolaylıklara, sahip olmak;
 - (c) kendini bizzat veya seçeceği veya, eğer kafi mali imkanlardan mahrum bulunuyor ve adaletin selameti gerektiriyorsa, kendisine meccanen tayin edilecek bir hukukçu vasıtasıyla savunmak;
 - (d) iddia sanıklarının sorguya çekmek veya çektirmek ve savunma tanıklarının da iddia tanıkları ile aynı şartlar altında celp edilmelerinin ve sorguya çekilmelerinin sağlanması;
 - (e) mahkemede kullanılan dili anlayamadığı veya konuşamadığı takdirde bir tercümanın yardımından meccanen faydalanmak.
6. Malların toptan müsaderesi cezasının konması yasaktır.

MADDE 13

1. Yalnız savunma veya amme sağlığı için lüzumlu veya yetkili bir mahkemenin ceza olarak vermesi için kanunla konmuş tahditler dışında her şahıs, Cumhuriyet toprakları dahilinde serbestçe seyahat etmek ve herhangi bir yerinde ikamet etmek hakkına sahiptir.
2. Her şahıs, kanunun koyduğu makul tahditler altında devamlı veya geçici olarak Cumhuriyet topraklarını terketmek hakkına sahiptir.

MADDE 14

Hiç bir vatandaş, hangi şartlar altında olursa olsun, Cumhuriyetin dışına sürülemez veya içeri girmekten alıkonulamaz.

MADDE 15

1. Her şahıs, hususi veya ailevî hayatına riayet edilmesi hakkına sahiptir.
2. Yalnız Cumhuriyetin güvenliği veya Anayasa düzeni veya amme güvenliği veya amme nizamı veya amme sağlığı veya amme ahlakı yararına veya yalnız bu Anayasanın herhangi bir şahsa sağladığı hak ve hürriyetlerin korunması için lüzumlu ve kanuna uygun olanlar dışında bu hakkın kullanılmasına hiç bir suretle müdahale edilemez.

MADDE 16

1. Her şahsın meskeni tecavüzden masundur.
2. Kanunla konduğu zaman ve gösterildiği tarzda ve gerekçeli bir adli varakaya dayanılarak veya evi işgal eden şahsın açık rızasıyla veya bir cebir suçunun mağdurunu veya herhangi bir afetin kurbanlarını kurtarmak maksadiyle olanlar dışında, hiçbir meskene herhangi bir şekilde girilemez veya içinde herhangi bir arama yapılamaz.

MADDE 17

1. Her şahıs, yazışmalarına ve kanunla yasak edilmiş vasıtalarla yapılmış olmaması şartıyla sair haberleşmelerine riayet ve bunların gizli kalması hakkına sahiptir.
2. Kanunun yalnız tutuklular için mahkûmiyetten evvel ve sonra ve iflas masası devamınca müflislerin iş yazışmaları ve haberleşmeleri hallerinde koyduklarının dışında bu hakkın kullanılmasına müdahalede bulunulamaz.

MADDE 18

1. Her şahıs, düşünme, vicdan ve din hürriyetine sahiptir.
2. Akide veya ayinleri gizli olmayan bütün dinler serbesttir.
3. Bütün dinler kanun önünde eşittir. Cemaat Meclislerine bu Anayasanın verdiği yetkiler

mahfuz kalmak şartıyla; Cumhuriyetin teşri, icraî veya idarî hiç bir muamelesi hiçbir din veya dinî müessese aleyhine ayırd edici olamaz.

4. Her şahıs, ibadet, öğretim, tatbik veya riayet şeklinde, tek başına veya toplu olarak, alenen veya hususi surette, itikatını ikrar ve din veya inancını açıklamak ve din veya inancını değiştirmek hürriyet ve hakkına sahiptir.
5. Bir şahsın dinini değiştirmesini sağlamak veya dinini değiştirmesini önlemek maksadıyla bedeni veya manevi zor kullanılması yasaktır.
6. Bir kimsenin din veya inancını açıklamak hürriyeti yalnız Cumhuriyet güvenliği veya Anayasa düzeni veya amme selameti veya amme nizamı veya amme sağlığı veya amme ahlakı yararına veyahut yalnız bu Anayasanın herhangi bir şahsa sağladığı hak ve hürriyetlerin korunması için lüzumlu ve kanunun koyduğu tahditlere tabidir.
7. On altı yaşından küçük bir şahsın dinini kanuni vasisi tayin eder.
8. Hiçbir şahıs, geliri tamamen veya kısmen mensup olduğu dinden gayri bir dinin yararına tahsis edilmiş her hangi bir vergi veya resim ödemeye zorlanamaz.

MADDE 19

1. Her şahıs, her şekli ile söz ve ifade hürriyeti hakkına sahiptir.
2. Bu hak, herhangi bir resmî makamın müdahalesi ve memleket sınırları bahis konusu olmaksızın kanaat ifade etme ve haber ve fikir alma ve verme hürriyetlerini içine alır.
3. Bu maddenin 1'inci ve 2'nci fıkralarındaki hakların kullanılması, yalnız Cumhuriyet güvenliği veya Anayasa düzeni veya amme selameti veya amme nizamı veya amme sağlığı veya amme ahlakı yararı için veya başkalarının şöhret veya haklarının korunması veya bir sırrın ifşasının önlenmesi veya adliyenin otorite ve tarafsızlığının idamesi için lüzumlu ve kanunun koyduğu formalitelere şartlara, tahditlere veya cezalara tabi tutulabilir.
4. Gazeteler veya diğer basılı şeyler, Cumhuriyet Baş Savcısının yazılı müsaadesi olmaksızın toplattırılmaz. Bu müsaade, en geç yetmiş iki saat içinde yetkili mahkeme kararı ile tasdik olunmadığı takdirde toplattırılma kalkar.
5. Bu madde hükümleri, Cumhuriyetin ses ve rüyet yayınları veya sinema işletmeleri için ruhsat alınmasını istemesine engel olmaz.

MADDE 20

1. İlgili cemaat kanununa uygun ve yalnız Cumhuriyetin güvenliği veya Anayasa düzeni veya amme selameti veya amme nizamı veya amme sağlığı veya amme ahlakı veya eğitim seviye ve niteliği yararı için veya, ana babanın çocuklarına dini inançlarına uygun bir eğitim sağlamak hakları dahil olmak üzere, başkalarının hak ve hürriyetlerinin korunması için lüzumlu formalitelere, şartlara veya tahditlere tabi olmak kaydı ile, her şahıs, öğretim veya eğitim görmek ve her şahıs veya müessese, öğretmek veya eğitmek hakkına sahiptir.
2. İlk eğitimi Elen ve Türk Cemaat Meclisleri kendi Cemaat İlk Okullarında parasız sağlayacaklardır.
3. İlk eğitim, ilgili cemaat kanununca tesbit edilecek okul çağındaki bütün vatandaşlar için mecburidir.
4. İlk eğitimden gayri eğitim, layık ve uygun bulunan hallerde, Elen ve Türk Cemaat Meclislerince; ilgili bir cemaat kanunu ile tesbit olunacak hüküm ve şartlara göre, sağlanacaktır.

MADDE 21

1. Her şahıs, asayiş bozmamak kaydı ile toplanma hürriyeti hakkına sahiptir.
2. Her şahıs, kendi menfaatlerini korumak için, sendikalar tesis etmek ve, sendikalara girmek hakkı da dahil olmak üzere, başkaları ile bir araya gelerek dernek kurma hürriyeti hakkına sahiptir. Hiçbir şahıs, 3'üncü fıkradaki tahditlere rağmen, bir derneğe girmeye

- veya bir derneğin üyeliğinde kalmaya zorlanamaz.
3. Bu maddedeki hakların kullanılmasına, yalnız Cumhuriyet güvenliği veya Anayasa düzeni veya amme selameti veya amme nizamı veya amme sağlığı veya amme ahlakı yararı için veya yalnız, böyle bir toplantıya katılıp katılmadığına veya böyle bir derneğin üyesi olup olmadığına bakılmaksızın, herhangi bir şahsa bu Anayasa ile tanınan hak ve hürriyetlerin korunması için kesin olarak lüzumlu olan ve kanunun gösterdiklerinden başka tahditler konamaz.
 4. Hedef veya faaliyetleri Anayasa düzenine aykırı her dernek yasaktır.
 5. Bu hakların, silahlı kuvvetler, polis veya jandarma mensuparıncı kullanılmasına bir kanunla tahditler konabilir.
 6. Bu madde hükümleri, şirketlerin, birliklerin ve kar için faaliyette bulunan diğer derneklerin kurulmasına, teşekkül veya hükmî şahıs olma, ortaklık (ortakların hak ve mükellefiyetleri dahil), sevk ve idare, tasfiye ve fesih konularını düzenliyen kanun hükümlerine tabi olarak tatbik edilir.

MADDE 22

1. Evlenme çağına erişen her şahıs, bu Anayasa hükümleri gereğince kendisine uygulanabilecek evlenmeye dair kanuna göre evlenmekte ve bir aile kurmakta hürdür.
2. Bu maddenin 1'inci fıkrasının hükümleri, aşağıdaki hallerde aşağıdaki tarzda uygulanır:-
 - (a) 111'inci maddede gösterildiği üzere taraflara uygulanabilecek evlenmeye dair kanun aynı olmadığı takdirde, taraflar, mezkur madde gereğince ikisinden birine uygulanabilecek olan kanundan birinin evlenmelerine uygulanmasını seçebilirler;
 - (b) 111'inci madde hükümleri evlenmeye taraf olanlardan hiçbirine uygulanamaz ve taraflardan hiçbiri Türk Cemaatının üyesi değil ise, evlenmeye, Temsilciler Meclisi tarafından yapılacak ve yaş, sağlık, akrabalık derecesi ve çok karılılığın men'ine dair olanlardan başka tahditler koymayacak olan bir Cumhuriyet, kanunu uygulanır;
 - (c) 111'inci madde hükümleri evlenmeye taraf olanlardan yalnız birine uygulanabildiği ve diğer taraf Türk Cemaatının bir üyesi olmadığı takdirde, evlenmeye, bu fıkranın (b) bendinde gösterilen Cumhuriyet kanunu uygulanır:
Ancak, evlenmeye taraf olanlar, evlenmelerine cevaz vermesi şartı ile, 111'inci madde gereğince ikisinden birine uygulanabilecek olan kanunun evlenmelerine uygulanmasını seçebilirler.
3. Bu madde hükmü, hiçbir suretle, Elen-Ortodoks Kilisesinin veya üyelerine 2'nci maddenin (3) üncü fıkrası hükümleri uygulanacak olan herhangi diğer bir dini grubun, evlenmeye dair olanlardan başka bu Anayasada gösterilen haklarına tesir etmez.

MADDE 23

1. Her şahıs, yalnız başına veya başkaları ile birlikte, herhangi bir menkul veya gayri menkul mal edinme, buna malik olma, zilyet olma, bundan intifa veya buna tasarruf etme hakkına ve bu hakka riayet edilmesi hakkına sahiptir.
Cumhuriyetin, yer altı suları, madenler ve eski eserler üzerindeki hakkı mahfuzdur.
2. Bu maddede konanlar dışında, 1'inci fıkradaki hak hiçbir suretle kaldırılamaz veya kısılamaz veya tahdit edilemez.
3. 1'inci fıkradaki hakkın kullanılmasına, amme selameti veya amme sağlığı veya amme ahlakı veya şehir ve memleket planlanması veya herhangi bir mülkün amme menfaati için geliştirilmesi ve faydalı kılınması yararına veya başkalarının haklarının korunması için kesin olarak lüzumlu kısıntı veya tahditler kanunla konabilir.
Bir mülkün iktisadî değerini fiilen azaltan kısıntı ve tahditler için derhal tam bir tazminat

- ödenir; anlaşmazlık halinde tazminatı hukuk mahkemesi tayin eder.
4. Cumhuriyet veya belediyeler veya, kendi yetkilerine tabi eğitim din, hayır veya spor müesseseleri, teşekkülleri veya tesisleri için ve yalnız kendi Cemaat mensuplarından olmak kaydı ile, Cemaat Meclisleri veya kanunun kendilerine zorla iktisap hakkı tanıdığı amme hükmî şahısları veya amme menfaatine yararlı teşekküller, yalnız-
- (a) Bu Anayasanın yürürlüğe girişi tarihinden itibaren bir sene içinde çıkarılacak umumî bir zorla iktisap kanununda hususi surette gösterilen ve amme menfaati yararına olan bir maksat için; ve
 - (b) bu maksadın, zorla iktisabı yapan makamın umumî zorla iktisap kanunu hükümlerine uygun olarak verdiği ve zorla iktisap sebeplerini açıkça bildiren bir kararı ile gösterilmesi halinde; ve
 - (c) Anlaşmazlık çıktığı takdirde bir hukuk mahkemesince tesbit edilecek tam ve hakkaniyete uygun bir tazminatın nakten ve peşin ödenmesi şartı ile, herhangi bir menkul veya gayri menkul malı veya bu gibi mal üzerindeki herhangi bir hak veya menfaati zorla iktisaba yetkilidirler.
5. Zorla iktisap edilmiş herhangi bir gayri menkul mal veya bu gibi mal üzerindeki herhangi bir hak veya menfaat, sadece bu iktisap maksadı için kullanılabilir. Bu maksat, iktisap tarihinden itibaren üç sene içinde gerçekleşmediği takdirde, iktisap eden makam, bu üç senelik sürenin sonunda iktisap edileni, iktisap fiyatına eski sahibine iade etmeyi teklif eder. Bu şahıs, kabul veya red cevabını, bu teklifi aldığı tarihten itibaren üç ay içinde bildirilir ve kabul ettiğini bildirdiği takdirde, kabul tarihinden itibaren yine üç ay içinde iktisap bedelini iade etmesi üzerine iktisap edilen hemen kendisine iade edilir.
6. Ziraî islah maksadı ile zorla iktisaplarda, toprak yalnız gayri menkulü zorla iktisap edilen malikin mensup olduğu Cemaate mensup şahıslara dağıtılabilir.
7. Bu maddenin 3'üncü ve 4'üncü fıkraları, herhangi bir verginin veya para cezasının tahsili, herhangi bir hükmün infazı, mukaveleden doğma bir vecibenin ifası veya can veya malın tehlikelerden korunması maksadı ile konmuş bir kanunun hükümlerine tesir etmez.
8. Cumhuriyet veya, kendi yetkilerine tabi eğitim, din, hayır veya spor müesseseleri, teşekkülleri veya tesisleri için ve ancak maliki ve zilyeti kendi Cemaat mensuplarından olmak kaydı ile, Cemaat Meclisleri, yalnız
- (a) bu Anayasanın yürürlüğe girişi tarihinden itibaren bir sene zarfında çıkarılacak umumî bir el koyma kanununda hususî surette gösterilecek olan ve amme menfaati yararına bir maksat için; ve
 - (b) bu maksadın, el koymayı yapan makamın umumî el koyma kanununun hükümlerine uygun olarak verdiği ve el koyma sebeplerini açıkça bildiren bir kararı ile gösterilmesi halinde; ve
 - (c) üç seneyi geçmeyen bir süre için; ve
 - (d) Anlaşmazlık çıktığı takdirde bir hukuk mahkemesince tesbit edilecek tam ve hakkaniyete uygun bir tazminatın hemen nakten ödenmesi şartı ile, herhangi bir menkul ve gayri menkul bir mala el koyma yetkisine sahiptirler.
9. Bu maddenin 1'inci fıkrasında konulan hak, bu madde hükümlerine rağmen, herhangi bir Piskobosluk, manastır, kilise veya herhangi bir diğer kilise hükmi şahsına ait herhangi menkul veya gayri menkul bir mal veya bu gibi mal üzerindeki herhangi bir hak veya menfaat bakımından, bahis konusu malları murakabesi altında bulunduran yetkili kilise makamının yazılı rızası olmadıkça, hiçbir suretle kaldırılamaz, kısılamaz veya tahdit edilemez ve bu maddenin 3 ve 4'üncü, 7 ve 8'inci fıkraları hükümleri bu fıkra hükümlerine tabidir:
- Ancak, bu maddenin 3'üncü fıkrası hükümlerine göre şehir ve memleket planlaması için

- yapılan kısıntılar veya tahditler, bu fıkra hükmüne girmez.
10. Bu maddenin 1'inci fıkrasında konulan hak, bu madde hükümlerine rağmen, vakıfların meşrutunleyhleri ve mevkuflar ve Camilere veya diğer İslam din ve müesseselerine ait olan mallar da dahil olmak üzere vakıf herhangi bir menkul veya gayri menkul mal veya bu gibi mal üzerindeki herhangi bir hak veya menfaat bakımından, Türk Cemaat Meclisinin tasvibi olmaksızın ve ahkamülevkafa uygun bulunmadıkça, hiçbir suretle kaldırılamaz, kısılamaz veya tahdit edilemez ve bu maddenin 3 ve 4'üncü, 7 ve 8'inci fıkraları hükümleri bu fıkra hükümlerine tabidir:
Ancak, bu maddenin 3'üncü fıkrası hükümlerine göre şehir ve memleket planlaması için yapılan kısıntılar veya tahditler, bu fıkra hükümlerine girmez.
11. İlgili her şahıs, bu madde hükümleri ile ilgili olarak veya bunlar gereğince mahkemeye müracaat etmek hakkına sahiptir ve böyle bir müracaat zorla iktisap muamelelerini durdurur; bu maddenin 3'üncü fıkrasına göre konulan herhangi bir kısıntı veya tahdit hallerinde, mahkeme, bu muamelelerin durdurulmasını emredebilir.
Mahkemenin bu fıkra hükümlerine göre vereceği her karar istinaf edilebilir.

MADDE 24

1. Her şahıs, amme masraflarının karşılanmasına imkanı nisbetinde iştirakle mükelleftir.
2. Herhangi bir nevi vergi, resim veya mülk vergisi yolu ile yüklenecek böyle bir mükellefiyet, ancak kanunla veya kanun gereğince konabilir.
3. Makabline şamil herhangi bir nevi vergi, resim veya mülk vergisi konamaz:
Ancak, herhangi bir gümrük ithal resmi, buna dair kanun tasarısının sunulduğu tarihten itibaren konabilir.
4. Gümrük resimleri dışında herhangi bir nevi vergi, resim veya mülk vergisi yıkıcı veya yasak edici olamaz.

MADDE 25

1. Her şahıs, herhangi bir meslek, sanat, ticaret veya iş ile iştigal etme hakkına sahiptir.
2. Bu hakkın kullanılması, münhasıran herhangi bir meslek ile iştigal için mutad olarak lüzumlu vasıflara dair veya yalnız Cumhuriyet güvenliği veya Anayasa düzeni veya amme selameti veya amme nizamı veya amme sağlığı veya amme ahlakı yararına veya yalnız bu Anayasanın herhangi bir şahsa sağladığı hak ve hürriyetlerin korunması için lüzumlu veya, yalnız amme yararına olan ve kanunla konulan formalitelere, şartlara veya tahditlere tabi tutulabilir:
Ancak, bir formalite, şart veya tahdit, iki Cemaattan herhangi birinin menfaatlarına aykırı ise böyle bir formalite, şart veya tahdit amme yararınadır diye kanunla konulamaz.
3. Bu maddenin yukarıdaki hükümlerine bir istisna olarak, amme yararına olmak kaydı ile, mahiyeti itibarıyla ana amme hizmeti vasfında olan veya enerji kaynakları veya sair tabii kaynakların işletilmesi ile ilgili olan bazı işletmelerin yürütülmesi, bir kanunla, Cumhuriyete veya belediyelere veya bu kanunla bu maksatla kurulan ve Cumhuriyetin kontrolü altında idare edilen ve sermayesi yalnız amme ve hususi kaynaklardan veya bunların herhangi birinden temin edilen amme hükmî şahıslara inhisar ettirebilir:
Ancak, böyle bir işletme, bir belediye veya amme hükmî şahsından gayri bir şahıs tarafından yürütüldüğü takdirde, bu işletme için kullanılan tesisler, bu şahsın isteği üzerine, tam bir bedel ödenerek, hale göre, Cumhuriyet veya bahis konusu belediye veya amme hükmî şahsı tarafından iktisap olunur.

MADDE 26

1. Her şahıs, mukavele hukukunun umumî prensiplerince konulan şartlar, kısıntılar veya tahditlere tabi olmak kaydıyla, serbestçe mukavele yapmak hakkına sahiptir. İktisaden kudretli şahıslar tarafından istismarı kanun önler.

2. Bir kanun, işverenler ile işçiler arasında mecburi kollektif iş mukaveleleri yapılmasını, böyle bir mukavelenin aktinde temsil edilen veya edilmeyen herhangi bir şahsın haklarını yeter olarak korumak üzere, koyabilir.

MADDE 27

1. Grev hakkı tanınmıştır. Bu hakkın kullanılması, yalnız Cumhuriyetin güvenliğini veya Anayasa düzenini veya amme nizamını veya amme selametini veya sekemenin hayatı için lüzumlu madde ve hizmetlerin idamesini veya bu Anayasanın herhangi bir şahsa sağladığı hak ve hürriyetleri korumak maksadıyla konacak bir kanunla düzenlenebilir.
2. Silahlı kuvvetler, polis ve jandarma mensuplarının grev hakkı yoktur. Kanun bu yasağı amme hizmeti mensuplarına da teşmil edebilir.

MADDE 28

1. Her şahıs, kanun, idare ve adliye önünde eşittir ve bunlar tarafından eşit olarak korunmak ve muamele görmek hakkına sahiptir.
2. Her şahıs, bu Anayasada gösterilen bütün hak ve hürriyetlerden, Anayasada açıkça aksine bir hüküm bulunmadıkça, cemaat, ırk, din, dil, cinsiyet, siyasî veya diğer inançlar, millî veya sosyal menşe, doğuş, renk, servet, sosyal sınıf veya herhangi diğer bir sebeple doğrudan doğruya veya dolayısıyla ayırd edilmeden istifade eder.
3. Hiçbir vatandaş; Cumhuriyet ülkesi sınırları içinde herhangi bir asalet veya sosyal farklılık ünvanını kullanamaz veya bunun imtiyazlarından istifade edemez.
4. Cumhuriyet tarafından veya dahilinde hiçbir asalet veya diğer sosyal farklılık ünvanı verilmez veya tanınmaz.

MADDE 29

1. Her şahıs, ferden veya diğer şahıslarla birlikte, yetkili herhangi bir amme makamına yazılı olarak müracaat veya şikayet ve bunların süratle incelenmesi ve karara bağlanması hakkına sahiptir. Gerekçeye dayanacak olan bu karar, derhal ve her halde otuz günü geçmiyen bir süre içinde müracaat veya şikayet sahibine yazılı olarak bildirilir.
2. Böyle bir karardan zarar gören her ilgili veya bu maddenin 1'inci fıkrasında gösterilen süre içinde kendisine bir karar bildirilmeyen her şahıs, müracaat veya şikayet konusu hakkında yetkili bir mahkemeye müracaat edebilir.

MADDE 30

1. Hiçbir şahıs, bu Anayasa ile veya gereğince kendisine gösterilen mahkemeye müracaat etmek hakkından mahrum edilemez. Her ne ad altında olursa olsun adli komisyonlar veya istisnaî mahkemeler teşkili yasaktır,
2. Her şahıs, medeni hak ve vecibelerinin veya kendisine karşı yapılan bir cezaî isnadın bir karara bağlanmasında, kanunla tesis olunan bağımsız, tarafsız ve yetkili bir mahkeme tarafından makul bir süre içinde adil ve alenî bir surette davanın dinlenmesi hakkına sahiptir. Karar, gerekçeye dayanır ve aleni bir celsede okunur. Cumhuriyet güvenliği veya Anayasa düzeni veya amme nizamı veya amme selameti veya amme ahlakı yararına olduğu veya küçüklerin menfaatları veya tarafların hususi hayatlarının korunması için gerekli olduğu veya mahkemece yayının adaletin selameti için zararlı görüldüğü hususi hallerde basın mensupları ve halk; mahkeme kararıyla duruşmaların tamamına veya bir kısmına sokulmayabilir.
3. Her şahıs-
 - (a) mahkeme önüne çıkarılması sebeplerinin kendisine bildirilmesi;
 - (b) davasını mahkemeye sunmak ve bunu hazırlamak için gerekli zamana sahip olmak;
 - (c) delillerini göstermek veya göstertmek ve tanıkların kanuna uygun olarak sorguya çekilmesi;
 - (d) kendi seçeceği bir hukukçu tutmak ve adaletin selameti gerektiriyorsa

kanunun gösterdiği tarzda kendisine meccanen bir hukukçu tayin edilmesi;

- (e) mahkemede kullanılan dili anlayamadığı veya konuşamadığı takdirde bir tercümanın yardımından meccanen faydalanmak, hakkına sahiptir.

MADDE 31

Her vatandaş, bu Anayasanın ve onun gereğince yapılan herhangi bir Cumhuriyet veya ilgili Cemaat Meclisi seçim kanununun hükümlerine uygun olarak, bu Anayasa veya herhangi böyle bir kanun gereğince yapılan herhangi bir seçimde rey kullanmak hakkına sahiptir.

MADDE 32

Bu Kısımdaki hiçbir hüküm, Cumhuriyetin, yabancılarla ilgili her hususu bir kanunla Devletler Hukukuna uygun olarak düzenlemesine engel olmaz.

MADDE 33

1. Bu Kısımla sağlanan ana hak ve hürriyetler, Anayasanın fevkalade hal hakkındaki hükümleri dışında, bu Kısımda konulanlardan gayri hiçbir tahdit veya kısıntılara tabi tutulamaz.
2. Bu Kısımın tahdit veya kısıntılara dair hükümleri dar şekilde tefsir edilir ve konduklarının dışında diğer herhangi bir maksatla tatbik edilemez.

MADDE 34

Bu Kısımdaki hükümlerin hiçbiri, bir Cemaata, grup veya şahsa, bu Anayasa ile kurulan Anayasa düzeninin baltalanmasını veya yok edilmesini veya bu Kısımla tanınan hak ve hürriyetlerin yok edilmesini veya bu Kısımda konulduğundan daha geniş bir surette tahdit edilmesini hedef tutan bir faaliyete girişmeye veya harekette bulunmaya hak verir şekilde tefsir olunamaz.

MADDE 35

Cumhuriyetin teşrîf icraî ve kazaî makamları, kendi yetki sınırları içinde, bu Kısım hükümlerinin tam tatbikini sağlamakla mükellefler.

KISIM III - CUMHUR BAŞKANI, CUMHUR. BAŞKAN MUAVİNİ VE BAKANLAR KURULU

MADDE 36

1. Cumhurbaşkanı Devlet Başkanıdır ve Cumhuriyetteki bütün şahıslara tekaddüm eder. Cumhurbaşkanı Muavini Devlet Başkan Muavini'dir ve Cumhurbaşkanı'dan sonra Cumhuriyetteki bütün şahıslara tekaddüm eder. Geçici olarak gaybubeti veya görevlerini yapamaması hallerinde Cumhurbaşkanı vekalet etmek veya onun yerini almak bu maddenin 2'nci fıkrasında gösterildiği tarzda olur.
2. Cumhurbaşkanı'nın veya Cumhurbaşkanı Muavininin geçici olarak gaybubeti veya görevlerini yapamaması halinde, kendisine, bu halin devamınca, hale göre, Temsilciler Meclisinin Reisi veya Reis Vekili ve onun gaybubeti veya bu makam münhal bulunduğu takdirde, 72'nci madde gereğince ona vekalet eden Temsilci vekalet eder.

MADDE 37

Cumhurbaşkanı Devlet Başkanı sıfatıyla-

- (a) bütün resmî merasimlerde Cumhuriyeti temsil eder;
- (b) 54'üncü madde gereğince tayin olunmuş diplomatik temsilcilerin itimatnamelerini imzalar ve nezdine akredite edilecek diplomatik temsilcilerin itimatnamelerini kabul eder;
- (c) (i) milletlerarası anlaşma, sözleşme ve diğer anlaşmaları

- müzakere etmek için veya bu Anayasa hükümlerine uygun ve tabi olarak müzakere edilmiş bulunan bu gibi andlaşma, sözleşme veya anlaşmaları imzalamak için 54'üncü madde gereğince tayin olunmuş temsilcilerin selahiyetnamelerini;
- (ii) bu Anayasada gösterildiği tarzda tasdik edilmiş milletlerarası andlaşma, sözleşme veya anlaşmaların tasdiknamelerinin gönderilmesine dair mektubu, imza eder;
- (d) Cumhuriyet nişanlarını verir.

MADDE 38

1. Cumhurbaşkan Muavini Devlet Başkan Muavini sıfatıyla aşağıdaki haklara sahiptir:-
- (a) bütün resmî merasimlerde hazır bulunmak;
- (b) yabancı diplomatik temsilcilerin itimatnamelerinin takdiminde hazır bulunmak;
- (c) Türk Cemaatı üyelerine Cumhuriyet nişanlarının verilmesi için Cumhurbaşkanına tavsiyelerde bulunmak. Cumhurbaşkan, aksine vahim sebepler yoksa bu tavsiyeye uyar. Bu suretle verilmiş nişanlar, arzu ettiği takdirde, Cumhurbaşkan Muavini tarafından muhatabına tevdi olunur.
2. Bu maddenin 1'inci fıkrasının (a) ve (b) bendleri maksatları bakımından gerekli bilgi, bahis konusu olaylardan yeter zaman önce Cumhurbaşkan Muavinine yazılı olarak bildirilir.

MADDE 39

1. Cumhurbaşkan ve Cumhurbaşkan Muavininin seçimi tek dereceli, genel ve gizli reyyle olacak ve, ara seçim hariç, aynı günde fakat ayrı ayrı cereyan edecektir. Ancak, her iki halde de, seçim için yalnız bir aday mevcutsa bu aday seçilmiş olarak ilan edilir.
2. Muteber olarak verilen reylerin yüzde ellisinden fazlasını alan aday seçilir. Adaylardan hiçbiri gerekli ekseriyeti sağlayamadığı takdirde, seçim, müteakip haftanın aynı gününde, muteber olarak verilen reylerin en çoğunu alan iki aday arasında tekrarlanır ve tekrarlanan böyle bir seçimde muteber olarak verilen reylerin en çoğunu alan aday seçilmiş sayılır.
3. Deprem, su baskını, genel salgın hastalık ve benzeri gibi olağanüstü ve beklenmedik sebepler yüzünden seçim bu Anayasa gereğince tesbit edilen tarihte yapılamadığı takdirde, müteakip haftanın aynı gününde yapılır.

MADDE 40

Seçim zamanında aşağıdaki vasıfları haiz olan her şahıs Cumhurbaşkan veya Cumhurbaşkan Muavini seçiminde aday olabilir:-

- (a) Cumhuriyet vatandaşı olmak;
- (b) otuz beş yaşına varmış olmak;
- (c) bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihte veya ondan sonra, haysiyeti muhil veya ahlaka aykırı bir suçtan hüküm giymemiş veya herhangi bir seçim suçundan dolayı yetkili bir mahkemece ehliyetsiz kılınmamış olmak;
- (d) Cumhurbaşkan veya Cumhurbaşkan Muavini olarak görev görmesine engel bir akıl hastalığı bulunmamak.

MADDE 41

1. Cumhurbaşkan veya Cumhurbaşkan Muavini görevi, Bakanlık veya Temsilcilik veya bir Cemaat Meclisi üyeliği veya Belediye Başkanlığı da dahil olmak üzere herhangi bir belediye meclisi üyeliği veya Cumhuriyetin silah veya emniyet kuvvetlerine mensubiyet

veya bir amme veya belediye görevi ile birleşemez.

Bu madde bakımından "amme görevi", Cumhuriyetin veya bir Cemaat Meclisinin amme hizmetinde, ücreti Cumhuriyet veya bir Cemaat Meclisince kontrol edilen, ücretli herhangi bir görevdir ve herhangi bir amme hükmî şahsındaki veya amme yararına bir teşekküldeki herhangi bir görevi de içine alır.

2. Cumhurbaşkanlığı ve Cumhurbaşkanlığı Muavini, görev süreleri boyunca, kendi namlarına veya başka bir şahıs namına, doğrudan doğruya veya dolayısıyla, kar için olan veya olmayan herhangi bir iş veya meslek ile iştigal edemezler.

MADDE 42

1. Cumhurbaşkanlığı ve Cumhurbaşkanlığı Muavini görevlerine Temsilciler Meclisi önünde aşağıdaki sözü vererek başlarlar.
"Kıbrıs Cumhuriyetinin, Anayasasına ve buna uygun olarak yapılmış kanunlara, bağımsızlığının ve toprak bütünlüğünün korunmasına, iman ve riayet edeceğine söz veririm."
2. Temsilciler Meclisi, bu maksatla, görevi biten Cumhurbaşkanının ve Cumhurbaşkanlığı Muavininin beş senelik görev sürelerinin son gününde ve 44'üncü maddenin 4'üncü fıkrası gereğince bir ara seçimi yapıldığı takdirde, bu seçimden sonraki üçüncü gün toplanır.

MADDE 43

1. Cumhurbaşkanlığı ve Cumhurbaşkanlığı Muavini görevlerine başladıkları tarihten itibaren beş sene süre ile görev görürler ve kendilerinden sonra seçilen Cumhurbaşkanının ve Cumhurbaşkanlığı Muavininin görevlerinin başlamasına kadar görevlerine devam ederler.
2. 44'üncü maddenin 4'üncü fıkrası gereğince bir ara seçimde seçilen Cumhurbaşkanlığı veya Cumhurbaşkanlığı Muavini, yerine seçildiği Cumhurbaşkanının veya Cumhurbaşkanlığı Muavininin görev süresinin geri kalan kısmı için görev görür.
3. Yeni bir Cumhurbaşkanının ve Cumhurbaşkanlığı Muavininin seçimi, bunların görevleri biten Cumhurbaşkanlığı ve Cumhurbaşkanlığı Muavininin beş senelik görev sürelerinin son gününde görevlerine başlayabilmeleri için, bu süre bitmeden evvel yapılır.

MADDE 44

1. Cumhurbaşkanlığı veya Cumhurbaşkanlığı Muavini aşağıdaki hallerde inhişâl eder:-
 - (a) ölüm ile;
 - (b) Temsilciler Meclisine hitaben ve, hale göre, Reisi veya Reis Vekili vasıtasıyla alınan yazılı istifası ile;
 - (c) ağır hiyanet veya haysiyeti muhil veya ahlaka aykırı bir suçtan hüküm giyme halinde;
 - (d) görevi fiilen görmeye engel daimî bedenî veya aklî yetersizlik veya geçici olanların dışında gaybubet halinde.
2. Cumhurbaşkanlığı veya Cumhurbaşkanlığı Muavini inhişâl ettiği takdirde, bu inhişâl süresince, Temsilciler Meclisinin Reisi veya Reis Vekili, hale göre, Cumhurbaşkanlığına veya Cumhurbaşkanlığı Muavinine vekalet eder.
3. Bu maddenin 1'inci fıkrasının (d) bendi ile ilgili olarak ortaya çıkacak her mesele hakkında, hale göre, Cumhurbaşkanının veya Cumhurbaşkanlığı Muavininin mensup olduğu Cemaata mensup Temsilcilerin basit ekseriyeti ile verilecek bir karar üzerine Baş Savcı ve Baş Savcı Yardımcısının yapacakları teklif ile, Yüksek Anayasa Mahkemesi karar verir:
Ancak, mezkûr Temsilcilerin sayısı toplamının asgarî beşte biri tarafından imzalanan bir

karar teklifi olmaksızın, Temsilciler Meclisinde bu hususla ilgili karar alınamaz, gündemine madde konamaz veya müzakere edilemez.

4. Cumhurbaşkanlığı veya Cumhurbaşkan Muaviniği ihlal ettiğinde, bu ihlal, vukuu tarihinden itibaren kırk beş günü geçmeyen bir süre içinde yapılacak bir ara seçimi ile doldurulur.

MADDE 45

1. Cumhurbaşkanlığı veya Cumhurbaşkan Muavini, görevi süresince, bu madde hükümleri dışında, herhangi cezaî takibata tabî değildir.
2. Cumhurbaşkanlığı veya Cumhurbaşkan Muavini, Temsilciler Meclisinin gizli reyle ve Temsilciler sayısı toplamının dörtte üçünün ekseriyeti ile vereceği bir karara dayanılarak Cumhuriyet Baş Savcısı ve Baş Savcı Yardımcısınınca ileri sürülecek bir iddia üzerine, Yüksek Mahkemede ağır hiyandan muhakeme edilebilir:
Ancak, Temsilciler sayısı toplamının asgari beşte biri tarafından imzalanan bir karar teklifi olmaksızın Temsilciler Meclisinde bu hususla ilgili bir karar alınamaz, gündemine madde konamaz veya müzakere edilemez.
3. Cumhurbaşkanlığı veya Cumhurbaşkan Muavini, Yüksek Mahkeme Reisinin müsaadesi ile Cumhuriyet Baş Savcısı ve Baş Savcı Yardımcısı tarafından ileri sürülecek bir iddia üzerine, Yüksek Mahkemede; haysiyeti muhil veya ahlaka aykırı bir suçtan dolayı muhakeme edilebilir.
4. (1) Bu maddenin 2'nci veya 3'üncü fıkrası gereğince takibata tabi tutulan Cumhurbaşkanlığı veya Cumhurbaşkan Muavini, görevlerini görmekten alıkonulur ve bu takdirde 36'ncı maddenin 2'nci fıkrası hükümleri uygulanır.
(2) Böyle bir takibata tabi tutulan Cumhurbaşkanlığı veya Cumhurbaşkan Muavini Yüksek Mahkemede muhakeme edilir; mahkûmiyeti halinde görevi ihlal eder ve beraati halinde görevini yeniden görmeye başlar.
5. Bu maddenin 2'nci ve 3'üncü fıkraları hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, Cumhurbaşkanlığı veya Cumhurbaşkan Muavini, görevlerinin ifası sırasında işlediği herhangi bir suçtan dolayı takip edilemez, ancak, görev süresi içinde işlediği herhangi başka bir suçtan dolayı görevi sona erdikten sonra takip edilebilir.
6. Görevlerinden herhangi birinin ifası sırasında işlediği herhangi bir fiil veya ihmalden dolayı Cumhurbaşkanlığı veya Cumhurbaşkan Muavini aleyhine dava açılmaz:
Ancak, bu fıkra hükmü, herhangi bir şahsı, kanunda gösterildiği şekilde Cumhuriyeti dava etme hakkından mahrum eder şekilde tefsir olunamaz.

MADDE 46

İcra kuvveti Cumhurbaşkanlığı ve Cumhurbaşkan Muavini tarafından temin olunur.

İcra kuvvetini temin için Cumhurbaşkanlığı ve Cumhurbaşkan Muavininin yedi Elen Bakan ve üç Türk Bakandan müteşekkil bir Bakanlar Kurulu vardır. Bakanlar, hale göre, Cumhurbaşkanlığı ve Cumhurbaşkan Muavini tarafından inha edilirler ve her ikisi tarafından imzalanacak bir kararname ile tayin olunurlar. Bakanlar Temsilciler Meclisi dışından seçilebilir.

Müteakip bakanlıklardan, yani Dışişleri, Millî Savunma veya Maliye Bakanlıklarından biri, bir Türk Bakana verilir. Cumhurbaşkanlığı ve Cumhurbaşkan Muavini anlaştıkları takdirde bu sistemin yerine bir münavebe sistemi koyabilirler.

Bakanlar Kurulu 54'üncü maddede gösterildiği gibi icra kuvvetini kullanır.

Bakanlar Kurulunun kararları mutlak ekseriyetle alınır ve, 57'nci maddeye uygun olarak Cumhurbaşkanlığı veya Cumhurbaşkan Muavini veya her ikisi tarafından kesin veto veya iade hakkı kullanılmadığı takdirde, bunlar tarafından 57'nci madde hükümlerine uygun olarak Cumhuriyet Resmî Gazetesinde yayınlanmak suretiyle derhal ilan olunur.

MADDE 47

Cumhur Başkanı ve Cumhurbaşkan Muavini tarafından müştereken kullanılan icra kuvveti aşağıdakilerden ibarettir, yani:-

- (a) 4'üncü maddede gösterildiği üzere Cumhuriyetin bayrağının şekil ve rengini tesbit etmek;
- (b) Cumhuriyetin nişanlarının ihdas veya tesisi;
- (c) 46'ncı maddede gösterildiği üzere, ikisi tarafından imzalanmış bir kararname ile, Bakanlar Kurulu üyelerinin tayini;
- (d) 57'nci maddede gösterildiği üzere, Bakanlar Kurulunun kararlarının Cumhuriyet Resmî Gazetesinde yayınlanması sureti ile ilanı;
- (e) 52'nci maddede gösterildiği üzere, Temsilciler Meclisinin kabul ettiği herhangi bir kanun veya kararın Cumhuriyet Resmî Gazetesinde, yayınlanması suretile ilanı;
- (f) 112, 115, 118, 124, 126, 131, 133, 153 ve 184'üncü maddelerde gösterilen tayinler; 118'inci maddede gösterildiği üzere görevlere ve 181'inci madde gereğince yapılan tayinlere son verilmesi;
- (g) 129'uncu maddede gösterildiği üzere, mecburî askerlik hizmetinin konması;
- (h) 130'uncu maddede gösterildiği üzere emniyet kuvvetlerinin azaltılması veya çoğaltılması;
- (i) 53'üncü maddede gösterildiği üzere, zarar gören tarafın ve mahkûm olan şahsın ayrı Cemaatlere mensup olduğu hallerde hususî af hakkının kullanılması; 53'üncü maddede gösterildiği üzere mahkûmiyet kararlarının azaltılması, durdurulması ve değiştirilmesi;
- (j) 140'ıncı maddede gösterildiği üzere, Yüksek Anayasa Mahkemesine yollama hakkı;
- (k) 137'nci, 138'inci, 139'uncu ve 143'üncü maddelerde gösterildiği üzere, Yüksek Anayasa Mahkemesinin kararlarının Cumhuriyet Resmî Gazetesinde yayınlanması;
- (l) 46'ncı maddede gösterildiği üzere, üç bakanlıktan, yani Dışişleri veya Millî Savunma veya Maliye Bakanlıklarından birine bir Türk Bakanın tayini sistemi yerine bir münavebe sisteminin konması;
- (m) 48 ve 49'uncu maddelerin (d), (e), (f) ve (g) fıkralarında ve 50 ve 51'inci maddelerde belirtilen ve, hale göre, Cumhurbaşkanının veya Cumhurbaşkan Muavininin ayrı ayrı kullanabilecekleri yetkilerden herhangi birinin kullanılması;
- (n) 79'uncu maddede gösterildiği üzere, Temsilciler Meclisine mesaj göndermek.

MADDE 48

Cumhurbaşkanı tarafından kullanılan icra kuvveti aşağıdakilerden ibarettir, yani: -

- (a) Elen Bakanları inha ve görevlerine son verme;
- (b) 55'inci maddede gösterildiği üzere Bakanlar Kurulunu toplantıya çağırarak, bu toplantılara başkanlık etmek ve Bakanlar Kurulu müzakerelerine rey hakkı olmaksızın katılmak;
- (c) 56'ncı maddede gösterildiği üzere, bu toplantıların gündemini hazırlamak;
- (d) 57'nci maddede gösterildiği üzere, Bakanlar Kurulunun dışişleri, millî savunma veya güvenlik ile ilgili kararlarına karşı kesin veto hakkı;
- (e) 57'nci maddede gösterildiği üzere, Bakanlar Kurulunun kararlarını iade hakkı;

- (f) 50'nci maddede gösterildiği üzere, Temsilciler Meclisinin dışişleri, millî savunma veya güvenlikle ilgili kanun veya kararlarına karşı kesin veto hakkı;
- (g) 51'inci maddede gösterildiği üzere, Temsilciler Meclisinin kanun veya kararlarını veya Bütçeyi iade hakkı;
- (h) 137, 138 ve 143'üncü maddelerde gösterildiği üzere, Yüksek Anayasa Mahkemesine müracaat hakkı;
- (i) 141'inci maddede gösterildiği üzere, Yüksek Anayasa Mahkemesine yollama hakkı;
- (j) 104'üncü maddede gösterildiği üzere, Elen Cemaat Meclisinin cemaat kanunlarını ve kararlarını yayınlamak;
- (k) 142'nci maddede gösterildiği üzere, Elen Cemaat Meclisinin herhangi bir kanun veya kararını Yüksek Anayasa Mahkemesine yollama hakkı;
- (l) 139'uncu maddede gösterildiği üzere, Temsilciler Meclisi ile Cemaat Meclisleri veya herhangi bir Cemaat Meclisi arasında veya Cumhuriyetin organları veya Cumhuriyet dahilindeki makamlar arasında kuvvet veya yetki uyuşmazlık veya itirazlarına dair herhangi bir konu ile ilgili olarak Yüksek Anayasa Mahkemesine müracaat hakkı;
- (m) 53'üncü maddede gösterildiği üzere, ölüm cezalarında hususî af hakkı;
- (n) 47'nci maddede belirtilen yetkilerden herhangi birini Cumhurbaşkan Muavini ile müştereken kullanmak;
- (o) 79'uncu maddede gösterildiği üzere, Temsilciler Meclisine mesaj göndermek.

MADDE 49

Cumhurbaşkan Muavini tarafından kullanılan icra kuvveti aşağıdakilerden ibarettir, yani: -

- (a) Türk Bakanları inha ve görevlerine son verme;
- (b) 55'inci maddede gösterildiği üzere, Bakanlar kurulunu toplantıya çağırmasını Cumhurbaşkanından talep etmek ve Bakanlar Kurulunun bütün toplantılarında bulunmak ve müzakerelerine rey hakkı olmaksızın katılmak;
- (c) 56'ncı maddede gösterildiği üzere, Cumhurbaşkanına göndeme geçirilecek konular teklif etmek;
- (d) 57'nci maddede gösterildiği üzere, Bakanlar Kurulunun dışişleri, millî savunma veya güvenlik ile ilgili kararlarına karşı kesin veto hakkı;
- (e) 57'nci maddede gösterildiği üzere, Bakanlar Kurulu kararlarını iade hakkı;
- (f) 50'nci maddede gösterildiği üzere, Temsilciler Meclisinin dışişleri, millî savunma veya güvenlik ile ilgili kanun veya kararlarına karşı kesin veto hakkı;
- (g) 51'inci maddede gösterildiği üzere, Temsilciler Meclisinin kanun veya kararlarını veya Bütçeyi iade hakkı;
- (h) 137, 138 ve 143'üncü maddelerde gösterildiği üzere, Yüksek Anayasa Mahkemesine müracaat hakkı;
- (i) 141'inci maddede gösterildiği üzere, Yüksek Anayasa Mahkemesine yollama hakkı;
- (j) 104'üncü maddede gösterildiği üzere, Türk Cemaat Meclisinin cemaat kanunlarını ve kararlarını yayınlamak;
- (k) 142'nci maddede gösterildiği üzere, Türk Cemaat Meclisinin herhangi bir kanun veya kararını Yüksek Anayasa Mahkemesine yollama hakkı;

- (l) 139'uncu maddede gösterildiği üzere, Temsilciler Meclisi ile Cemaat Meclisleri veya her hangi bir Cemaat Meclisi arasında veya Cumhuriyetin organları veya Cumhuriyet dahilindeki makamlar arasında kuvvet veya yetki uyuşmazlık veya itirazlarına dair herhangi bir konu ile ilgili olarak Yüksek Anayasa Mahkemesine müracaat hakkı;
- (m) 53'üncü maddede gösterildiği üzere, ölüm cezalarında hususî af hakkı;
- (n) 47'nci maddede belirtilen yetkilerden herhangi birini Cumhurbaşkanını ile müştereken kullanmak;
- (o) 79'ncü maddede gösterildiği üzere, Temsilciler meclisine mesaj göndermek.

MADDE 50

1. Cumhurbaşkanını ve Cumhurbaşkanını Muavini, Temsilciler Meclisinin aşağıdaki konular ile ilgili herhangi bir kanun veya kararına veya onun herhangi bir kısmına karşı kesin veto hakkına, ayrı ayrı veya müştereken, sahiptirler:-

- (a) Yunanistan kiralılığının ve Türkiye Cumhuriyetinin ikisinin birden katıldığı milletlerarası teşekküller ve ittifak anlaşmalarına Cumhuriyetin katılması müstesna olmak üzere, dışişleri;
Bu bend maksatları bakımından "dışişleri" aşağıdaki konuları içine alır:-
 - (i) devletlerin tanınması, diğer memleketlerle diplomatik ve konsolosluk münasebetlerinin tesisi ve bu münasebetlerin kesilmesi. Diplomatik temsilcilere agreman ve konsolosluk temsilcilerine exequatur verilmesi. Dışişleri hizmetinde bulunan diplomatik temsilcilerin ve konsolosluk temsilcilerinin yabancı memleketlerde görevlendirilmeleri. Dışişleri hizmetinde bulunan hususî temsilcilerin yabancı memleketlerde görevlendirilmeleri. Dışişleri hizmetinde olmayan şahısların yabancı memleketlerde diplomatik temsilci veya konsolosluk temsilcisi olarak herhangi bir göreve tayin ve gönderilmeleri ve Dışişleri hizmetinde olmayan şahısların hususî temsilci olarak yabancı memleketlerde görevlendirilmeleri;
 - (ii) milletlerarası anlaşma, sözleşme ve anlaşmaların akti;
 - (iii) harp ilanı ve sulh akti;
 - (iv) Cumhuriyet vatandaşlarının ve menfaatlarının yabancı memleketlerde korunması;
 - (v) yabancıların Cumhuriyette ikamet, statü ve menfaatları;
 - (vi) Cumhuriyet vatandaşlarının yabancı tabiiyetini iktisapları ve yabancı bir hükümetin görevini kabul etmeleri veya hizmetine girmeleri;
- (b) aşağıdaki savunma konuları :-
 - (i) silahlı kuvvetlerin terkihi ve vüsati ile bu kuvvetlere ayrılacak tahsisat;
 - (ii) kadrolara tayinler ve bunlardaki terfiler;
 - (iii) harp malzemesinin ve her nevi patlayıcı maddelerin ithali;
 - (iv) müttefik memleketlere üsler verilmesi ve diğer kolaylıkların tanınması;
- (c) aşağıdaki emniyet konuları :-
 - (i) kadrolara tayinler ve bunlardaki terfiler;
 - (ii) kuvvetlerin dağıtımı ve yerleştirilmesi;

- (iii) fevkalade tedbirler ve sıkı yönetim;
- (iv) polis kanunları.

Yukarıda (c) bendi gereğince veto hakkının, polis ve jandarmanın normal çalışmasını ilgilendirenlerin dışındaki bütün istisnâ tedbir ve kararları kavradığı belirtilir.

2. Yukarıdaki veto hakkı bir kanun veya kararın bütününe veya herhangi bir kısmına karşı kullanılabilir ve sonuncu halde kısmen veto edilmiş kanun veya karar, veto edilmemiş kısmının bu Anayasanın ilgili hükümleri gereğince ilan edilmek üzere sunulup sunulmayacağı hakkında bir karar verilmesi için Temsilciler Meclisine iade edilir.
3. Bu madde gereğince veto hakkı, Temsilciler Meclisi kanunlarının veya kararlarının ilanı için 52'inci maddede konulan süre içinde kullanılır.

MADDE 51

1. Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkan Muavini, Temsilciler Meclisinin herhangi bir kanun veya kararını veya onun herhangi bir kısmını, tekrar incelenmesi için, Meclise iade etmek hakkına, ayrı ayrı veya müştereken, sahiptirler.
2. Bütçenin Temsilciler Meclisi tarafından kabul olunması üzerine, Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkan Muavini, Bütçeyi, kendi kanaati veya kanaatlarınca ayırd edici olması sebebine dayanarak Temsilciler Meclisine iade etmek hakkına veya haklarına ayrı ayrı veya müştereken, sahiptirler.
3. Bu maddenin 1'inci fıkrasında gösterildiği üzere, bir kanun veya karar veya onun herhangi bir kısmı, Temsilciler Meclisine iade edildiği takdirde, Temsilciler Meclisi iade olunan konu hakkında iade tarihinden itibaren onbeş gün içinde karar verir ve bu maddenin 2'nci fıkrasında gösterildiği üzere Bütçe iade edildiği takdirde, Temsilciler Meclisi iade olunan konu hakkında iade tarihinden itibaren otuz gün içinde karar verir.
4. Temsilciler Meclisi kararında ısrar ettiği takdirde, Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkan Muavini, hale göre, kanun veya karar veya Bütçeyi, bu Anayasa hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, Temsilciler Meclisinin kanun veya kararlarının ilanı için tesbit olunan süre içinde Cumhuriyet Resmî Gazetesinde yayınlamak suretiyle ilan ederler.
5. Cumhurbaşkanı veya Cumhurbaşkan Muavini bu maddede gösterildiği üzere iade hakkını kullandığı zaman bunu diğerine hemen bildirir.
6. Bu maddede gösterilen iade hakkı, Temsilciler Meclisinin kanunlarının veya kararlarının ilanı için 52'nci maddede gösterilen süre içinde kullanılır.

MADDE 52

Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkan Muavini, Temsilciler Meclisinin herhangi bir kanun veya kararının kendi dairelerine ulaştırılmasından itibaren onbeş gün içinde, bu kanun veya kararı, bu süre içinde, hale göre, 50'nci maddede gösterildiği üzere veto haklarını veya 51'inci maddede gösterildiği üzere iade haklarını veya 140 ve 141'inci maddelerde gösterildiği üzere Yüksek Anayasa Mahkemesine yollama haklarını veya Bütçe hakkında 138'inci maddede gösterildiği üzere Yüksek Anayasa Mahkemesine müracaat haklarını, ayrı ayrı veya müştereken, kullanmadıkları takdirde, Cumhuriyet Resmî Gazetesinde yayınlamak suretiyle ilan ederler.

MADDE 53

1. Cumhurbaşkanı veya Cumhurbaşkan Muavini, kendi Cemaatlarına mensup olup ölüm cezasına mahkûm edilen şahısları af etme hakkına sahiptir.
2. Zarar gören kimse ile suçlu ayrı Cemaatlara mensub oldukları takdirde, bu af hakkını, Cumhurbaşkanı ile Cumhurbaşkan Muavini aralarında varacakları anlaşma ile kullanırlar; ikisi arasında anlaşmazlık halinde şefaahat lehindeki rey üstün tutulur.
3. Bu maddenin 1'inci veya 2'nci fıkrası gereğince af hakkı kullanıldığı takdirde, ölüm cezası müebbet hapse çevrilir.
4. Diğer bütün hallerde; Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkan Muavini, Cumhuriyetin bir mahkemesi tarafından verilen herhangi bir cezayı, Cumhuriyet Baş Savcısının ve Baş

Savcı Yardımcısının müşterek tavsiyesi üzerine, azaltabilirler, durdutabilirler veya değiştirebilirler.

MADDE 54

Ayrı ayrı veya müşterek hareket etmek üzere Cumhurbaşkanını ve Cumhurbaşkan Muavini, 47, 48 ve 49'uncu maddeler gereğince açıkça ayrılmış olan icra kuvveti mahfuz kalmak şartıyla, Bakanlar Kurulu, bu Anayasanın açık hükümlerine göre bir Cemaat Meclisinin yetkisine giren konular dışında kalan, aşağıdakiler de dahil olmak üzere, bütün konularda icra kuvvetini kullanır:-

- (a) Cumhuriyet idaresinin umumî sevkiidaresi ve mürakabesi ve umumî siyasetin idaresi;
- (b) 50'inci maddede gösterilen dışişleri,
- (c) 50'inci maddede gösterilen konular da dahil olmak üzere millî savunma ve emniyet;
- (d) bütün amme hizmetlerinin koordinasyonu ve bunlara nezaret;
- (e) bu Anayasanın ve kanunun hükümlerine uygun olarak Cumhuriyete ait olan mallara nezaret ve bunlar üzerinde tasarruf;
- (f) bir Bakan tarafından Temsilciler Meclisine sunulacak olan Kanun Tasarılarını incelemek;
- (g) herhangi bir kanunu tatbik için bu kanunda gösterildiği üzere kararname veya nizamname yapmak;
- (h) Temsilciler Meclisine sunulacak olan Cumhuriyet Bütçesini incelemek.

MADDE 55

Cumhurbaşkanı Bakanlar kurulunu toplantıya çağırır. Bu çağrı; Cumhurbaşkanınca resen veya Cumhurbaşkan Muavininin belli bir konu için zamanında istemesi üzerine yapılır.

MADDE 56

Bakanlar Kurulunun herhangi bir toplantısının gündemi, Cumhurbaşkanını tarafından istediği şekilde hazırlanır ve toplantıdan evvel bütün ilgililere bildirilir. Cumhurbaşkanını Muavini herhangi bir konuyu herhangi bir toplantının gündemine alınmak üzere Cumhurbaşkanına teklif edebilir. Cumhurbaşkanını bu konuyu teklif edilen toplantıda görüşülmesi mümkünse bu toplantının gündemine alır, aksi takdirde, bu konu müteakip toplantının gündemine alınır.

MADDE 57

- (1) Bakanlar Kurulu tarafından alınan kararlar derhal Cumhurbaşkanının ve Cumhurbaşkan Muavininin dairelerine ulaştırılır.
- (2) Cumhurbaşkanını veya Cumhurbaşkan Muavini veya her ikisi, Bakanlar Kurulunun kararlarını, bunların dairelerine ulaştırılmasından itibaren dört gün içinde tekrar incelenmek üzere Bakanlar Kuruluna iade etmek hakkına sahiptirler. Bu iade üzerine, Bakanlar Kurulu konuyu tekrar inceler ve kararında ısrar ederse Cumhurbaşkanını ve Cumhurbaşkan Muavini bu kararı, bu maddenin 4'üncü Fıkrası gereğince yayınlamak suretile ilan ederler:
Ancak, veto hakkının mevcut olduğu hallerde, iade hakkının kullanılması, Cumhurbaşkanının veya Cumhurbaşkan Muavininin veya her ikisinin, üzerinde ısrar edilen karara karşı, bunun dairelerine ulaştırılmasından itibaren dört gün içinde, veto hakkını kullanmalarına engel olmaz.
- 3 Bir karar, 50'nci maddede gösterilen dışişleri, millî savunma veya emniyet ile ilgili ise, Cumhurbaşkanını veya Cumhurbaşkan Muavini veya her ikisi, bu karara karşı, bunun kendi dairelerine ulaştırılmasından itibaren dört gün içinde, veto kullanmak hakkına sahiptirler.
- 4 Kararın tatbiki gerekiyor ve hakkında bu maddenin 2'nci veya 3'üncü fıkralarında gösterildiği üzere veto veya iade hakkı kullanılmış ise bu karar, Bakanlar Kurulunun aksine bir ifadesini ihtiva etmiyorsa, Cumhurbaşkanını ve Cumhurbaşkan Muavini

tarafından Cumhuriyet Resmi Gazetesinde yayınlanmak suretile derhal ilan olunur.

MADDE 58

1 Her Bakan Bakanlığının başıdır.

2 Bu Anayasa gereğince, ayrı ayrı veya müşterek hareket etmek üzere Cumhurbaşkanına ve Cumhurbaşkan Muavinine, ve Bakanlar kuruluna açıkça ayrılmış olan icra kuvveti mahfuz kalmak şartıyla, her Bakan tarafından kullanılan icra kuvveti aşağıdaki konuları içine alır:-

- (a) Bakanlığını ilgilendiren kanunları tatbik etmek, ve normal olarak Bakanlığının sahasına giren bütün konu ve işleri idare etmek;
- (b) Bakanlar Kuruluna sunulmak üzere Bakanlığını ilgilendiren kararname ve nizamnameleri hazırlamak;
- (c) kendi Bakanlığını ilgilendiren herhangi bir kanun ve bu kanun gereğince çıkarılmış bir kararname veya nizamname hükümlerinin tatbiki için emir vermek ve genelge yapmak;
- (d) Bakanlar Kuruluna sunulmak üzere Cumhuriyet Bütçesinin kendi Bakanlığına ait kısmını hazırlamak,

MADDE 59

1 Cumhuriyet vatandaşı olmayan ve Temsilciler Meclisi üyesi seçiminde aday olabilmek için gerekli vasıfları haiz bulunmayan bir şahıs Bakan tayin edilemez.

2 Bakanlık görevi, Temsilcilik veya Cemaat Meclisi üyeliği veya Belediye Reisliği de dahil olmak üzere herhangi bir belediye meclisi üyeliği veya Cumhuriyetin silahlı veya emniyet kuvvetlerine mensubiyet veya bir amme veya belediye görevi veya, bir Türk Bakan bakımından, bir din adamı görevi ile birleşemez.

Bu fıkra bakımından "amme görevi" 41'inci maddedeki ile aynı manadadır.

3 Bakanlar, Elen Bakan olanlar Cumhurbaşkanınca görevlerine son verilinceye kadar ve Türk Bakan olanlar Cumhurbaşkan Muavinince görevlerine son verilinceye kadar, görevlerinde kalırlar.

4 Bakan olarak tayin edilen her şahıs, görevine başlamadan evvel Cumhurbaşkanının ve Cumhurbaşkan Muavininin önünde aşağıdaki sözü verir: -

"Kıbrıs Cumhuriyetinin, Anayasasına ve buna uygun olarak yapılmış kanunlara, bağımsızlığının ve toprak bütünlüğünün korunmasına, iman ve riayet edeceğime söz veririm."

MADDE 60

1 Bakanlar Kurulunun biri Elen Cemaatına ve diğeri Türk Cemaatına mensup amme memuru olan iki Katibin idaresinde bir Müşterek Sekreteryası olur.

2 Bakanlar Kurulunun Müşterek Sekreteryasının iki katibi, Bakanlar Kurulu Dairesini idare ederler ve, Bakanlar Kurulu tarafından verilecek talimata uygun olarak, Kurulun toplantılarına iştirak ederler ve zabıtlarını tutarlar ve Bakanlar Kurulunun kararını ilgili organ veya makama veya şahsa ulaştırırlar.

KISIM IV - TEMSİLCİLER MECLİSİ

MADDE 61

Cumhuriyetin Teşriî Kuvveti, bu Anayasa ile açıkça Cemaat Meclislerine ayrılanlardan başka bütün konularda Temsilciler Meclisi tarafından kullanılır.

MADDE 62

1 Temsilcilerin sayısı ellidir.

Bu sayı, Temsilciler Meclisinin, Elen Cemaatinin seçtiği Temsilcilerin üçte ikisini ve Türk Cemaatinin seçtiği Temsilcilerin üçte ikisini ihtiva eden bir ekseriyetle alacağı bir karar ile değiştirilebilir.

- 2 Bu maddenin 1'inci fıkrasında gösterilen Temsilci sayısının yüzde yetmiş Elen Cemaati ve yüzde otuzu Türk Cemaati tarafından kendi üyeleri arasından ve Temsilcilik sayısından fazla aday olduğu takdirde, aynı günde genel, tek dereceli ve gizli olarak ayrı ayrı yapılacak seçimle seçilir.

Bu fıkrada konulan Temsilciler nisbeti herhangi bir istatistik sayısına tabi değildir.

MADDE 63

- 1 Bu maddenin 2'nci fıkrası hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, yirmi bir yaşına varmış ve Seçim Kanununda gösterilen ikamet şartlarını haiz her Cumhuriyet vatandaşı seçmen olarak Elen veya Türk seçim listesinden birine kaydedilmek hakkına sahiptir: Ancak, Elen Cemaati üyeleri yalnız Elen seçim listesine ve Türk cemaati üyeleri yalnız Türk seçim listesine kayıt edilebilirler.
- 2 Seçim Kanunu gereğince kayıt dışı bırakılan bir şahıs seçmen olarak kayıt edilme hakkına sahip değildir.

MADDE 64

Seçim zamanında aşağıdaki vasıfları haiz olan her şahıs bir Temsilci seçiminde aday olabilir: -

- (a) Cumhuriyet vatandaşı olmak;
- (b) yirmi beş yaşına varmış olmak;
- (c) bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihte veya ondan sonra, haysiyeti muhil veya ahlaka aykırı bir suçtan hüküm giymemiş veya herhangi bir seçim suçundan dolayı yetkili bir mahkemece ehliyetsiz kılınmamış olmak;
- (d) Temsilci olarak görev görmesine engel bir akıl hastalığı bulunmamak.

MADDE 65

- 1 Temsilciler Meclisinin görev süresi beş yıllık bir devredir. Birinci Temsilciler Meclisinin görev süresi bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihte başlar.
- 2 Yeni seçilen Meclis bu maddenin 1'inci fıkrası gereğince görevine başlayıncaya kadar süresi bitmiş Meclis görevine devam eder.

MADDE: 66

- 1 Temsilciler Meclisi için genel seçim, süresi biten Meclisin süresinin bittiği aydan bir evvelki ayın ikinci Pazar günü yapılır.
- 2 Bir Temsilcilik inhilal ettiğinde bu inhilal, vukuu tarihinden itibaren kırk beş günü geçmeyen bir süre içinde Temsilciler Meclisi tarafından tayin edilecek bir tarihte yapılacak bir ara seçimi ile doldurulur.
- 3 Bu maddenin 1'inci veya 2'nci fıkrasında gösterilen bir seçim, deprem, su baskını, genel salgın hastalık ve benzeri gibi olağanüstü ve beklenmedik sebepler yüzünden, bu Anayasa ile veya gereğince tesbit edilen tarihte yapılamadığı takdirde, bu seçim müteakip haftanın aynı gününde yapılır.

MADDE 67

- 1 Temsilciler Meclisi, ancak, Türk Cemaati tarafından seçilen Temsilcilerin asgari üçte birinin katıldığı mutlak bir ekseriyetle vereceği bir karar ile kendini fesih edebilir.
- 2 Bu kararda, 65'inci ve 66'ncı maddelerin 1'inci fıkraları hükümlerine rağmen, karar tarihinden itibaren en erken otuz gün ve en geç kırk gün sonra yapılması gereken genel seçimin tarihi ve genel seçim tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde olmak üzere yeni seçilecek Meclisin ilk toplantısının tarihi tesbit edilir ve bu tarihe kadar eski Meclis görevine devam eder.
- 3 65'inci maddenin 1'inci fıkrası hükümlerine rağmen, fesihten sonra seçilen Temsilciler Meclisinin görev süresi; fesh olunan Meclisin görev süresinin geri kalan kısmı kadar devam eder. Fesih, beş yıllık görev süresinin son yılı içinde vukubulduğu takdirde, Temsilciler Meclisi için genel seçim, hem feshedilen Meclisin görev süresinin geri kalan

kısmı hem de müteakip beş yıllık görev süresi için yapılır ve yeni seçilen Meclisin, fesih edilmiş Meclisin görev süresinden geri kalan kısım içinde yaptığı toplantılar olağanüstü içtima sayılır.

MADDE 68

65'inci maddenin 2'nci fıkrası veya 67'nci maddenin 2'nci fıkrası gereğince yeni seçilen Meclis görevine başlayıncaya kadar görevine devam eden bir Temsilciler Meclisi, ilgili kanun veya kararda açıkça gösterilecek acele ve istisnai beklenmedik haller dışında herhangi bir konu hakkında herhangi bir kanun yapmak veya herhangi bir karar almak yetkisine sahip değildir.

MADDE 69

Bir Temsilci, Temsilciler Meclisindeki görevine başlamadan evvel ve Meclisin genel bir oturumunda aşağıdaki sözü verir: -

"Kıbrıs Cumhuriyetinin, Anayasasına ve buna uygun olarak yapılmış kanunlara, bağımsızlığının ve toprak bütünlüğünün korunmasına, iman ve riayet edeceğime söz veririm."

MADDE 70

Temsilcilik görevi, Bakanlık veya Cemaat Meclisi, üyeliği veya Belediye Reisliği de dahil olmak üzere herhangi bir belediye meclisi veya Cumhuriyetin silahlı veya emniyet kuvvetlerine mensubiyet veya bir amme veya belediye görevi ile veya, Türk Cemaati tarafından seçilen bir Temsilci bakımından, bir din adamı görevi ile birleşemez.

Bu madde bakımından "amme görevi", Cumhuriyetin veya bir Cemaat Meclisinin hizmetinde, ücreti Cumhuriyet veya bir Cemaat Meclisince kontrol edilen, ücretli herhangi bir görevdir ve herhangi bir amme hükmi şahsında veya amme yararına bir teşekküldeki herhangi bir görevi de içine alır.

MADDE 71

Temsilcilik aşağıdaki hallerde inhiyal eder: -

- (a) ölüm ile;
- (b) yazılı istifa ile;
- (c) 64'üncü maddenin (c) veya (d) fıkralarında gösterilen hallerden herhangi birinin vukuu veya Cumhuriyet vatandaşlığı sıfatının kaybı ile;
- (d) 70'inci maddede gösterilen görevlerden birini almakla,

MADDE 72

- 1 Temsilciler Meclisinin Reisi, Elen Cemaatı tarafından seçilen Temsilciler tarafından seçilecek olan bir Elen ve Reis Vekili Türk Cemaatı tarafından seçilen Temsilciler tarafından seçilecek olan bir Türktür. Her biri, Temsilciler Meclisinin görev süresinin başlangıcında ve bu sürenin tamamı için aynı toplantıda yukarıda gösterildiği gibi ayrı ayrı seçilir.
- 2 Bu maddenin 1'inci fıkrasında gösterilen görevlerden her hangi biri inhiyal ettiğinde, bu inhiyali doldurmak için gereken süreyle ve icabediyorsa olağanüstü bir oturumda, bahiskonusu fıkra da gösterildiği tarzda bir seçim yapılır.
- 3 Meclis Reisinin veya Reis Vekilinin geçici gayubeti sırasında veya bu maddenin 2'nci fıkrasında gösterildiği üzere bu görevlerden herhangi birindeki münhal dolduruluncaya kadar, hale göre, Reis veya Reis Vekilinin görevlerini, kendi Cemaati Temsilcilerince başka türlü karar vermedikçe, kendi Cemaatinin en yaşlı Cemaat Temsilcisi görür.
- 4 Meclis Reisi ve Reis Vekilinden başka Temsilciler arasından iki Elen ve bir Türk Meclis Başkanlık Katibi ile iki Elen ve bir Türk Meclis İdare Amiri, hale göre, Reis veya Reis Vekili tarafından tayin olunur ve bunlar kendilerini tayin eden Reis veya Reis Vekilinin bürosuna verilirler.

MADDE 73

- 1 Bu maddenin aşağıdaki hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, Temsilciler Meclisi, İç

Tüzüğü ile Meclis usulüne ve görevlerinin görülmesine ait her konuyu düzenler.

- 2 Başkan olarak Meclis Reisi ve Başkan Muavini olarak Meclis Reis Vekili ile, Meclis Reisi ve Reis Vekili seçimlerinden sonraki oturumunda Temsilciler Meclisi tarafından, Elen Cemaati Temsilcileri arasından altı ve Türk Cemaati Temsilcileri arasından iki olmak üzere, seçilecek diğer sekiz üyeden müteşekkil ve Seçme Komitesi adını taşıyan bir Komite kurulur.
- 3 Seçme Komitesi Temsilciler Meclisinin Daimi Komitelerini ve diğer geçici, ad hoc veya özel Komitelerini tesis eder ve bu Komitelerin üyeliklerine Temsilciler tayin eder ve bunları yaparken Komite tesisi veya tayinler hakkında Meclisteki Elen ve Türk Cemaat gruplarının veya siyasi parti gruplarının tekliflerini önemle nazara alır. Bahis konusu komitelere tayinler, müteakip fıkra hükümlerine tabidir.
- 4 Temsilciler Meclisindeki Elen ve Türk Cemaat grupları ve siyasi parti grupları, Meclisin Daimi ve diğer herhangi geçici, ad hoc veya özel Komitelerinin her birinde yeter sayıda temsil olunur:
Ancak, bu Komitelerde Elen ve Türk Cemaatları tarafından seçilen Temsilcilere verilen yerlerin sayısının toplamı, Mecliste Elen ve Türk Cemaatları tarafından seçilen Temsilcilere ayrı ayrı verilen yerler arasındaki nisbetin aynı olur.
- 5 Temsilciler Meclisine sunulan her Kanun Tasarısı ve Teklifi evvela müzakere edilmek üzere ilgili Komiteye havale olunur.
Müstacel mahiyette sayılanlar hariç olmak üzere; Komite safhasını geçen hiçbir Tasarı ve Teklif, Komitenin raporu ile birlikte Temsilcilere dağıtımından sonra kırk sekiz saat geçmeden, Temsilciler Meclisinde müzakere edilemez.
- 6 Temsilciler Meclisi toplantılarının, Meclis Reis Vekili tarafından teklif olunan herhangi bir ilave konuyu da ihtiva edecek olan, gündemi, Meclis Reisi tarafından hazırlanır ve Temsilciler Meclisine sunulur.
Gündemin Temsilciler Meclisine sunulmasından sonra, herhangi bir Temsilci bu gündeme ilaveler veya değişiklikler yapılmasını teklif edebilir ve bu teklifler hakkında Temsilciler Meclisi tarafından karar verilir.
- 7 Hiçbir Temsilci, Temsilciler Meclisinin hiçbir toplantısında özel Kayıt Defterine, ismini kaydettirmeden veya toplantıya Başkanlık eden şahsın müsaadesini almadıkça konuşamaz.
Bu formaliteye uyan her Temsilci, söz aldığı toplantıda, konuya göre makul yeterlikte bir süre konuşmak ve dinlenmek hakkına sahiptir.
Konuşmalar; konuşmak isteyenlerin; hale göre, kayıt veya sözlü talep sırasına göre yapılır;
Ancak, zıt görüşler ileri sürüldüğü hallerde, birbirine zıt görüşleri ileri süren hatipler, imkan nisbetinde, birbirlerini takip ederler. Mamafih, Temsilciler Meclisindeki Komiteler veya siyasi parti grupları adına konuşan Temsilciler, bu sıraya tabi değildirler. Gündemle ilgili herhangi bir konu, İç Tüzüğün tatbiki veya müzakere yeterliği ile ilgili takrirler hakkında konuşmak isteyen Temsilcilere, müzakere konusunun esası hakkında konuşmak isteyen Temsilcilerden daha önce söz verilir ve bu halde, biri takririn lehinde diğeri aleyhinde olan iki Temsilciye on beşer dakika konuşmak üzere söz verilir.
- 8 Temsilciler Meclisindeki bütün konuşmalar, Meclis kürsüsünden ve Temsilciler Meclisine hitaben yapılır. Meclisteki ve bütün Komite toplantılarındaki bütün konuşma ve diğer işlemler, yapıldıkları anda, söylendikleri veya yapıldıkları resmi dilden diğer Resmi dile tercüme edilir.
- 9 İç Tüzükte aksi gösterilmedikçe Mecliste ve Komite toplantılarında, bir Temsilcinin sözünün kesilmesi veya herhangi bir Temsilciye, müzakere olunan konu ile ilgili

- bulunmayan şahsi hücumlar yapılması yasaktır.
- 10 Temsilciler Meclisinde verilen reyler Elen Meclis Başkanlık Katiplerinden biri ve Türk Meclis Başkanlık Katibi tarafından müştereken sayılır ve kayıt edilir.
- 11 Temsilciler Meclisi müzakerelerinin zabıtları bütün işlemleri tam olarak ihtiva eder. Komitelerdeki işlemlerin zabıtları hülasa olarak tutulur. Temsilciler Meclisinin bir toplantısının zabıtlarına müteakip ilk toplantıda bir Temsilci tarafından yapılan sözlü itiraz veya ilgili toplantının Başkanına gönderilen yazılı itiraz üzerine Temsilciler Meclisi, bahis konusu zabıtların itiraza göre doğrultulmasına karar verebilir.
- 12 Temsilciler Meclisinde Temsilciler sayısı toplamının asgari yüzde on ikisi tarafından temsil edilen her siyasi parti, bir siyasi parti grubu teşkil edebilir ve bu sıfatla tanınmak hakkına sahiptir.

MADDE 74

- 1 Temsilciler Meclisi, bir genel seçimden sonra bunu takip eden on beşinci gün ve bundan sonraki yıllarda yılın aynı gününde olağan içtimanı yapmak üzere, davetsiz toplanır.
- 2 Temsilciler Meclisinin olağan içtimanı, her yıl, Temsilciler Meclisinin kararına göre üç ila altı ay sürer.
- 3 On Temsilci tarafından Meclis Reisi ve Reis Vekilinin her ikisine de yapılacak olan bir talep üzerine Temsilciler Meclisi, Meclis Reisi veya Reis Vekili tarafından olağanüstü içtimaa çağrılır.

MADDE 75

- 1 Temsilciler Meclisinin toplantıları alenidir ve müzakerelerinin zabıtları yayınlanır.
- 2 Temsilciler Meclisi, gerekli görürse, Temsilciler sayısı toplamının dörtte üçünün ekseriyeti ile vereceği bir karar üzerine, gizli toplantılar yapabilir.

MADDE 76

- 1 Meclis Reisi, her toplantının başladığını ve sona erdiğini bildirir.
- 2 Meclis Reisi, bir toplantının sona erdiğini bildirirken, aynı zamanda, Temsilciler Meclisinin rızasıyla, müteakip toplantı için tesbit edilen tarih ve saati de bildirir ve Temsilciler Meclisine bu toplantının gündemini sunar ve bunun üzerine 73'üncü maddenin 6'ncı fıkrası hükümleri uygulanır.
- 3 Herhangi bir gündem, toplantıdan en az yirmi dört saat evvel basılır ve Temsilcilere dağıtılır. Ancak, gündem, müzakeresi başlamış olan konularla ilgili ise, dağıtım toplantıdan evvel herhangi bir zaman, yapılabilir.

MADDE 77

1. Temsilciler Meclisinde nisap üyelerin sayısı toplamının asgari üçte biridir.
2. Herhangi belli bir konuya ait müzakere, iki Cemaatten birinin toplantıda hazır bulunan Temsilcilerinin ekseriyetinin talebi üzerine, bir defa yirmi dört saat tehir olunur.

MADDE 78

1. Temsilciler Meclisinin kanun ve kararları, hazır bulunan ve reylerini kullanan Temsilcilerin reylerinin basit ekseriyeti ile kabul olunur.
2. Seçim Kanununda her hangi bir değişiklik, belediyeler ile ilgili veya resimler veya vergiler koyan herhangi bir kanunun kabulü, Elen ve Türk Cemaatları tarafından seçilen ve reye iştirak eden, Temsilcilerin ayrı ayrı basit ekseriyetini gerektirir.

MADDE 79

1. Cumhurbaşkanı veya Cumhurbaşkan Muavini Temsilciler Meclisine mesaj gönderebilir veya görüşlerini Bakanlar vasıtasıyla bildirebilir.
2. Bakanlar, Temsilciler Meclisinin veya herhangi bir Komitesinin müzakerelerini takip edebilirler ve yetkilerine giren herhangi bir konuda Temsilciler Meclisine veya herhangi bir Komitesine demecde bulunabilirler veya bilgi verebilirler.

MADDE 80

1. Kanun tekliflerinde bulunmak hakkı Temsilcilere ve Bakanlara aittir.
2. Hiçbir Temsilci bütçe masraflarında artış ile ilgili hiçbir Kanun Teklifi yapamaz.

MADDE 81

1. Bütçe, Temsilciler Meclisine, kanun tarafından malî yılın başlangıcı olarak tayin edilen günden asgarî üç ay önce sunulur ve tayin edilen bu günden evvel kabul olunur.
2. Malî yılın sonunu takip eden üç ay içinde, kesin hesaplar Temsilciler Meclisinin tasvibine sunulur.

MADDE 82

Temsilciler Meclisinin bir kanun veya kararı, bu kanun veya kararda başka bir tarih tayin edilmedikçe, Cumhuriyet Resmî Gazetesinde yayınlanmakla yürürlüğe girer.

MADDE 83

1. Temsilciler, Temsilciler Meclisindeki her türlü demeç veya reylerinden dolayı hukukî veya cezaî takibata tabi değildirler.
2. Bir Temsilci, Temsilcilik sıfatı devam ettikçe, Yüksek Mahkemenin müsaadesi olmaksızın, takip olunamaz, yakalanamaz veya hapis edilemez. Ölüm veya beş yıl veya daha fazla hapis cezası ile cezalandırılabilen suç işleminde, suçlu, suç üstü yakalandığı takdirde, bu müsaadenin alınmasına lüzum yoktur. Bu halde yetkili makam tarafından derhal haberdar edilecek olan Yüksek Mahkeme, ilgilinin, Temsilcilik süresince, takibinin veya tutukluğunun devamına müsaade edip etmiyeceğini kararlaştırır.
3. Yüksek Mahkeme, bir Temsilcinin takip edilmesine müsaade etmezse, bu Temsilcinin bu suretle takip edilemediği süre, bahis konusu suçun zaman aşımı bakımından nazara alınmaz.
4. Yüksek Mahkeme, bir Temsilciye yetkili bir mahkeme tarafından verilen bir hapis cezası hükmünün infazına müsaade etmezse, bu hükmün infazı Temsilcilik sıfatı sona erinceye kadar tehir olunur.

MADDE 84

1. Temsilciler, Amme Gelirlerinden kanunun tayin ettiği tahsisatlarını alırlar.
2. Bu tahsisatlarda yapılan her hangi bir artış, yapıldığı Temsilciler Meclisi süresi içinde yürürlüğe girmez.

MADDE 85

Seçim için adayların haiz olması gereken vasıflar ile ilgili her hangi bir konu ve seçim itirazları, Yüksek Anayasa Mahkemesi tarafından kesin olarak karara bağlanır.

KISIMI V - CEMAAT MECLİSLERİ

MADDE 86

Elen ve Türk Cemaatlerinin her biri, kendi üyeleri arasından, bu Anayasa hükümleri gereğince açıkça kendisine ayrılmış bulunan yetkilere sahip olacak bir Cemaat Meclisi seçer.

MADDE 87

1. Cemaat Meclisleri, Cemaatları bakımından, bu Anayasanın sınırları içinde ve bu maddenin 3'üncü fıkrası hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, yalnız aşağıdaki konularda teşriî kuvveti kullanmak hakkına sahiptirler: -
 - (a) Bütün dinî konular;
 - (b) Bütün eğitim, kültür ve öğretim konuları;
 - (c) ahvali şahsiye;
 - (d) ahvali şahsiye ve dinî konular ile ilgili hukuk davalarına bakacak mahkemelerin tereküp ve dereceleri;

- (e) kendi Cemaatlarının refahını arttırmak gayesi ile kurulan hayır ve spor tesis, teşekkül ve dernekleri gibi münhasıran cemaata ait mahiyette menfaat ve müesseseler ile ilgili konular;
- (f) kendi ihtiyaçlarını ve mürakebeleri altında bulunan teşekkül ve müesseselerin ihtiyaçlarını karşılamak için kendi Cemaatları üyelerine 88'inci maddede gösterildiği gibi şahsî vergiler ve resimler koymak;
- (g) Cemaat Meclisinin, münhasıran kendi Cemaatı üyelerinden müteşekkil belediyelerce takip olunan gayelerin tahakkuk ettirilmesini mümkün kılmak için belediyelere ait kanunların sınırları içinde nizamnameler veya talimatnameler şeklinde munzam mevzuatı gerektiren konular;
- (h) kendilerine bu Anayasa ile verilen, istihsal ve istihlak kooperatiflerini ve kredi müesseselerini mürakabe etme ve münhasıran kendi Cemaatlarından müteşekkil belediyelere görevlerinde nezaret yetkilerini kullanmaları ile ilgili konular:

Ancak-

- (i) bir Cemaat Meclisi tarafından bu (h) bendi gereğince yapılacak olan herhangi bir Cemaat kanunu, nizamname ve talimatname veya alınacak herhangi bir karar, doğrudan doğruya veya dolayısıyla, istihsal ve istihlak kooperatiflerini ve kredi müesseselerini düzenleyen veya belediyelere ait herhangi bir kanuna aykırı veya onunla uyumsuz olamaz;
 - (ii) bu bendin yukarıda (i)'nin hükümlerinin hiçbirisi bu (h) bendi ile bir Cemaat Meclisine verilen yetkilerin kullanılmasına ile ilgili herhangi bir konuda Temsilciler Meclisine kanun yapmak yetkisini tanıyarak şekilde tefsir edilemez;
 - (iii) bu Anayasa tarafından açıkça gösterilen diğer konular.
2. Bu maddenin 1'inci fıkrasının (f) bendinin hiçbir hükmü, Temsilciler Meclisinin, bu Anayasanın hükümlerine uygun, olarak, şahsî vergi koyma yetkisini herhangi bir suretle tahdit edecek şekilde tefsir edilmez.
3. Bir Cemaat Meclisinin, bu maddenin 1'inci fıkrası ile kendisine verilen kuvveti kullanmak sureti ile, yapacağı herhangi bir kanun veya alacağı herhangi bir karar, hiçbir suretle, Cumhuriyetin, güvenliği veya Anayasa düzeni veya amme selameti veya amme nizamı veya amme sağlığı veya amme ahlakı yararına veya bu Anayasa ile herhangi bir şahsa sağlanan ana hak ve hürriyetlere aykırı hiç bir hükmü ihtiva etmez.

MADDE 88

1. Bir Cemaat Meclisinin, 8'inci maddenin 1'inci fıkrasının (f) bendi gereğince vergi koymak yetkisi, her malî yıl bütçesinde gösterilen masraflarının, bu malî yıl için Cumhuriyet tarafından bu maddenin 2'nci fıkrasında gösterildiği üzere Bütçesinden bu Cemaat Meclisine yapılan ödemelerle veya aynı malî yıl içinde bu Meclisin elde edebileceği başka herhangi bir gelir ile karşılanmayan kısmının karşılanması maksadıyla kullanılır.
2. Temsilciler Meclisi, her malî yıl, Cemaat Meclislerinin kendi malî yılları bakımından kendi yetkileri dahilindeki konular ile ilgili ihtiyaçları için, Elen ve Türk Cemaat Meclislerine aşağıda gösterildiği üzere ayrılan bir iki milyon pound'dan az olmayan bir tahsisatı, Bütçeye koyar ve her iki Cemaat Meclisine de ödenmeye hazır tutar: -
 - (a) Elen Cemaat Meclisine bir milyon altı yüz bin pound'dan az olmayan bir meblağ; ve
 - (b) Türk Cemaat Meclisine dört yüz bin pound'dan az olmayan bir meblağ: Ancak, her iki Cemaat Meclisine ödenecek asgarî meblağ toplamını

arttırıldığı takdirde, bu arttırılan meblağ kısmının Cemaat Meclislerinden her birine ayrılması, Temsilciler Meclisinin kararlaştıracağı tarzda yapılır.

3. Bir Cemaat Meclisi talep ettiği takdirde, bu Meclisin koyduğu vergiler, Cumhuriyet makamları tarafından bu Cemaat Meclisi namına toplanır ve bu Meclise ödenir.
4. Bu madde ve 87'nci maddenin 1'inci fıkrasının (f) bendi maksatları bakımından, "üye", bahis konusu üyelerin iştirak ettikleri hükmî şahıs olan veya olmayan teşekkülleri de, hisseleri nisbetinde içine alır.

MADDE 89

1. Cemaat Meclisleri, kendi Cemaatları bakımından, ayrıca aşağıdaki konularda da yetkiye sahiptirler :-
 - (a) 87'nci maddenin, müteakip bendlerde özel hükümler bulunan, 1'inci fıkrasının (g) ve (h) bendlerinde gösterilenlerin dışındaki hükümleri gereğince teşrî kuvveti kullanmaya yetkili oldukları herhangi bir konu ile ilgili olarak,
 - (i) kendi Cemaat kanunları çerçevesi içinde siyaseti idare etmek;
 - (ii) bir Cemaat kanunu tarafından gösterilen tarzda ve şahıslar vasıtasile idarî yetkileri kullanmak;
 - (b) kendi Cemaatlarının refahını arttırmak gayesi ile kurulan ve kanunlarla düzenlenen istihsal ve istihlak kooperatifleri ve kredi müesseselerini murakabe etmek;
 - (c) münhasıran kendi Cemaatları üyelerinden müteşekkil olan belediyelerin takip ettikleri gayeleri tahakkuk ettirmek ve kanunlara tabi olan bu gibi belediyelere görevlerinde nezaret etmek.
2. 87'nci maddenin 1'inci fıkrasının (e) bendindeki ve bu maddenin 1'inci fıkrasının (b) bendindeki hükümlerin hiçbirisi, sekene istediği takdirde, bu bendlerde gösterilen mahiyette karma ve müşterek müesseselerin kurulmasını önleyecek şekilde tefsir edilmez.
3. Merkezî idare, bu maddenin 1'inci fıkrasının (b) ve (c) bendlerinde gösterilen müessese, teşekkül veya belediyeleri, kendi bakımından, yürürlükte olan mevzuat gereğince murakabe etmek istediği takdirde, bu murakabe, bahis konusu müessese, teşekkül veya belediyenin ait olduğu Cemaata mensup memurlar tarafından yapılır.

MADDE 90

1. Bu maddenin müteakip hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, her Cemaat Meclisi, kendi cemaat kanunları ile veya onlar gereğince kendi kanun ve kararlarının tatbiki için hükümler koymak kuvvetine sahiptir.
2. Bir Cemaat Meclisi, bu Anayasa gereğince kendisine verilen herhangi bir kuvveti kullanırken kendi kanunlarının ve kararlarının her hangi birinde, bunların ihlali veya verdiği bir talimata riayetsizlik için hapis cezasına veya tutukluk koyma kuvvetine sahip değildir.
3. Cemaat Meclisleri, kendi cemaat kanunlarına veya kararlarına ve yetkileri içinde bulunan ahvalî şahsiye ve dinî konular ile ilgili hukuk davalarına bakan mahkemelerin hükümlerine riayeti sağlamak için cebir kullanma yetkisine sahip değildirler.
4. Bir Cemaat Meclisinin herhangi bir kanun veya kararına veya bu Meclisin murakabe veya nezaret yetkisini kullanması ile ilgili bir konuda riayeti sağlamak için cebir kullanması gerektiği zaman, bu cebir, Cemaat Meclisi tarafından veya onun namına yapılacak talep üzerine, bunu tatbik etmek münhasır yetkisine sahip olan Cumhuriyetin amme makamları tarafından tatbik olunur.
5. Bir mahkemenin, bir Cemaat Meclisinin münhasır yetkisi içinde bulunan herhangi bir

konu ile ilgili herhangi bir karar veya emri Cumhuriyetin amme makamları vasıtasıyla infaz edilir.

MADDE 91

1. Her Cemaat Meclisi, her yılda, müteakip malî yıl için gelir ve giderinin bütçesini hazırlar ve kabul eder.
2. Cemaat Meclisi, bu bütçeyi, en geç, bir cemaat kanunu ile cemaat malî yılının başlangıcı olarak tesbit olunan güne kadar kabul eder.

MADDE 92

Her Cemaat Meclisinin üyelerinin sayısı, ilgili Cemaat Meclisinin üyeleri sayısı toplamının üçte ikisinin ekseriyeti ile kabul olunan bir cemaat kanunu ile tayin edilir.

MADDE 93

Her iki Cemaat Meclisi için seçimler, genel, tek dereceli ve gizli reyle yapılır.

MADDE 94

1. Bu maddenin 2'nci fıkrası hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, yirmibir yaşına varmış ve ilgili cemaat seçim kanununda gösterilen ikamet şartlarını haiz her Cumhuriyet vatandaşı, ilgili cemaat seçim listesine seçmen olarak kaydedilmek hakkına sahiptir. Ancak, Elen Cemaati üyeleri yalnız Elen cemaat seçim listesine ve Türk Cemaati üyeleri yalnız Türk cemaat seçim listesine kayıt edilebilirler.
2. İlgili cemaat seçim kanunu gereğince kayıt dışı bırakılan bir şahıs seçmen olarak kaydedilmek hakkına sahip değildir.

MADDE 95

Seçim zamanında aşağıdaki vasıfları haiz olan her şahıs bir Cemaat Meclisi üyeliği seçiminde aday olabilir: -

- (a) Cumhuriyet vatandaşı olmak ve ilgili cemaat seçim listesinde kayıtlı olmak;
- (b) yirmi beş yaşına varmış olmak;
- (c) bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihte veya ondan sonra, haysiyeti muhil veya ahlaka aykırı bir suçtan hüküm giymemiş veya herhangi bir seçim suçundan dolayı yetkili bir mahkemece ehliyetsiz kılınmamış olmak;
- (d) bir Cemaat Meclisi üyesi olarak görev görmesine engel bir akıl hastalığı bulunmamak.

MADDE 96

1. Cemaat Meclislerinin görev süresi, ilgili cemaat kanununun tesbit ettiği tarihten başlamak üzere beş yıllık bir devredir.
2. Yeni seçilen Cemaat Meclisi bu maddenin 1'inci fıkrası gereğince görevine başlayıncaya kadar süresi bitmiş Cemaat Meclisi görevine devam eder.

MADDE 97

1. Bir Cemaat Meclisi için bir cemaat genel seçimi, süresi biten Cemaat Meclisinin süresinin bitmesinden en az otuz gün evvel yapılır.
2. Bir Cemaat Meclisi üyeliği inhilal ettiğinde bu inhilal, vukuundan itibaren kırk beş günü geçmeyen bir süre içinde yapılacak bir ara seçimi ile doldurulur.
3. Bu maddenin 1'inci veya 2'nci fıkralarında gösterilen bir seçim, deprem, su baskını, genel salgın hastalık ve benzeri gibi olağanüstü ve beklenmedik sebepler yüzünden, bu Anayasa ile veya gereğince tesbit edilen tarihte yapılmadığı takdirde, bu seçim müteakip haftanın aynı gününde yapılır.

MADDE 98

1. Cemaat Meclislerinden her biri, ancak mutlak ekseriyet ile vereceği bir karar ile kendini feshedebilir.
2. Bu kararda; 96'ncı ve 97'nci maddelerin 1'inci fıkraları hükümlerine rağmen, bahis konusu Cemaat Meclisi için, karar tarihinden itibaren en erken otuz gün ve en geç kırk

gün sonra yapılması gereken cemaat genel seçiminin tarihi ve cemaat genel seçimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde olmak üzere yeni seçilecek Cemaat Meclisinin ilk toplantısının tarihi tesbit edilir ve bu tarihe kadar eski Cemaat Meclisi görevine devam eder.

3. 96'ncı maddenin 1'inci fıkrası hükümlerine rağmen, fesihten sonra seçilen Cemaat Meclisinin görev süresi, fesh olunan Meclisin görev süresinin geri kalan kısmı kadar devam eder. Fesih, ilgili Cemaat Meclisinin beş yıllık görev süresinin son yılı içinde vukubulduğu takdirde, bu Cemaat Meclisi için Cemaat genel seçimi, hem feshedilen Cemaat Meclisinin görev süresinin geri kalan kısmı hem de müteakip beş yıllık görev süresi için yapılır.

MADDE 99

96'ncı maddenin 2'nci fıkrası veya 98'inci maddenin 2'nci fıkrası gereğince yeni seçilen bir Cemaat Meclisi görevine başlayınca kadar görevine devam eden bir Cemaat Meclisi, ilgili kanun veya kararda açıkça gösterilecek acele ve istisnaî beklenmedik haller dışında herhangi bir konu hakkında herhangi bir kanun yapmak veya herhangi bir karar almak yetkisine sahip değildir.

MADDE 100

Bir Cemaat Meclisi üyesi, Cemaat Meclisindeki görevine başlamadan evvel ve bu Meclisin genel bir oturumunda aşağıdaki sözü verir :-"Kıbrıs Cumhuriyetinin, Anayasasına ve buna uygun olarak yapılmış kanunlara; bağımsızlığının ve toprak bütünlüğünün korunmasına iman ve riayet edeceğine söz veririm."

MADDE 101

1. Bir Cemaat Meclisi üyeliği görevi, Bakanlık veya Temsilcilik veya Belediye Reisliği de dahil olmak üzere herhangi bir belediye meclisi üyeliği veya Cumhuriyetin silahlı veya emniyet kuvvetlerine mensubiyet veya bir amme veya belediye görevi ile veya, bir Türk Cemaat Meclisi üyesi bakımından, bir din adamı görevi ile birleşemez.
2. Bu madde bakımından "amme görevi", Cumhuriyetin veya bir Cemaat Meclisinin amme hizmetinde; ücreti Cumhuriyet veya bir Cemaat Meclisince kontrol edilen, ücretli herhangi bir görevdir ve herhangi bir amme hükmî şahsında veya amme yararına bir teşekküldeki herhangi bir görevi de içine alır.

MADDE 102

Cemaat Meclisleri, İç Tüzükleri ile, olağan ve olağanüstü toplantıları, bu toplantıların tarih ve süreleri, reylerin izhar ve işlerinin görülme tarzı da dahil olmak üzere, bütün usûl konularına ait kaideleri koyarlar.

MADDE 103

1. Cemaat Meclislerinin toplantıları alenîdir ve müzakerelerinin zabıtları yayınlanır.
2. Her bir Cemaat Meclisi, gerekli görürse, üyeleri sayısı toplantının üçte ikisinin ekseriyeti ile vereceği bir karar üzerine gizli toplantılar yapabilir.

MADDE 104

1. Elen veya Türk Cemaat Meclisi tarafından kabul olunan kanun veya kararlar, Cemaatlerine mensup Cumhurbaşkanlığı veya Cumhurbaşkanlığı Muavini tarafından alınmalarından itibaren onbeş gün içinde imzalandıktan sonra Cumhuriyet Resmî Gazetesinde derhal yayınlanırlar.
2. Bir Cemaat kanunu, bu kanunla başka bir tarih tayin edilmedikçe Cumhuriyet Resmî Gazetesinde yayınlanmakla yürürlüğe girer.

MADDE 105

1. Cumhurbaşkanlığı Elen Cemaat Meclisinin ve Cumhurbaşkanlığı Muavini Türk Cemaat Meclisinin kabul ettiği herhangi bir kanun veya kararı, alınmalarından itibaren onbeş gün içinde, tekrar incelenmesi için ilgili Meclise iade edebilirler.
2. İlgili Cemaat Meclisi kendisine iade edilen kanun veya kararın aynen kalmasında ısrar

ettiği takdirde, hale göre, Cumhurbaşkanlığı veya Cumhurbaşkanlığı Muavini, bundan bir evvelki madde hükümlerine uygun olarak bu kanun veya kararı imzalar ve yayınlar.

MADDE 106

1. Bir Cemaat Meclisi üyesi, Mecliste yaptığı her türlü demeç veya reylerinden dolayı hukukî veya cezaî takibata tabi değildir.
2. Bir Cemaat Meclisi üyesi, üyelik sıfatı devam ettikçe, Yüksek Mahkemenin müsaadesi olmaksızın, takip olunamaz, yakalanamaz veya hapis edilemez. Ölüm veya beş yıl veya daha fazla hapis ile cezalandırılabilen bir suç işleminde, suçlu, suçüstü yakalandığı takdirde, bu müsaadenin alınmasına lüzum yoktur. Bu halde yetkili makam tarafından derhal haberdar edilecek olan Yüksek Mahkeme ilgilinin, üyelik süresince, takibinin veya tutukluluğunun devamına müsaade edip etmiyeceğini kararlaştırır.
3. Yüksek mahkeme, bir Cemaat Meclisi üyesinin takip edilmesine müsaade etmezse, bu üyenin bu suretle takip edilemediği süre bahis konusu suçun zaman aşımı bakımından nazara alınmaz. Yüksek Mahkeme, bir Cemaat Meclisi üyesine yetkili bir mahkeme tarafından verilen bir hapis cezası hükmünün infazına müsaade etmezse, bu hükmün infazı, üyelik sıfatı sona erinceye kadar tehir olunur.

MADDE 107

Bir Cemaat Meclisi üyeliği aşağıdaki hallerde ihtilal eder: -

- (a) ölüm ile; veya
- (b) yazılı istifa ile; veya
- (c) 95'inci maddenin (c) veya (d) fıkralarında gösterilen hallerden herhangi birinin vukuu veya Cumhuriyet vatandaşlığı sıfatının kaybı veya ilgili cemaat seçim listesine seçmen olarak kaydedilmek vasfını kaybetmek ile; veya
- (d) 101'inci maddede gösterilen görevlerden birini almakla.

MADDE 108

1. Elen ve Türk Cemaatlarından herbiri, kendi Cemaatlarına ait bulunan eğitim, kültür, spor ve hayır müesseseleri için, hale göre, Yunan veya Türk Hükümetlerinden malî yardım alma hakkına sahiptir.
2. Katolik, Elen veya Türk Cemaatlarından herbiri, kendi müesseselerinin faaliyeti için yeter sayıda öğretmen, profesör veya din adamına sahip olmadığı kanaatinde olduğu takdirde bu Cemaat, ihtiyaçlarını karşılamak için, hale göre, Yunan veya Türk Hükümetlerinden tamamen lüzumu kadar sağlayabilecekleri personeli temin ve istihdam etmek hakkına sahiptir.

MADDE 109

2'nci maddenin (3) üncü fıkrası hükümleri gereğince Cemaatlerden birine mensup olmayı ihtiyar eden her dinî grup, ilgili bir cemaat kanununun gösterdiği üzere, seçilmiş üye veya üyeleri tarafından, bu grubun mensup olmayı ihtiyar ettiği Cemaatın Cemaat Meclisinde temsil edilmek hakkına sahiptir.

MADDE 110

1. Kıbrıs Otosefal Elen-Ortodoks Kilisesi, Mukaddes Kurallara veya yürürlükte olan şartına uygun olarak kendi iç işlerinin ve mallarının düzenlenmesi ve yürütülmesi münhasır hakkına sahip olmaya devam eder ve Elen Cemaat Meclisi bu hakka aykırı hareket etmez.
2. Vakıf müessesesi ve Ahkamül Evkaf, bu Anayasaca tanınır. Vakıf müessese veya tesisini veya Vakıfları veya, camilere ve herhangi diğer bir İslam dinî müessesesine ait mallar da dahil olmak üzere; herhangi vakıf malları ilgilendiren veya herhangi bir suretle bunlara tesir eden bütün konular, münhasıran Ahkamül Evkaf ve Türk Cemaat Meclisince çıkarılan veya yapılan kanun ve nizamnamelere tabidir ve bunlara göre ve bunlar gereğince idare olunur ve hiçbir teşrii, icraî veya herhangi diğer

bir muamele, bahis konusu Ahkamül Evkafı ve Türk Cemaat Meclisinin bahis konusu kanunlarını ve nizamnamelerini ihlal edemez veya onlara üstün gelemes veya müdahale edemez.

3. Kendisine 2'nci maddenin (3) üncü fıkrası hükümleri uygulanan bir dinî grubun Kilisesi, bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten hemen önce yürürlükte olan Kıbrıs Sömürgesi kanunlarına uygun olarak sahip olduğu dinî konular ile ilgili herhangi bir hakkına, bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihte ve ondan sonra da sahip olmağa devam eder.

MADDE 111

1. Bu Anayasanın hükümleri mahfuz kalmak şartı ile, Elen Ortodoks Kilisesi veya kendisine 2'nci maddenin (3)'üncü fıkrası hükümleri uygulanan bir dinî grup üyelerinin nişanlılık, evlenme, boşanma, evliliğin butlanı; ayrılık veya evlilik haklarının iadesine veya mahkeme kararı ile yapılan nesep tashihinden veya evlat edinmeden başka aile münasebetlerine dair herhangi bir konuya, bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihte ve ondan sonra, hale göre, Elen- Ortodoks Kilisesinin veya bahis konusu dinî grubun Kilisesinin kanunu uygulanır ve buna bahis konusu Kilisenin bir mahkemesi bakar ve hiçbir Cemaat Meclisi bu kanuna aykırı hareket etmez.
2. Bu maddenin 1'inci fıkrası hükmü, bahis konusu mahkemenin herhangi bir karar veya emrinin infazına, 90'ıncı maddenin 5'inci fıkrası hükümlerinin uygulanmasını önlemez.

KISIM VI CUMHURİYET'İN BAĞIMSIZ MEMURLARI

Bölüm I

Cumhuriyet Baş Savcısı ve Cumhuriyet Baş Savcı Yardımcısı

MADDE 112

1. Cumhur Başkanı ve Cumhur Başkan Muavini bir Yüksek Mahkeme hakimi tayin edilebilmek için gerekli vasıfları haiz iki şahsı, biri Cumhuriyet Baş Savcısı diğeri Cumhuriyet Baş Savcı yardımcısı olarak müştereken tayin ederler:
Ancak, Baş Savcı ve Baş Savcı Yardımcısı aynı Cemaate mensup olamazlar.
2. Bağımsız bir daire olup hiçbir Bakanlığa tabi bulunmayan Cumhuriyet Hukuk Dairesinin Başkanı Cumhuriyet Baş Savcısı ve Başkan Yardımcısı Cumhuriyet Baş Savcı Yardımcısıdır.
3. Cumhuriyet Baş Savcısı ve Baş Savcı Yardımcısı, herhangi bir mahkemede dinlenmek hakkına sahiptirler ve bu mahkeme önüne çıkan bütün diğere şahıslara tekaddüm ederler:
Ancak, Cumhuriyet Baş Savcısı, Cumhuriyet Baş Savcı Yardımcısına daima tekaddüm eder.
4. Cumhuriyet Baş Savcısı ve Baş Savcı Yardımcısı, Cumhuriyet adliyesinin daimi üyesidirler ve Reisi hariç olmak üzere Yüksek Mahkeme hakimlerinin tabi olduğu aynı şart ve kayıtlar ile görevlerini görürler ve görevlerine ancak bir Yüksek Mahkeme hakimine uygulanan aynı sebepler ile ve tarzda son verilebilir.
5. Cumhuriyet Baş Savcısının veya Baş Savcı Yardımcısının Cemaatına mensup şahısları ilgilendiren bütün konularda, Cumhuriyet Baş Savcısı tarafından bir karar alınmadan önce, hale göre biri, ilgilinin Cemaatına mensup olan diğere ile istişare eder:
Ancak, yalnız bir Cemaatın hakimlerinden müteşekkil ceza mahkemelerindeki takibatın kesin idare ve mesuliyeti, bu Cemaata mensup olan, hale göre, Cumhuriyet Baş Savcısı veya Cumhuriyet Baş Savcı Yardımcısına aittir.

MADDE 113

1. Cumhuriyet Baş Savcısı, Baş Savcı Yardımcısının yardımı ile, Cumhuriyetin, Cumhur

Başkanının , Cumhur Başkan Muavininin, Bakanlar Kurulunun ve Bakanların Hukuk Müşaviridir ve kendisine bu Anayasa veya kanun tarafından verilen veya emrolunan diğer bütün yetkileri kullanır ve diğer bütün iş ve görevleri görür.

2. Cumhuriyet Baş Savcısı, amme menfaatına olmak üzere istediği şekilde kullanacağı, Cumhuriyet içinde herhangi bir şahısa karşı işlenmiş bir suç hakkında dava açmak ve iddiada bulunmak, davayı devir almak, devam ettirmek veya ettirmemek yetkisine sahiptir. Bu yetki bizzat kendisince veya talimatı altında ve ona uygun olarak hareket eden kendine tabi memurlar tarafından kullanılabilir.

MADDE 114

1. Cumhuriyet Baş Savcı Yardımcısı, normal olarak makamına ait yetkilere sahiptir ve görevleri görür ve kezalik, Cumhuriyet Baş Savcısının talimatına göre, bu Anayasa hükümleri gereğince veya kanunla Baş Savcıya verilen bütün yetkileri kullanır ve bütün iş ve görevleri görür.
2. Cumhuriyet Baş Savcı Yardımcısı, Cumhuriyet Baş Savcısının gayubeti veya görevlerini geçici olarak göremediği hallerde kendisine vekalet eder

BÖLÜM II

Baş Murakıp ve Baş Murakıp Muavini

MADDE 115

1. Cumhur Başkanı ve Cumhur Başkan Muavini, iki uygun ve layık şahsı, biri Baş Murakıp ve diğeri Baş Murakıp Muavini olmak üzere, müştereken tayin ederler:
Ancak, Baş Murakıp ve Baş Murakıp Muavini aynı Cemaata mensup olamazlar.
2. Bağımsız bir daire olup hiçbir Bakanlığa tabi bulunmayan Cumhuriyet murakıplık dairesinin Başkanı Baş Murakıp ve Başkan Muavini Baş Murakıp Muavini'dir.
3. Baş Murakıp ve Baş Murakıp Muavini, Cumhuriyetin daimî amme memurlarındandırlar ve görevlerine son verilmesi veya emekliliğe sevkleri ancak bir Yüksek Mahkeme hakimine uygulanan aynı sebepler ve tarzda yapılabilir.

MADDE 116

1. Baş Murakıp, Baş Murakıp Muavininin yardımı ile, Cumhuriyet adına, bütün tediyat ve tahsilatı murakabe eder ve Cumhuriyetin verdiği yetki ile veya gereğince tedvir olunan paraların ve diğer aktif kıymetlerin ve yüklenilen mükellefiyetlerin bütün hesaplarını murakabe ve teftiş eder ve bu maksatla, bu gibi hesaplara müteallik bütün defter, kayıt ve raporları görmek ve bahis konusu aktif kıymetlerin muhafaza edildiği yerlere girmek hakkına sahiptir.
2. Baş Murakıp, Baş Murakıp Muavininin yardımı ile, kendisine kanun tarafından verilen veya emrolunan bütün diğer yetkileri kullanır ve bütün diğer iş ve görevleri görür.
3. Baş Murakıbın bu Bölümde gösterilen yetkileri, işleri ve görevleri, bizzat kendisi veya kendi talimatı altında ve ona uygun olarak hareket eden kendine tabi memurlar tarafından kullanılabilir veya görülebilir.
4. Baş Murakıp, bu Bölümün gösterdiği iş ve görevlerinin görülmesi hakkında Cumhur Başkanına ve Cumhur Başkan Muavinine her yıl bir rapor sunar ve onlar bu raporun Temsilciler Meclisinin bilgisine sunulmasını sağlarlar.

MADDE 117

1. Baş Murakıp Muavini, normal olarak makamına ait bulunan yetkilere sahiptir ve iş ve görevleri görür ve kezalik, Baş Murakıbın talimatı altında, bu Anayasa hükümleri gereğince veya kanunla Baş Murakıba verilen bütün yetkileri kullanır ve bütün iş ve görevleri görür.

2. Baş Murakıp Muavini, Baş Murakıbın gaybubeti veya görevlerini geçici olarak göremediği hallerde kendisine vekalet eder.

BÖLÜM III

Cumhuriyet Emisyon Bankasının Müdür ve Müdür Muavini

MADDE 118

1. Cumhur Başkanı ve Cumhur Başkan Muavini, iki uygun ve layık şahsı, biri Cumhuriyet Emisyon Bankasının Müdürü diğeri Müdür Muavinini olmak üzere, müştereken tayin ederler:
Ancak, Cumhuriyet Emisyon Bankasının Müdürü ve Müdür Muavini aynı Cemaat mensup olamazlar.
2. Hiçbir Bakanlığa tabi olmıyan Cumhuriyet Emisyon Bankasının Başkanı Bankanın Müdürü ve Başkan Muavini Müdür Muavinidir.
3. Cumhuriyet Emisyon Bankasının Müdürü ve Müdür Muavini, ya daimî amme hizmeti üyesidirler veya tayin kararnamelerinde gösterilen kayıt ve şartlara göre tayin edilmiş şahıslardır.
4. Cumhur Başkanı ve Cumhur Başkan Muavini, herhangi bir zaman, hale göre, Cumhuriyet Emisyon Bankası Müdürünün veya Müdür Muavininin veya her ikisinin de görevlerine müştereken son verebilirler.
5. Görevlerine son verilmesinden hemen önce Cumhuriyetin daimî amme memuru olan Cumhuriyet Emisyon Bankasının Müdürünün veya Müdür Muavininin veya her ikisinin de görevine, bir evvelki fıkraya göre son verildiği takdirde, hale göre, buna veya bunlara, bu maddenin 6'ncı fıkrası ve bu Anayasanın Cumhuriyet amme hizmetine dair hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, Cumhuriyetin daimî amme hizmetinde diğeri uygun bir görev verilir.
6. Cumhuriyet Emisyon Bankasının Müdürünün ve Müdür Muavininin görevlerinin görülmesi ile ilgili herhangi bir disiplin konusu hakkında, 153'üncü maddenin 8'inci fıkrası gereğince kurulan Kurul yetkilidir.

MADDE 119

1. Cumhuriyet Emisyon Bankasının Müdürü, Cumhuriyet Emisyon Bankası Müdür Muavininin yardımı ile, Cumhuriyetin para kanunlarını yürütür ve Cumhuriyet Emisyon Bankasını idare eder ve Cumhuriyet Emisyon Bankasının sahasına giren bütün diğeri yetkileri kullanır ve bütün diğeri iş ve görevleri görür.
2. Cumhuriyet Emisyon Bankasının Müdürü, Cumhuriyet Emisyon Bankası Müdür Muavininin yardımı ile, kanun tarafından kendisine verilen veva emrolunan diğeri bütün yetkileri kullanır ve diğeri bütün işleri görür.
3. Cumhuriyet Emisyon Bankası Müdürünün bu Bölümde gösterilen yetkileri, işleri ve görevleri bizzat kendisi veya kendi talimatı altında ve ona uygun olarak hareket eden kendisine tabi memurlar tarafından kullanılabilir veya görülebilir.
4. Cumhuriyet Emisyon Bankasının Müdürü, Müdür Muavinin yardımı ile, Bakanlar Kurulunun malî siyaset hakkında görevini ilgilendiren kararlarını ve herhangi bir kanunun hükümlerini tatbik eder ve bahis konusu siyasetin tatbik tarzı bakımından, Maliye Bakanı ile istişare eder ve onun tavsiyeleri kendisine rehber olur.
5. Cumhuriyet Emisyon Bankasının Müdürü; Cumhuriyetin nakit; mevduat, senet ve tahvillerinin durumuna dair altı ayda bir Cumhur Başkanına ve Cumhur Başkan Muavinine raporlar sunar ve onlar bu raporları Temsilciler Meclisinin bilgisine sunulmasını sağlar.

MADDE 120

1. Cumhuriyet Emisyon Bankasının Müdür Muavini, normal olarak makamına ait bulunan yetkilere sahiptir ve iş ve görevleri görür ve kezalik, Cumhuriyet Emisyon Bankası

Müdürünün talimatına tabi olarak, bu Anayasa hükümleri gereğince veya kanunla Cumhuriyet Emisyon Bankası Müdürüne verilen bütün yetkileri kullanır ve bütün iş ve görevleri görür.

2. Cumhuriyet Emisyon Bankası Müdür Muavini, Cumhuriyet, Emisyon Bankası Müdürünün gaybubeti veya görevlerini geçici olarak göremediği hallerde kendisine vekalet eder.

MADDE 121

Bu Bölüm hükümleri, Cumhuriyet Emisyon Bankasının bir Merkez Bankası olmasına engel olur şekilde tefsir olunmaz:

Ancak, bu takdirde, bu Bölüm hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, Cumhuriyet Emisyon Bankasının Müdürü Cumhuriyet Merkez Bankasının Müdürü ve Cumhuriyet Emisyon Bankasının Müdür Muavini Cumhuriyet Merkez Bankasının Müdür Muavini olurlar.

KISIM VII - AMME HİZMETİ

BÖLÜM I

Umumî Hükümler

MADDE 122

İlgili metin başka türlü icap ettirmedikçe, bu Bölüm maksatları bakımından-

"amme görevi" amme hizmetinde bir görevi ifade eder

"amme memuru", asaleten veya geçici olarak veya vekaleten bir amme görevini gören şahsı ifade eder;

"amme hizmeti", Cumhuriyet ordusundaki veya emniyet kuvvetlerindeki hizmet dışında Cumhuriyet hizmetini ifade eder ve Kıbrıs Yayın hükmî şahsında, Kıbrıs Dahilî Telekomünikasyon İdaresinde ve Kıbrıs Elektrik İdaresinde ve amme yararına bir kanunla kurulan hükmî şahsiyeti haiz olan veya olmayan ve sermayesi Cumhuriyet tarafından sağlanan veya teminat altına alınan veya işletme münhasıran bahis konusu teşekkül tarafından yapılıyorsa, idaresi Cumhuriyetin murakabesi altında olan herhangi diğer teşekküllerdeki hizmetleri içine alır, ancak, tayini veya münhalinin doldurulması bu Anayasa gereğince Cumhur Başkanı ve Cumhur Başkan Muavini tarafından müştereken yapılan bir görevdeki hizmetler veya, Cumhuriyetin veya yukarıda bahis konusu teşekküllerden herhangi birinin daimî işleri ile ilgili olarak muntazaman , istihdam edilenler hariç olmak üzere, işçiler tarafından yapılan hizmetler, buna dahil değildir.

MADDE 123

1. Amme hizmeti, yüzde yetmiş Elenlerden ve yüzde otuzu Türklerden müteşekkildir.
2. Bu kemmî dağıtım, amme hizmeti kademelerinin her derecesinde amelî olarak mümkün olduğu kadar tatbik edilir.
3. İki Cemaatten birinin yüzde yüze yaklaşan bir ekseriyette bulunduğu bölgelerde veya mahallerde, bu bölgelere veya mahallere yerleştirilen veya buralarda kendilerine görev verilen amme memurları o Cemaata mensup olur.

MADDE 124

1. Cumhur Başkanı ve Cumhur Başkan Muavini tarafından müştereken tayin olunan bir Başkan ve diğer dokuz üyeden müteşekkil bir Amme Hizmeti Komisyonu kurulmuştur.
2. Komisyonun yedi üyesi Elen ve üç üyesi Türktür,
3. Komisyonun her üyesi altı yıllık bir süre için tayin olunur, fakat istediği zaman Cumhur Başkanına ve Cumhur Başkan Muavine hitaben kendi imzasını taşıyan bir yazı ile istifa edebilir.
4. Komisyon üyelerinin ücreti ve diğer hizmet şartları bir kanunla gösterilir ve bunlar

tayinden sonra aleyhlerine değiştirilemez.

5. Komisyonun bir üyesinin görevine ancak bir Yüksek Mahkeme hakimine uygulanan aynı sebepler ve tarzda son verilebilir.
6. (1) Ancak, Cumhuriyetin bir vatandaşı, yüksek ahlakî karakter sahibi ve bir Temsilciler Meclisi üyesi seçilmek için gerekli vasıfları haiz olan şahıslar Komisyon üyeliğine tayin edilebilir.
(2) Başkan bakımından son oniki ay ve herhangi diğer bir üye bakımından son altı ay içinde aşağıdaki görevlerden birinde bulunmuş olan veya bulunan bir şahıs, Komisyon üyesi olarak tayin edilemez veya üye kalmaz: -
 - (a) Bir Bakan makamı;
 - (b) bir Temsilciler Meclisi veya herhangi bir Cemaat Meclisinin üyeliği;
 - (c) bir amme memurluğu veya silahlı kuvvetlerden birine mensubiyet;
 - (d) herhangi bir mahallî idarenin veya amme maksatları için bir kanunla kurulmuş hükmî şahıs olan bir teşekkülün veya bir idarenin memuru veya müstahdemi olmak;
 - (e) bir sendikanın veya bir sendikaya bağlı bir teşekkül veya birliğin üyeliği.
7. Herhangi bir süre için, Komisyonun bir üyesi izinli olur veya Cumhuriyet dışında olması veya başka bir sebep yüzünden üyelik görevlerini göreme diği takdirde, Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkan Muavini, bu süre için bu görevleri yapmak üzere, tayin edilmek için gerekli vasıfları haiz herhangi bir şahsı, onun yerine, müştereken tayin edebilirler.

MADDE 125

1. Bu fıkrada gösterilen herhangi bir konu hakkında bu Anayasada başkaca açık hüküm konulan haller dışında ve herhangi bir kanunun hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, amme görevlerinin iki Cemaata tahsisini yapmak ve amme memurlarının tayinlerini, tasdiklerini, daimî veya emeklilik hakkı veren kadrolara yerleştirilmelerini, terfilerini, nakillerini, emekliliğe sevklerini ve, azil ve görevden uzaklaştırma da dahil olmak üzere, disiplin murakabelerini yapmak Amme Hizmeti Komisyonunun görevidir.
2. Başkan Komisyonu toplantılara çağırır ve bu toplantılara başkanlık eder:
Ancak-
 - (a) bütün üyelere evvelden haber verilmiş olmadıkça hiçbir toplantı yapılamaz;
 - (b) reyler eşit olduğu zaman Başkan iki veya üstün reye sahip değildir.
3. (1) Bu fıkranın müteakip hükümleri mafuz kalmak şartıyla, Komisyonun herhangi bir kararı, üyelerinin mutlak ekseriyetinin reyî ile alınır.
(2) Konu, münhal veya yeni ihdas edilen bir görevi doldurmak üzere bir tayin veya terfi yapılmasına dair olduğu zaman, böyle bir görevin, bu Anayasa hükümleri gereğince bir Elen veya bir Türk tarafından mı doldurulacağı hakkında verilecek karar, Komisyonun en az iki Türk üyesinin reylerini de ihtiva eden mutlak ekseriyetle alınır:
Ancak, bu gibi bir karar, böyle bir ekseriyetle alınamadığı takdirde, konu, karar verilmesi için, Komisyon tarafından Yüksek Anayasa Mahkemesine yollanır; bu Mahkemenin kararı kesindir ve Komisyonu bağlar.
(3) Konu, münhasıran bir Türkü ilgilendirdiği zaman, Komisyonun bu husustaki herhangi bir kararı, en az iki Türk üyenin reylerini ihtiva eden mutlak bir ekseriyetle alınır. Konu, münhasıran bir Eleni ilgilendirdiği zaman, Komisyonun bu husustaki herhangi bir kararı, en az dört Elen üyenin reylerini ihtiva eden mutlak bir ekseriyetle alınır.
(4) Konu, tayin veya terfi için hangi Elenin veya hangi Türkün seçileceğine dair olduğu zaman, karar, bu fıkranın (3) 'üncü bendi hükmü mahfuz kalmak şartıyla,

mutlak ekseriyetle alınır:

Ancak, bir Elenin seçilmesi hakkında beş Elen üyenin oy birliği ile yaptığı tavsiyeye veya bir Türkün seçilmesi hakkında üç Türk üyenin oybirliği ile yaptığı tavsiyeye, Komisyon riayet eder.

BÖLÜM II

Baş Muhasip ve Baş Muhasip Muavini

MADDE 126

1. Cumhurbaşkan ve Cumhurbaşkan Muavini, iki uygun ve lâyık şahsı, biri Baş Muhasip diğeri Baş Muhasip Muavini olmak üzere, müştereken tayin ederler:
Ancak, Baş Muhasip ve Baş Muhasip Muavini aynı Cemaata mensup olamazlar.
2. Baş Muhasip, Hazine Dairesinin Başkanı ve Baş Muhasip Muavini, Başkan Muavinidir.
3. Baş Muhasip ve Baş Muhasip Muavini Cumhuriyetin daimî amme memurudurlar.
4. Baş Muhasip ve Baş Muhasip Muavininin emekliliğe sevkleri ve, azil ve görevden uzaklaştırma dahil olmak üzere, herhangi disiplin murakabeleri, Amme Hizmeti Komisyonunun yetkisi dahilindedir.

MADDE 127

1. Baş Muhasip, Baş Muhasip Muavininin yardımı ile, Cumhuriyetin verdiği yetki ile veya gereğince tedvir olunan, bütün paralara ve diğer aktif kıymetlere ve yüklenilen mükellefiyetlere müteallik bütün muhasebe işlemlerini yürütür ve bunlara nezaret eder ve bu Anayasanın veya herhangi bir kanunun hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, Cumhuriyetin bütün para tahsilat ve tediyatını yapar.
2. Baş Muhasip, Baş Muhasip Muavininin yardımı ile, kendisine kanun tarafından verilen veya emrolunan bütün diğer yetkileri kullanır ve bütün diğer iş ve görevleri görür.
3. Baş Muhasip, bu Bölümde gösterilen yetkileri, işleri ve görevleri bizzat kendisi veya kendi talimatı altında ve ona uygun olarak hareket eden kendine tabi memurlar tarafından kullanılabilir veya görülebilir.

MADDE 128

1. Baş Muhasip Muavini, normal olarak makamına ait bulunan yetkilere sahiptir ve iş ve görevleri görür ve keza, Baş Muhasibin talimatına tabi olarak, bu Anayasa hükümleri gereğince veya kanunla Baş Muhasibe verilen bütün yetkileri kullanır ve bütün iş ve görevleri görür.
2. Baş Muhasip Muavini, Baş Muhasibin gayubeti veya görevlerini geçici olarak göremediği hallerde kendisine vekalet eder.

KISIM VIII - CUMHURİYETİN KUVVETLERİ

MADDE 129

1. Cumhuriyetin yüzde altmış Elen yüzde kırkı Türk olan iki bin kişilik bir ordusu olur.
2. Mecburî askerlik hizmeti, Cumhurbaşkan ile Cumhurbaşkan Muavininin müşterek mutabakatı olmaksızın konamaz.

MADDE 130

1. Cumhuriyetin emniyet kuvvetleri Polis ve Jandarmadan müteşekkildir ve Cumhurbaşkanının ve Cumhurbaşkan Muavininin müşterek mutabakatı ile azaltılıp çoğaltılabilecek olan iki bin kişilik bir kadrosu olacaktır.

2. Cumhuriyetin emniyet kuvvetleri yüzde yetmiş Elenlerden ve yüzde otuz Türklerden teşekkül eder:
Ancak, başlangıç devresinde, yardımcı polis kuvvetleri hariç Şubat, 1959 tarihinde poliste hizmet görmekte olan Türklerin işine son vermemek için, Türklerin yüzde nisbeti azamî yüzde kırka kadar muhafaza edilebilir ve binnetice Elenlerin yüzde nisbeti yüzde altmışa kadar indirilebilir.

MADDE 131

1. Cumhuriyet Ordusunun, Polisinin ve Jandarmasının Kumandanları ve Kumandan Muavinleri Cumhurbaşkanını ve Cumhurbaşkan Muavini tarafından müştereken tayin olunurlar.
2. Ordu, Polis ve jandarmadan birinin Kumandanı Türktür ve Ordu, Polis ve Jandarma Kumandanı hangi Cemaate mensup ise Kumandan Muavini diğer Cemaate mensup olur.

MADDE 132

Cumhuriyet ülkesinin, yüzde yüze yaklaşan bir nisbette yalnız bir cemaat üyelerinin oturduğu kısımlarında bulunan kuvvetler, o Cemaate mensup olur.

KISIM IX - YÜKSEK ANAYASA MAHKEMESİ

MADDE 133

1. (1) Bir Elen Hakim, bir Türk Hakim ve bir tarafsız Hakimden mürekkep bir Cumhuriyet Yüksek Anayasa Mahkemesi kurulmuştur. Tarafsız hakim Mahkemenin Reisidir;
(2) Yüksek Anayasa Mahkemesinin Reisi ve diğer hakimleri Cumhurbaşkanını ve Cumhurbaşkan Muavini tarafından müştereken tayin olunurlar:
Ancak, yalnız Elen veya Türk hakim mevki münhal olduğu zaman, tayin edilecek hakim mensup olduğu Cemaate göre, Cumhurbaşkanının veya Cumhurbaşkan Muavininin yapacağı tayin teklifi, böyle bir tekliften itibaren bir hafta içinde Cumhurbaşkanını ile Cumhurbaşkan Muavini bu tayin hakkında mutabakata varamadıkları takdirde üstün sayılır.
2. Yüksek Anayasa Mahkemesi Cumhuriyetin Başşehrinde toplanır.
3. Tarafsız hakim, Cumhuriyetin veya Yunanistan Krallığının veya Türkiye Cumhuriyetinin veya Birleşik Krallığın ve Müstemlekelerinin vatandaşı veya tebaası olamaz.
4. Yüksek Anayasa Mahkemesinin Elen veya Türk hakimi Cumhuriyet vatandaşlarından olur.
5. Yüksek Anayasa Mahkemesinin Reisi ve diğer hakimleri yüksek meslekî ve ahlakî seviye sahibi hukukçular arasından tayin edilirler.
6. (1) Mahkemenin Reisi altı yıllık bir süre için tayin olunur.
(2) Mahkeme Reisinin ücreti ve diğer hizmet şartları tayin kararnamesinde tesbit edilir:
(3) Mahkeme Reisinin, bu fıkranın (2) nci bendinde gösterilen tayin kararnamesinde tesbit edilecek olan hizmet şartları aşağıdaki hususları içine alır: -
(a) bu maddenin 7'inci fıkrasının (3) üncü bendi gereğince Elen veya Türk hakim emekliliğe sevkedilebildiği aynı sebeplerle emekliliğe sevkedilmesi için hüküm; ve
(b) bu maddenin 7'inci fıkrasının (4) üncü bendi gereğince Elen veya Türk hakim azledilebileceği aynı sebeplerle azli için hüküm.
7. (1) Mahkemenin Elen ve Türk hakimi, Cumhuriyet adliye hizmetinin daimî üyesidirler ve altmış sekiz yaşına varıncaya kadar görevlerine devam ederler.
(2) Mahkemenin Elen veya Türk hakimi, herhangi bir kanunun hükümleri gereğince

- iktisap ettiği herhangi bir emeklilik maaşı, ikramiyesi veya benzeri diğer haklarına halel gelmeksizin, Cumhurbaşkanına ve Cumhurbaşkan Muavinine hitaben kendi imzasını taşıyan bir yazı ile istediği zaman istifa edebilir.
- (3) Mahkemenin Elen veya Türk hakimi, görevini, daimî olarak veya görevine devamını imkansız kılacak derecede uzun bir süre için, görmesine engel olacak kadar kendisini aciz kılan aklî veya bedenî yetersizliği veya hastalığı sebebi ile emekliliğe sevk edilir.
Bu suretle emekliliğe sevk edilen bir hakim, o zaman yürürlükte bulunan herhangi bir kanunun gösterdiği bütün hak ve maaşları alır.
- (4) Mahkemelerin Elen veya Türk hakimi kötü hal sebebi ile azledilebilir.
8. (1) Reisi Yüksek Mahkemenin Reisi olan ve üyeleri Yüksek Mahkemenin, tayinlerine göre, en kıdemli Elen hakimi ile Türk hakimi olan bir kurul kurulmuştur.
- (2) Bu kurul aşağıdaki hususlar ile ilgili bütün konularda karar vermek münhasır yetkisine sahiptir: -
- (a) tayin kararnamesinde gösterilen hizmet şartlarına uygun olarak Mahkeme Reisinin emekliliğe sevk edilmesi, azli veya diğer bir şekilde görevine son verilmesi
- (b) bu maddenin 7'inci fıkrasının (3) üncü ve (4) üncü bendlerinde gösterilen sebeplerden herhangi birine müsteriden Mahkemenin Elen veya Türk hakiminin emekliliğe sevk edilmesi veya azli.
- (3) Kurulun bu fıkranın 2'inci bendinde gösterilen işlemleri kazaîdir ve ilgili hakim, dinlenmek ve davasını kurulda savunmak hakkına sahiptir.
- (4) Kurulun ekseriyetle vereceği karar, buna uygun olarak müştereken hareket edecek olan Cumhurbaşkan ve Cumhurbaşkan Muavini bağlar.
9. Mahkeme Reisinin veya Elen hakimini veya Türk hakimini geçici olarak gayubetini veya görevini görememesi halinde, hale göre, Yüksek Mahkemenin Reisi veya iki Elen hakiminden, tayinlerine göre, en kıdemlisi veya Türk hakimi bu gibi geçici gayubet veya görevi görememe sırasında kendisine vekalet eder.
10. Mahkemenin Reisi veya diğer hakimleri aleyhinde, kazaî görevleri sırasında söyledikleri sözler veya işledikleri fiillerden dolayı hiçbir takibatta bulunulamaz.
11. Mahkemenin Elen ve Türk hakiminin maaşları ve diğer hizmet şartları, bir kanunla tesbit edilir.
12. Mahkemenin herhangi bir hakimini maaşı ve diğer hizmet şartları, tayininden sonra aleyhine olarak değiştirilemez.

MADDE 134

1. Yüksek Anayasa Mahkemesinin bütün duruşmaları alenîdir; ancak, Mahkeme, duruşmaların intizam dahilinde cereyan etmesi yararına olduğu veya Cumhuriyetin güvenliği veya amme ahlakı gerektirdiği kanaatinde olduğu takdirde, herhangi bir davaya, eğer varsa yalnız tarafların ve Mahkeme Memurlarının huzuru ile bakabilir.
2. Bir müracaatın fuzûlî olduğu ilk bakışta anlaşıldığı zaman, Mahkeme, ilgili taraflarca veya onlar namına ileri sürülen iddiaları dinledikten sonra, bu müracaatın hakikaten fuzulî olduğuna kanaat getirirse, alenî bir celse yapmaksızın müracaatı oybirliği ile red edebilir.

MADDE 135

Yüksek Anayasa Mahkemesi, bu Anayasa ile kendisine verilen kaza yetkisinin kullanılmasındaki tatbikat ve usul kaideleri düzenlemek muhakeme muameleleri ile ilgili şekiller ve harçlar tesbit etmek ve kayıt kaleminin terekübünü ve memurlarının yetki ve görevlerini tesbit ve düzenlemek için Mahkeme Tüzüğünü yapar.

MADDE 136

Yüksek Anayasa Mahkemesi, müteakip maddelerde gösterilen bütün konularda kesin olarak karar vermek hususunda münhasır kaza yetkisine sahiptir.

MADDE 137

1. Cumhurbaşkan ve Cumhurbaşkan Muavini, Temsilciler Meclisinin herhangi bir kanun veya kararının veya onun herhangi bir hükmünün iki Cemaatten biri aleyhine ayırt edici olması sebebiyle, bu madde hükümleri gereğince Yüksek Anayasa Mahkemesine, ayrı ayrı veya müştereken, müracaat etmek hakkına sahiptirler.
2. Bu maddenin 1'inci fıkrası gereğince yapılacak bir müracaat, bahis konusu kanun veya kararın ilanından itibaren yetmiş beş gün içinde yapılır.
3. Böyle bir müracaat yapıldığına dair bildiri, müracaatın vukuundan itibaren yirmi dört saat içinde, Cumhurbaşkan ve Cumhurbaşkan Muavini tarafından Cumhuriyet Resmî Gazetesinde yayınlanır. Böyle bir bildirin Cumhuriyet Resmî Gazetesinde yayınlanması üzerine, bahis konusu kanun veya kararın yürürlüğü, yayını takibeden günden itibaren Yüksek Anayasa Mahkemesi müracaat hakkında karar verilinceye kadar durdurulur.
4. Böyle bir müracaat üzerine, Mahkeme, mezkûr kanun veya kararı veya onun herhangi bir hükmünü, tamamen veya kısmen, tasdik veya iptal veya tekrar incelemek üzere Temsilciler Meclisine iade edebilir:
Ancak, bir kanun veya kararın veya onun herhangi bir hükmünün iptal edilmesi halinde, mezkûr iptal, bahis konusu kanun veya karar veya hükmü gereğince yapılan veya yapılmamış olan herhangi bir fiil veya muameleye halel gelmeksizin, Yüksek Anayasa Mahkemesinin kararının bu maddenin 5'inci fıkrası gereğince yayınlandığı tarihten itibaren muteber olur.
5. Mahkemenin kararı, derhal Cumhurbaşkanına ve Cumhurbaşkan Muavinine ve Temsilciler Meclisi Reisine ve Reis Vekiline tebliğ olunur ve Cumhurbaşkan ve Cumhurbaşkan Muavini tarafından Cumhuriyet Resmî Gazetesinde derhal yayınlanır.

MADDE 138

1. Bütçenin Temsilciler Meclisi tarafından kabul olunması üzerine, Cumhurbaşkan ve Cumhurbaşkan Muavini, ayrı ayrı veya müştereken, kanaatına veya kanaatlarına göre ayırt edici oluşu sebebine müsteniden Bütçeyi Temsilciler Meclisine iade etmek hakkını veya haklarını kullandıkları ve Meclis kararında ısrar ettiği takdirde, Cumhurbaşkan ve Cumhurbaşkan Muavini, hale göre, ayrı ayrı veya müştereken, mezkur sebebe müsteniden Yüksek Anayasa Mahkemesine müracaat etmek hakkına sahiptirler.
2. Mezkûr müracaat, bu Anayasa tarafından Temsilciler Meclisinin kanunlarının veya kararlarının ilanı için tesbit edilen süre içinde yapılır.
3. Böyle bir müracaat üzerine, Mahkeme, Bütçeyi, tamamen veya kısmen, iptal veya tasdik veya Temsilciler Meclisine iade edebilir.
4. Mahkemenin kararı, derhal Cumhurbaşkanına ve Cumhurbaşkan Muavinine ve Temsilciler Meclisi Reisine ve Reis Vekiline tebliğ edilir ve Cumhurbaşkan ve Cumhurbaşkan Muavini tarafından Cumhuriyet Resmî Gazetesinde derhal yayınlanır.

MADDE 139

1. Yüksek Anayasa Mahkemesi, Temsilciler Meclisi ile Cemaat Meclisleri veya herhangi bir Cemaat Meclisi arasında veya Cumhuriyet organları veya Cumhuriyet dahilindeki makamlar arasında kuvvet veya yetki uyuşmazlık veya itirazlarına dair herhangi bir konu ile ilgili olarak yapılan bir müracaat hakkında kesin olarak karar vermek kaza yetkisine sahiptir:
Ancak, bu fıkranın hiçbir hükmü, Cumhuriyet dahilindeki mahkemeler veya adli makamlar arasındaki herhangi bir uyuşmazlık veya itirazlara uygulanmaz. Bu uyuşmazlık veya itirazlar Yüksek Mahkeme tarafından karara bağlanır.

- Bu fıkra maksatları bakımından, "Cumhuriyet dahilindeki mahkemeler veya adlî makamlar" tabiri Yüksek Anayasa Mahkemesini içine almaz.
2. Herhangi bir konu ile ilgili olarak Yüksek Anayasa Mahkemesinin yetkisine dair bir mesele ortaya çıktığı takdirde, bu mesele, Yüksek Anayasa Mahkemesi tarafından karara bağlanır.
 3. Bu maddenin 1'inci fıkrası gereğince aşağıdakiler, eğer uyuşmazlık veya itiraz ile ilgili iseler, Mahkemeye müracaat edebilirler:
 - (a) Cumhurbaşkanı veya Cumhurbaşkan Muavini; veya
 - (b) Temsilciler Meclisi; veya
 - (c) Cemaat Meclislerinden biri veya her ikisi; veya
 - (d) Cumhuriyetin herhangi diğer bir organı veya Cumhuriyet dahilindeki diğer bir makam.
 4. Mezkur müracaat, bahis konusu kuvvet veya yetkiye itiraz olunmasından itibaren otuz gün içinde yapılır.
 5. Böyle bir müracaat üzerine, Mahkeme, müracaat konusu olan kanunun veya kararın veya muamelenin, kuvvet veya yetki olmaksızın kabul edildiği veya alındığı veya yapıldığı sebebine müsteniden, uyuşmazlığın çıkmasından veya itirazın yapılmasından itibaren veya başlangıcından itibaren, tamamen veya kısmen, hükümsüz olduğuna ve hiçbir hukukî hükmü olmadığına karar verebilir her iki halde de Mahkeme, böyle bir kanun, karar veya muamele gereğince yapılan veya yapılmamış olan herhangi bir fiil veya muamelenin hükmü hakkında talimat verebilir.
 6. Böyle bir müracaat üzerine Mahkeme tarafından verilen herhangi bir karar, derhal ilgili taraflara ve onu derhal Cumhuriyet Resmî Gazetesinde yayınlayacak olan Cumhurbaşkanına ve Cumhurbaşkan Muavinine tebliğ edilir.
 7. Bu madde gereğince bir müracaat yapılması üzerine, Mahkeme, bu müracaata konu olan, hale göre, kanun veya karar veya muamelenin, müracaat hakkında karar verinceye kadar, yürürlüğünün durdurulmasını emredebilir; böyle bir emir, derhal Cumhuriyet Resmî Gazetesinde yayınlanır.

MADDE 140

1. Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkan Muavini müştereken Temsilciler Meclisinin herhangi bir kanun veya kararının ilanından evvel herhangi bir zamanda, böyle bir kanunun veya kararın veya herhangi belli bir hükmünün, iki Cemaatten biri aleyhine ayırd edici olması sebebi dışında, bu Anayasanın her hangi bir hükmüne, aykırı veya ona uygun olup olmadığı meselesini, mütalaasını vermesi için, Yüksek Anayasa Mahkemesine yollayabilirler.
2. Yüksek Anayasa Mahkemesi, bu maddenin 1'inci fıkrası gereğince kendisine yollanan her meseleyi inceler ve Cumhurbaşkan ve Cumhurbaşkan Muavini namına ve Temsilciler Meclisi namına ileri sürülen iddiaları dinledikten sonra, mezkûr mesele hakkında mütalaasını verir ve bunu Cumhurbaşkanına, Cumhurbaşkan Muavinine ve Temsilciler Meclisine tebliğ eder.
3. Yüksek Anayasa Mahkemesi, bu gibi bir kanun veya kararın veya onun herhangi bir hükmünün bu Anayasanın herhangi bir hükmüne aykırı olduğu veya ona uygun olmadığı mütalaasında bulunduğu takdirde, mezkûr kanun veya karar veya hüküm, Cumhurbaşkan ve Cumhurbaşkan Muavini tarafından ilan olunmaz.

MADDE 141

1. Cumhurbaşkan veya Cumhurbaşkan Muavini, 25'inci madde ile sağlanan hakka herhangi formaliteler, şartlar veya tahditler koyan herhangi bir kanunun ilanından evvel herhangi bir zamanda, bahis konusu formalite, şart veya tahdidin amme yararına olup olmadığı veya kendi Cemaatının menfaatlarına aykırı olup olmadığı meselesini,

- mütalâasını vermesi için, Yüksek Anayasa Mahkemesine yollayabilir.
2. Yüksek Anayasa Mahkemesi bahis konusu meseleyi inceler ve, hale göre, Cumhurbaşkanının veya Cumhurbaşkan Muavininin adına ve Temsilciler Meclisinin adına ileri sürülen iddiaları dinledikten sonra, mütalâasını verir ve bunu Cumhurbaşkanına ve Cumhurbaşkan Muavinine ve Temsilciler Meclisine tebliğ eder.
 3. Yüksek Anayasa Mahkemesi, bahis konusu formalite, şart veya tahdidin amme yararına olmadığı veya mezkûr Cemaatın menfaatlarına aykırı olduğu mütalâasında bulunduğu takdirde, bahis konusu formalite, şart veya tahdidi koyan kanun veya onun herhangi bir hükmü, Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkan Muavini tarafından ilan edilmez.

MADDE 142

1. Elen Cemaat Meclisinin herhangi bir kanun veya kararı hakkında Cumhurbaşkanı ve Türk Cemaat Meclisinin herhangi bir kanun veya kararı hakkında Cumhurbaşkan Muavini, böyle bir kanun veya kararın yayınlanmasından evvel herhangi bir zamanda, mezkûr kanunun veya kararın veya herhangi belli bir hükmünün bu Anayasasının herhangi bir hükmüne aykırı veya ona uygun olup olmadığı meselesini, mütalâasını vermek üzere, Yüksek Anayasa Mahkemesine yollayabilir.
2. Yüksek Anayasa Mahkemesi, bu maddenin 1'inci fıkrası gereğince kendisine yollanan her meseleyi inceler ve, hale göre, Cumhurbaşkanı veya Cumhurbaşkan Muavini adına ve ilgili Cemaat Meclisi adına ileri sürülen iddiaları dinledikten sonra, mezkur mesele hakkında mütalâasını verir ve bunu, hale göre, Cumhurbaşkanına veya Cumhurbaşkan Muavinine ve ilgili Cemaat Meclisine tebliğ eder.
3. Yüksek Anayasa Mahkemesi, bu gibi bir kanunun veya kararın veya onun herhangi bir hükmünün, bu Anayasasının herhangi bir hükmüne aykırı olduğu veya ona uygun olmadığı mütalâasında bulunduğu takdirde, mezkûr kanun veya karar veya hüküm, hale göre, Cumhurbaşkanı veya Cumhurbaşkan Muavini tarafından yayınlanmaz.

MADDE 143

1. Cumhurbaşkanı veya Cumhurbaşkan Muavini veya yeni seçilen bir Temsilciler Meclisi üyeleri sayısı toplamının en az beşte birini teşkil eden Temsilciler, 68,inci maddede gösterildiği üzere, yeni seçilen Meclis görevine başlayıncaya kadar görevine devam eden bir Temsilciler Meclisini, herhangi bir kanun yapmak veya herhangi bir karar almak için haklı kılacak mahiyette acele ve istisnâ beklenmedik hallerin mevcut olup olmadığı meselesi hakkında Yüksek Anayasa Mahkemesine müracaat hakkına sahiptirler.
2. Mezkûr müracaat, Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkan Muavini tarafından yapıldığı takdirde, bu Anayasa tarafından temsilciler Meclisinin kanun ve kararlarının ilanı için gösterilen süre içinde, ve mezkûr Temsilciler tarafından yapıldığı takdirde, yeni Meclisin ilk toplantısını yaptığı tarihten itibaren onbeş gün içinde yapılır.
3. Mahkemenin kararı, Cumhurbaşkanına ve Cumhurbaşkan Muavinine ve Temsilciler Meclisinin Reisine ve Reis Vekiline derhal tebliğ edilir ve Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkan Muavini tarafından Cumhuriyet Resmî Gazetesinde derhal yayınlanır.

MADDE 144

1. Herhangi bir mahkeme muamelesindeki bir taraf, istinaf muameleleri dahil olmak üzere, bu muamelelerin herhangi bir safhasında bu muameledeki uyuşmazlık konularından herhangi birinin karara bağlanmasında tesiri olabilen herhangi bir kanunun veya kararın veya onun herhangi bir hükmünün Anayasaya aykırılığı meselesini ileri sürebilir ve bunun üzerine, kendisine karşı böyle bir mesele ileri sürülen mahkeme, bu meseleyi, kararını vermek üzere Yüksek Anayasa Mahkemesine sunar ve bu mesele hakkında Yüksek Anayasa Mahkemesince bir karar verilinceye kadar bu muameleyi durdurtur.
2. Yüksek Anayasa Mahkemesi, böylece kendi kararına sunulan bir meseleyi, tarafları dinledikten sonra, inceler ve kararını verir ve kararını kendisine mezkûr meseleyi sunan

Mahkemeye ulaştırır.

3. Yüksek Anayasa Mahkemesinin bu maddenin 2`nci fıkrası gereğince verdiği herhangi bir karar, meseleyi kendisine sunan mahkemeyi ve ilgili tarafları bağlar ve mezkûr karar, kanunun veya kararın veya onun herhangi bir hükmünün Anayasaya aykırı olduğu yolunda ise, mezkûr kanun veya karar, yalnız mezkûr Mahkeme muamelesine tatbik edilmez.

MADDE 145

Yüksek Anayasa Mahkemesi, Cumhurbaşkanlığı veya Cumhurbaşkanlığı Muavini veya Temsilciler Meclisi veya herhangi bir Cemaat Meclisi üyeleri seçimleri ile ilgili olarak seçim kanunu hükümleri gereğince yapılacak herhangi bir seçim itirazı hakkında kesin bir karar vermek münhasır kaza yetkisine sahiptir.

MADDE 146

1. Yüksek Anayasa Mahkemesi, icraî veya idarî bir yetki kullanan herhangi bir organ, makam veya şahsın bir kararının, muamelesinin veya ihmalinin, bu Anayasanın veya herhangi bir kanunun hükümlerine aykırı olduğu veya bunların mezkûr organ veya makam veya şahsa verilen yetkiyi tecavüz veya kötüye kullanmak suretiyle yapıldığı şikayeti ile kendisine yapılan bir müracaat hakkında kesin bir karar vermek münhasır kaza yetkisine sahiptir.
2. Böyle bir müracaat, bir şahıs olması veya bir Cemaata mensup olması dolayısıyla sahip olduğu mevcut meşru bir menfaati, bu gibi karar veya muamele veya ihmal yüzünden menfi surette ve doğrudan doğruya müteessir olan bir şahıs tarafından yapılabilir.
3. Mezkûr müracaat, karar veya muamelenin yayınlanması tarihinden veya, yayınlanmadığı takdirde ve bir ihmal halinde, müracaatı yapan şahsın bunu öğrendiği tarihten itibaren yetmiş beş gün içinde yapılır.
4. Böyle bir müracaat üzerine Mahkeme, kararında
 - (a) mezkûr karar veya muamele veya ihmali, tamamen veya kısmen, tasdik edebilir; veya
 - (b) mezkûr karar veya muamelenin, tamamen veya kısmen, hükümsüz ve tesirsiz olduğuna ve hiç netice doğuramayacağına karar verebilir; veya
 - (c) mezkûr ihmalin, tamamen veya kısmen; yapılmaması gerektiğine ve ihmal olunan fiil veya muamelenin yapılması gerektiğine karar verebilir.
5. Bu maddenin 4'üncü fıkrası gereğince verilen herhangi bir karar, Cumhuriyet dahilindeki bütün mahkemeleri ve bütün organları veya makamları bağlar ve karar, ilgili organ veya makam veya şahıs tarafından uygulanır ve ona göre hareket edilir.
6. Bu maddenin 4'üncü fıkrası gereğince hükümsüz kılınan herhangi bir karar veya muamelerin veya yapılmaması gerektiğine karar verilen herhangi bir ihmalin kendisine zarar verdiği herhangi bir şahıs, ilgili organ, makam veya şahıs tarafından talebi kendisini tatmin eder şekilde yerine getirilmediği takdirde, zararların tazmini veya kendisine başka bir tazminat verilmesi için dava açmak ve mahkeme tarafından tesbit edilecek tam ve muhik bir tazminat almak veya mezkûr mahkemenin vermeğe yetkili olduğu diğer tam ve muhik bir tazminat almak hakkına sahiptir.

MADDE 147

Yüksek Anayasa Mahkemesi, 44'üncü maddenin 3'üncü fıkrasına uygun olarak, Cumhuriyet Baş Savcısı ve Baş Savcı Yardımcısı tarafından, Cumhurbaşkanlığı veya Cumhurbaşkanlığı Muavininin, 44'üncü maddenin 1'inci fıkrasının (d) bendinde gösterildiği üzere, görevini fiilen görmesine engel olacak kadar daimî veya geçici aczinin veya, geçici olanlardan gayri, gaybubetinun mevcudiyeti meselesi ile ilgili olarak yapacakları bir talep hakkında kesin bir karar vermek münhasır kaza yetkisine sahiptir.

MADDE 148

144 'üncü maddenin 3'üncü fıkrası hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, Yüksek Anayasa Mahkemesinin yetkisine veya görevine dahil herhangi bir konu hakkında verdiği herhangi bir karar, Cumhuriyet dahilindeki bütün mahkemeleri, organları, makamları ve şahısları bağlar.

MADDE 149

Yüksek Anayasa Mahkemesi, aşağıdaki konularda münhasır kaza yetkisine sahiptir:-

- (a) bu Anayasanın iki metni arasındaki herhangi bir aykırılığı, 11 Şubat, 1959 tarihli Zürih Anlaşmasının ve 19 Şubat, 1959 tarihli Londra Anlaşmasının metin ve ruhunu önemle nazara almak kaydıyla, Yunanistan Kırallığı, Türkiye Cumhuriyeti ve Kıbrıs Elen ve Türk Cemaatleri temsilcileri tarafından, Lefkoşada 6 Nisan, 1960'da imzalanan bu Anayasanın Taslağı ile buna yapılan ve 6 Temmuz, 1960'da imzalanan Tadiller Cedveline bakarak karara bağlamak;
- (b) müphemiyet halinde bu Anayasanın tefsirini, 11 Şubat, 1959 tarihli Zürih Anlaşmasının ve 19 Şubat, 1959 tarihli Londra Anlaşmasının metin ve ruhunu önemle nazara almak kaydıyla, yapmak.

MADDE 150

Yüksek Anayasa Mahkemesi kendisine karşı yapılan riayetsizliği cezalandırmak yetkisine sahiptir.

MADDE 151

1. Bu kısmın yukarıdaki hükümlerine rağmen, Yüksek Anayasa Mahkemesi, 125'inci maddenin 3'üncü fıkrasının (2)'nci bendi gereğince Amme Hizmeti Komisyonunca kendisine vaki herhangi bir yollama hakkında kesin bir karar vermek münhasır yetkisine sahiptir.
2. Bu madde hükmü, Amme Hizmeti Komisyonunun herhangi bir kararı, muamelesi veya ihmaline dair bir şikayet ile, 146'ncı madde gereğince, Yüksek Anayasa Mahkemesine herhangi bir müracaat yapılmasına engel olmaz.

KISIM X - YÜKSEK MAHKEME VE ALT MAHKEMELER

MADDE 152

1. IX'uncu Kısım gereğince Yüksek Anayasa Mahkemesi ve bu maddenin 2'nci fıkrası gereğince bir cemaat kanununda gösterilen mahkemeler tarafından kullanılan dışında kazaî kuvvet, bir Yüksek Adalet Mahkemesi ve bu Anayasa hükümlerine tabi olarak ve onlar gereğince yapılan bir kanunla gösterilen alt mahkemeler tarafından kullanılır.
2. 87'nci madde gereğince Cemaat Meclislerine ayrılan ahvali şahsiye ve dinî konular ile ilgili hukuk davaları hususunda kazaî kuvvet, bu Anayasa hükümleri gereğince yapılan bir cemaat kanununda gösterilen mahkemeler tarafından kullanılır.

MADDE 153

1. (1) İki Elen hakimden, bir Türk hakimden ve bir tarafsız hakimden mürekkep bir Yüksek Adalet Mahkemesi kurulmuştur.
Tarafsız hakim Mahkememenin Revidir ve iki reye sahiptir.
- (2) Yüksek Mahkememenin Reisi ve diğer hakimleri Cumhur Başkanı ve Cumhur Başkan Muavini tarafından müştereken tayin olunurlar:
Ancak, yalnız Elen hakimlerinden birinin veya Türk hakiminin mevkii münhal olduğu zaman, tayin edilecek hakim mensup olduğu Cemaata göre, Cumhur Başkanının veya Cumhur Başkan Muavininin yapacağı tayin teklifi, böyle bir tekliften itibaren bir hafta içinde Cumhur Başkanı ile Cumhur Başkan Muavini bu tayin hakkında mutabakata varamadıkları takdirde, üstün sayılır.
2. Yüksek Mahkeme Cumhuriyetin Başşehrinde toplanır.

3. Tarafsız hakim, Cumhuriyetin veya Yunanistan Kırallığının veya Türkiye Cumhuriyetinin veya Birleşik Krallığın ve Müstemlekelerinin bir vatandaşı veya tebaası olamaz.
4. Yüksek Mahkemenin Elen hakimleri ve Türk hakimi Cumhuriyet vatandaşlarından olur.
5. Yüksek Mahkemenin Reisi ve diğer hakimleri yüksek meslekî ve ahlaki seviye sahibi hukukçular arasından tayin edilirler.
6. (1) Yüksek Mahkemenin Reisi altı yıllık bir süre için tayin olunur.
(2) Yüksek Mahkemenin Reisinin ücreti ve diğer hizmet şartları tayin kararnamesinde tesbit edilir.
(3) Yüksek Mahkemenin Reisinin bu fıkranın (2)'nci bendinde gösterilen tayin kararnamesinde tesbit edilecek hizmet şartları, aşağıdaki hususları içine alır:-
(a) bu maddenin 7'nci fıkrasının (3) üncü bendi gereğince bir Elen veya Türk hakiminin emekliliğe sevkedilebildiği aynı sebeplerle emekliliğe sevkedilmesi için hüküm; ve
(b) bu maddenin 7'nci fıkrasının (4) üncü bendi gereğince bir Elen veya Türk hakiminin azledilebileceği aynı sebeplerle azli için hüküm.
7. (1) Yüksek Mahkemenin Elen hakimleri ve Türk hakimi, Cumhuriyet adliye hizmetinin daimî üyesidirler ve altmış sekiz yaşına varıncaya kadar görevlerine devam ederler.
(2) Yüksek Mahkemenin herhangi bir Elen veya Türk hakimi, herhangi bir kanunun hükümleri gereğince iktisap ettiği her hangi bir emeklilik maaşı, ikramiyesi veya benzeri diğer haklarına hâle gelmeksizin, Cumhurbaşkanına ve Cumhurbaşkan Muavinine hitaben kendi imzasını taşıyan bir yazı ile istediği zaman istifa edebilir.
(3) Yüksek Mahkemenin herhangi bir Elen veya Türk hakimi, görevini, daimî olarak veya görevine devamını imkansız kılacak derecede uzun bir süre için, görmesine engel olacak kadar kendisini aciz kılan aklî veya bedenî yetersizliği veya hastalığı sebebi ile emekliliğe sevk edilir. Bu surette emekliliğe sevk edilen bir hakim o zaman yürürlükte bulunan herhangi bir kanunun gösterdiği bütün hak ve maaşları alır.
(4) Yüksek Mahkemenin herhangi bir Elen veya Türk hakimi kötü hal sebebi ile azledilebilir.
8. (1) Reisi Yüksek Anayasa Mahkemesi Reisi olan ve üyeleri Yüksek Anayasa Mahkemesinin Elen ve Türk hakimleri olan bir kurul kurulmuştur.
(2) Bu Kurul, aşağıdaki hususlar ile ilgili bütün konularda karar verme münhasır yetkisine sahiptir: -
(a) tayin kararnamesinde gösterilen hizmet şartlarına uygun olarak Yüksek Mahkeme Reisinin emekliliğe sevk edilmesi azli veya diğer bir şekilde görevine son verilmesi;
(b) bu maddenin 7'nci fıkrasının (3)'üncü ve (4)'üncü bendlerinde gösterilen sebeplerin herhangi birine, müsteniden Yüksek Mahkemenin Elen hakimlerinden herhangi birinin veya Türk hakiminin emekliliğe sevk edilmesi veya azli.
(3) Kurulun bu fıkranın (2)'nci bendinde, gösterilen çalışmaları kazaîdir ve ilgili hakim, dinlenmek ve davasını Kurula sunmak hakkına sahiptir.
(4) Kurulun ekseriyetle vereceği karar, buna uygun olarak ve müştereken hareket edecek olan Cumhurbaşkan ve Cumhurbaşkan Muavinini bağlar.
9. Yüksek Mahkemenin Reisinin veya Elen hakimlerinden birinin veya Türk hakiminin geçici olarak gaybubeti veya görevini görememesi halinde, hale göre, Yüksek Anayasa

Mahkemesinin Reisi veya Elen hakimi veya Türk hakimi, bu gibi geçici gaybubet veya görevi görememe sırasında kendisine vekalet eder:

Ancak, Yüksek Anayasa Mahkemesinin Elen veya Türk hakiminin vekalet etmesi imkansız veya uygun değilse bu takdirde, hale göre, Cumhuriyet adliye hizmetindeki en kıdemli Elen veya Türk hakimi, bu vekalet görevini görür.

10. Yüksek Mahkemenin Reisi veya diğer hakimleri aleyhinde kazaî görevleri sırasında söyledikleri sözlerden veya işledikleri fiillerden dolayı hiçbir takibatta bulunulamaz.
11. Yüksek Mahkemenin Elen hakimlerinin ve Türk hakiminin maaşları ve diğer hizmet şartları, bir kanunla tesbit edilir.
12. Yüksek Mahkemenin herhangi bir hakiminin maaşı ve diğer hizmet şartları, tayininden sonra aleyhine olarak değiştirilemez.

MADDE 154

Yüksek Mahkemenin bütün duruşmaları alenîdir; ancak, Mahkeme, duruşmaların intizam dahilinde cereyan etmesi yararına olduğu veya Cumhuriyetin güvenliği veya amme ahlakı gerektirdiği kanaatinde olduğu takdirde, herhangi bir davaya, eğer varsa yalnız tarafların ve Mahkeme Memurlarının huzuru ile bakabilir.

MADDE 155

1. Yüksek Mahkeme Cumhuriyette en yüksek istinaf Mahkemesidir ve bu Anayasanın ve onun gereğince yapılan Mahkeme Tüzüğü'nün hükümlerine tabi olarak, Yüksek Anayasa Mahkemesinden gayri diğer herhangi bir mahkemenin kararının istinafına ait davalara bakmak ve karara bağlamak kaza yetkisine sahiptir.
2. Bu maddenin 3'üncü ve 4'üncü fıkraları hükümleri mahfuz kalmak şartıyla; Yüksek Mahkeme, bu Anayasanın veya bir kanunun gösterdiği ilk mahkeme olarak ve istinafen davalara bakmak kaza yetkilerine sahiptir:
Ancak, ilk mahkeme olarak yetki verildiği hallerde bu yetki, 159'uncu madde hükümlerine tabi olarak, Yüksek Mahkemenin tayin edeceği Yüksek Mahkeme hakimi veya hakimleri tarafından kullanılır:
Ancak yine, bu suretle verilecek kararlara karşı Yüksek Mahkemeye istinafen müracaat etmek hakkı vardır.
3. Davacısı ile davalısının ayrı Cemaatlara mensup olduğu bir hukuk davasına bakacak mahkemenin ve suçlusu ile zarar gören şahsı ayrı Cemaatlara mensup olduğu bir ceza davasına bakacak mahkemenin terekübünü tesbite, münhasıran Yüksek Mahkeme yetkilidir. Bu gibi mahkemeler Elen ve Türk Cemaatlarına mensup hakimlerden tereküp eder.
4. Habeas Corpus, mandamus, prohibition, quo warranto ve certiorari mahiyetinde olan emirnameleri çıkarmaya, münhasıran Yüksek Mahkeme yetkilidir.

MADDE 156

Aşağıdaki suçlara, birinci derecede, Yüksek Mahkemenin tesbit edeceği her iki Cemaata mensup hakimlerden mürekkep ve Yüksek Mahkeme Reisinin riyasetindeki bir mahkeme tarafından bakılır:

- (a) vatan hainliği ve Cumhuriyetin güvenliği aleyhindeki diğer suçlar;
- (b) Anayasaya ve Anayasa düzeni aleyhindeki suçlar:

Ancak, bu mahkemenin bir kararına istinafen bakılmasında, Yüksek Mahkemeye, Yüksek Mahkeme Reisi yerine Yüksek Anayasa Mahkemesinin Reisi riyaset eder ve bu takdirde, Yüksek Anayasa Mahkemesinin Reisi, Yüksek Mahkeme, Reisinin bütün yetkilerine sahiptir.

MADDE 157

1. Bu Anayasanın Yüksek Anayasa Mahkemesi hakkında gösterdiğinin dışında olmak şartıyla, Yüksek Mahkeme, Yüksek Adliye Kurulunu teşkil eder ve Reisinin iki rey

vardır.

2. Adliye hizmeti üyelerinin tayini, terfii, nakli, tayinine son verilmesi, azli ve disiplin konuları hakkında münhasıran Yüksek Adliye kurulu yetkilidir.
3. Bir adliye hizmeti üyesi, ancak bir Yüksek Mahkeme hakimine uygulanan aynı sebepler ve tarzda emekliliğe sevk veya azil edilebilir.

MADDE 158.

1. Bu Anayasanın hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, bir kanun, 160'ıncı madde gereğince bir cemaat kanunu ile kurulacak mahkemelerin dışında kalan, hukuki ve cezaî kaza yetkisine sahip mahkemelerin kurulmasını, yetki ve vazifelerini gösterir.
2. Böyle bir kanun, adaletin gereği gibi ve gecikmeden sağlanması ve kendi yetkilerinin sınırları içinde bu Anayasanın ana hak ve hürriyetleri sağlayan hükümlerinin müessir suretle tatbikini temin etmeleri için yeter sayıda ve kifayette mahkemelerin kurulması için hükümler koyar.
3. Bir kanun, bu maddenin 1'inci fıkrası gereğince kurulan mahkemelerin hakimlerin maaşlarına ve diğer hizmet şartlarına dair Hükümleri koyar. Bu Hakimlerin maaşları ve diğer hizmet şartları, tayinlerinden sonra aleyhlerine olarak değiştirilemez.

MADDE 159

1. Davacısı ve davalısının aynı Cemaata mensup olduğu bir hukuk davasına, yalnız bu Cemaate mensup hakim veya hakimlerden mürekkep bir hukuk mahkemesi bakar.
2. Suçlusu ile zarar gören şahsı aynı Cemaata mensup olan veya zarar gören şahsı bulunmayan bir ceza davasına, aynı Cemaata mensup hakim veya hakimlerden mürekkep bir ceza mahkemesi bakar.
3. Davacısı ve davalısı ayrı Cemaatlara mensup olan bir hukuk davasına, Yüksek Mahkemece tayin edilen her iki Cemaata mensup hakimlerden mürekkep bir mahkeme bakar.
4. Suçlusu ve zarar gören şahsı ayrı Cemaatlara mensup olan bir ceza davasına, Yüksek Mahkemece tayin edilen her iki Cemaata mensup hakimlerden mürekkep bir mahkeme bakar.
5. Tüm hakkında tahkikat; ölen şahıs Elen Cemaatına mensup olduğu takdirde bir Elen hakim ve ölen şahıs Türk Cemaatına mensup olduğu takdirde bir Türk hakim tarafından yapılır. Ayrı Cemaatlara mensup birden fazla ölü bulunduğu hallerde ölüm tahkikatı, Yüksek Mahkemenin göstereceği hakim tarafından yapılır.
6. Bir hukuk veya ceza mahkemesinin herhangi bir hüküm veya emri, mahkeme Elen hakim veya Elen hakimlerden mürekkep bir mahkemenin Elen memurları tarafından, mahkeme Türk hakim veya Türk hakimlerden mürekkep ise mahkemenin Türk memurları tarafından ve diğer hallerde davayı gören mahkemenin göstereceği memurlar tarafından icra veya infaz edilir.

MADDE 160

1. Bu Anayasanın hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, ilgili Cemaat Meclisi tarafından yapılan bir cemaat kanunu, bu Anayasa hükümleri ile Cemaat Meclislerinin yetkisine ayrılmış olan ahvali şahsiye ve dinî konular ile ilgili hukuk davalarına bakacak mahkemelerin kuruluş, terekküp ve yetkilerine ait hükümleri koyar.
2. Böyle bir kanunla, bu gibi mahkemelerin kararlarının istinafi, bu istinaflara ait davalara bakacak ve onları karara bağlayacak mahkemelerin terekkübü ve bu istinaf mahkemelerinin yetki ve vazifeleri hakkında hükümler konur. Bu fıkra gereğince yapılan bir cemaat kanunu, böyle bir istinaf mahkemesinin, yalnız Yüksek Mahkemeye mensup bir hakim veya hakimlerden veya bunlarla birlikte aynı kanunun tayin edeceği Cumhuriyet adliye hizmetine mensup diğer hakim veya hakimlerden terekküp edeceğini

gösterebilir.

3. Yukarıda gösterilen şekilde terekküp eden bir mahkeme, yetkisini kullanırken, ilgili Cemaat Meclisi tarafından yapılan kanunları tatbik eder:
Ancak, bu fıkra hükmü, bir Cumhuriyet mahkemesinin, ahvali şahsiye veya dinî konularla ilgili bir hususun tali olarak ileri sürüldüğü bir davada, ilgili cemaat kanununu tatbik etmesini önlemez.

MADDE 161

160'ıncı maddenin 3'üncü fıkrası hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, Cumhuriyet mahkemeleri, ahvali şahsiye ve dinî konularla ilgili olanların dışında diğer ilgili cemaat kanunlarını da tatbik etmek yetkisine sahiptirler.

MADDE 162

Yüksek Mahkeme, kendisine karşı gösterilen, her hangi bir riayetsizliği cezalandırmak yetkisine sahiptir; ve 160,ıncı madde gereğince bir cemaat kanunu tarafından kurulan bir mahkeme de dahil olmak üzere Cumhuriyet dahilindeki herhangi bir mahkeme, bir karar veya emrine itaatsizlik eden herhangi bir şahsı, mezkûr karar veya emre itaat edinceye kadar ve her halde on iki ayı aşmayan bir süre için hapsedme yetkisine sahiptir.

60'ıncı madde hükümlerine rağmen, hale göre, bir kanun veya bir cemaat kanunu, mahkemeye riayetsizlik için ceza koyabilir.

MADDE 163

1. Yüksek Mahkeme, kendisinin ve, 160'ıncı madde gereğince kurulan bir mahkeme hariç olmak üzere, Anayasanın bu Kısmı gereğince kurulan herhangi bir diğer mahkemenin tahkikat ve usul kaidelerini düzenlemek için Mahkeme Tüzüğü yapar.
2. Bu maddenin 1'inci fıkrasının genelliğine hanel gelmezsiniz, Yüksek Mahkeme, aşağıdaki maksatlar için Mahkeme Tüzüğüne hükümler koyabilir:
 - (a) mahkemelerin oturumlarının düzenlenmesi ve herhangi bir maksat için hakimlerin seçimi;
 - (b) Yüksek Mahkemede veya diğer bir mahkemede istinaf veya diğer muamelelerden fuzuli veya taciz edici olduğu veya adaletin tecellisini geciktirmek maksadile yapıldığı görünenlerinin seri muhakeme usulü ile karara bağlanmaları;
 - (c) mahkemelerdeki muhakeme muameleleri ile ilgili şekillerin ve harçların ve bu muamelelerin ve onlarla ilgili masrafların düzenlenmesi;
 - (d) mahkemelerin kayıt kalemlerinin terekkübünü ve mahkeme memurlarının yetki ve görevlerinin tesbit ve düzenlenmesi;
 - (e) Mahkeme Tüzüğündeki herhangi bir hükmün yerine getirilmesi için gereken mehilin tesbiti;
 - (f) Yüksek Adliye Kurulunun adliye hizmeti üyelerine dair olan disiplin konuları hakkındaki yetkisini kullanırken takip edeceği tatbikat ve usul kaidelerinin tesbiti.

3. Bu madde gereğince yapılan Mahkeme Tüzüğü, herhangi belli bir konuya bakacak Yüksek Mahkeme hakimlerinin sayısını tesbit edebilir:
Ancak, bu Anayasa ile veya gereğince Yüksek Mahkemeye verilen yetkilerin kullanılmasında, 159'uncu madde hükümleri yerine getirilmeden hiçbir konu karara bağlanamaz ve, 156'ncı madde gereğince yapılan da dahil olmak üzere herhangi bir istinafa ait davalara bakılmasında, Yüksek Mahkeme, 160'ıncı maddenin 2'nci fıkrası hükmü mahfuz kalmak şartıyla, bütün üyelerinden terekküp eder. .

MADDE 164

1. 160'ıncı maddenin 2'nci fıkrası gereğince kurulan herhangi bir istinaf mahkemesi, kendisinin ve kararları aleyhine kendisine istinaf edilebilen herhangi bir mahkemenin

- tatbikat ve usul kaidelerini düzenleyen bir Mahkeme Tüzüğü yapar.
2. Bu maddenin 1'inci fıkrasının genelliğine hanel gelmeksizin, böyle bir istinaf mahkemesi, kendisi ve kararları aleyhine kendisine istinaf edilebilen herhangi bir mahkeme için Mahkeme Tüzüğüne aşağıdaki maksatlarla hükümler koyabilir: -
- (a) bu gibi mahkemelerin oturumlarının düzenlenmesi;
 - (b) bu gibi mahkemelerdeki mahkeme muameleleri ile ilgili şekillerin ve harçların tesbiti ve bu muamelelerin ve onlarla ilgili masrafların düzenlenmesi;
 - (c) bu gibi mahkemelerin kayıt kalemlerinin terekübünü ve mahkeme memurlarının yetki ve görevlerinin tesbit ve düzenlenmesi;
 - (d) bu Mahkeme Tüzüğündeki herhangi bir hükmün yerine getirilmesi için gereken mehilin tesbiti.

KISIM XI -- MALİ HÜKÜMLER

MADDE 165

1. Cumhuriyet tarafından, hangi tarzda olursa olsun, sağlanan veya tahsil edilen bütün gelirler ve paralar, bu Anayasa ve kanun hükümlerine tabi olarak, Cumhuriyet Konsolide Fonu adını alacak olan tek bir fon teşkil eder ve buna yatırılır.
2. Bir Cemaat Meclisi tarafından, hangi tarzda olursa olsun, sağlanan veya tahsil edilen bütün gelirler ve paralar, herhangi bir cemaat kanununa tabi olarak, bu Cemaat Meclisinin Konsolide Fonu adını alacak tek bir fon teşkil eder ve buna yatırılır.
3. İlgili metin başka türlü icap ettirmedikçe, bu Anayasada Konsolide Fona yapılan herhangi bir atıf, bu maddenin 1'inci fıkrasında gösterilen Cumhuriyet Konsolide Fonuna yapılan bir atıftır.

MADDE 166

1. Bu Anayasanın diğer herhangi bir hükmü veya kanun tarafından yüklenen tahsisat, maaş veya diğer paralara ilaveten aşağıdakiler Konsolide Fona yüklenir: -
 - (a) Cumhuriyetin ödemeğe mecbur olduğu bütün emeklilik maaşları ve ikramiyeleri;
 - (b) Cumhurbaşkanının ve Cumhurbaşkan Muavininin tahsisatları ve Yüksek Anayasa Mahkemesinin ve Yüksek Mahkemenin hakimlerinin, Cumhuriyet Baş Savcısı ve Baş Savcı Yardımcısının, Baş Murakıbın ve Baş Murakıp Muavininin, Cumhuriyet Emisyon Bankası Müdürünün ve Müdür Muavininin ve Amme Hizmetleri Komisyonu üyelerinin maaşları;
 - (c) Cumhuriyetin yüklendiği bütün borç mükellefiyetleri; ve
 - (d) herhangi bir mahkeme tarafından Cumhuriyet aleyhine verilen herhangi bir hükmün, kararın veya hakem kararının yerine getirilmesi için gerekli herhangi bir para.
2. Bu madde maksatları bakımından borç mükellefiyetlerine, faiz, itfa fonuna ayırmalar, borç itfası için yapılan ödeme ve Konsolide Fonun teminatı altında istikrazlar yapılması ve bu suretle ihdas edilen borçtan dolayı hizmetler ve bu borcun itfası ile ilgili olarak yapılan bütün masraflar dahildir.

MADDE 167

1. Maliye Bakanı, Cumhuriyetin her Bakanlığının ve her bağımsız Dairesinin bütçe tahminlerini aldıktan sonra, her malî yıl bakımından o yıl için, Cumhuriyetin umumî

Bütçesini hazırlar ve bu, Bakanlar Kurulunca tasvip edildikten sonra Temsilciler Meclisine sunulur.

2. Bütçedeki masraf tahminleri-
 - (a) Konsolide Fona yüklenen masrafları karşılamak için gerekli meblağların toplamını; ve
 - (b) diğer masrafların herbirini karşılamak için gerekli meblağları, ayrı ayrı gösterir.
3. Mezkûr Bütçe keza, tatbikatta mümkün olduğu ölçüde, Cumhuriyetin tamamlanan son malî yılın sonundaki aktif ve pasiflerini, aktiflerini ne tarzda yatırıldığını veya tutulduğunu ve bakiye borçlar hakkındaki tafsilatı gösterir.
4. Konsolide Fona yüklenmemiş fakat bu Fondan ödenmesi gereken masraflar Temsilciler Meclisinin tasvibine sunulur ve tasvip olduğu takdirde bahis konusu malî yıla ait Bütçeye konular.
5. Herhangi bir malî yıl bakımından Temsilciler Meclisince herhangi bir maksat için tasvip edilen tahsisatın yetersiz olduğu veya hiçbir tahsisat verilmeyen bir maksat için masraf yapılması zarureti hasıl olduğu görüldüğü takdirde, gerekli tahsisatı gösteren ek bir bütçe Temsilciler Meclisinin tasvibine sunulur ve Temsilciler Meclisi tarafından tasvip edildiği takdirde, bahis konusu malî yıla ait Bütçeye eklenir.
6. Temsilciler Meclisi, ek bir bütçedeki herhangi bir masrafı tasvip veya red edebilir; fakat, masrafın miktarını arttıramaz veya sarf mahallinde herhangi bir değişiklik yapamaz.

MADDE 168

1. Maliye Bakanı tarafından imzalanmış bir verile emri olmadıkça, Konsolide Fondan veya diğer bir amme fonundan hiçbir masraf ödenemez:
Ancak, Maliye Bakanı Bütçede gösterilen bir masraf için böyle bir verile emrini imzalamayı red edemez.
2. Bu maddenin 3'üncü fıkrası hükümleri mahfuz kalmak şartı ile, bahis konusu verile emrinin ait olduğu masraf, bu verile emrinin ait olduğu malî yıl Bütçesinde gösterilmiş olmadıkça, böyle hiç bir verile emri verilemez.
3. Bütçe, ait olduğu malî yılın ilk gününe kadar Temsilciler Meclisi tarafından tasvip olunmadığı takdirde, Temsilciler Meclisi, bu Anayasa hükümleri mahfuz kalmak şartı ile alacağı bir kararla, Bütçede gösterilen amme hizmetlerinin devamı için gerekli göreceği herhangi bir masrafın, her defasında azamî bir aylık bir süre için, fakat her halde toplamı iki ayı geçmeyecek olan bir süre için, bu sürenin sonuna kadar, Konsolide Fondan veya diğer amme fonlarından karşılanmasına müsaade edebilir:
Ancak, her hangi bir hizmet için bu suretle müsaade olunan masraf, aynı hizmet için bir evvelki malî yılın Bütçesinde tasvip edilmiş olan meblağın aynı süreye isabet eden nisbeti geçemez.

KISIM XII - ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

MADDE 169

50'nci madde ve 57'nci maddenin 3'üncü fıkrası hükümleri mahfuz kalmak şartıyla

- (1) ticarî konular, (tediye ve kredi dahil) ekonomik işbirliği ve modus vivendi ile ilgili olarak yabancı bir Devlet veya herhangi bir Milletlerarası Teşkilat ile yapılacak her milletlerarası anlaşma Bakanlar Kurulunun bir kararı gereğince akdedilir;
- (2) diğer herhangi bir anlaşma, sözleşme veya milletlerarası anlaşma, Bakanlar Kurulunun bir kararı gereğince müzakere ve imza olunur ve Temsilciler Meclisi tarafından bir kanunla tasdik olunarak akdedilir ve ancak bu surette yürürlüğe

- girer ve Cumhuriyeti bağlar;
- (3) Bu maddenin yukarıdaki hükümlerine uygun olarak akdolan andlaşmalar, sözleşmeler ve anlaşmalar, Cumhuriyet Resmî Gazetesinde yayınlanmasından itibaren, diğler tarafın mezkûr andlaşmaları, sözleşmeleri ve anlaşmaları tatbik etmesi şartı ile, herhangi bir iç kanundan üstün tutulur.

MADDE 170

1. Cumhuriyet, mahiyetleri ne olursa olsun bütün anlaşmalar bakımından, Yunanistan Kırallığına, Türkiye Cumhuriyetine ve Büyük Britanya ve Şimalî İrlanda Birleşik Kırallığına, uygun şartlı anlaşmalarla, en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi uygular.
2. Bu maddenin 1'inci fıkrası hükümleri, Cumhuriyet ile Yunanistan Kırallığı, Türkiye Cumhuriyeti ve Büyük Britanya ve Şimalî İrlanda Birleşik Kırallığı arasındaki Birleşik Kırallığa bahşolunan üsler ve askerî kolaylıklara dair Kıbrıs Cumhuriyetinin Tesisine ait Andlaşmaya uygulanmaz.

MADDE 171

1. Ses ve rüyet yayınlarında Elen ve Türk Cemaatlarının her ikisi için programlar yer alır.
2. Ses yayınlarında Türk Cemaati için olan programlara ayrılan zaman, yedi günlük bir haftada yetmiş beş saatten az olmaz ve normal yayın devreleri halinde böyle bir haftanın bütün günlerine tevzi edilir:
Ancak, yayın sürelerinin toplamının azaltılması gerektiği ve bu sebeple Elen Cemaati için olan programlara ayrılan zaman yedi günlük haftada yetmiş beş saatin altına düştüğü takdirde, böyle bir haftada Türk Cemaati için olan programlara ayrılan zaman dahi, Elen Cemaati için olan programlara ayrılan zamanın yetmiş beş saatten aşağı düştüğü saat sayısı kadar indirilir. Ancak yine, Elen Cemaati için olan programlara ayrılan zaman yedi günlük bir haftada yüz kırk saati geçecek surette arttırıldığı takdirde, Türk Cemaati için olan programlara ayrılan zaman dahi, Elen Cemaati için olan her yedi saate karşılık Türk Cemaati için üç saat nisbetinde arttırılır.
3. Rüyet yayınlarında, birbirini takibeden her on yayın gününden üçü Türk Cemaati için olan programlara ayrılır ve bu on yayın gününde Türk Cemaati için olan programlara ayrılan zamanın toplamı bu on yayın gününde Elen Cemaati için olan programlara ayrılan her yedi saate karşılık üç saat nisbetinde olur.
4. Bütün resmî ses ve rüyet yayınları hem Elence ve hem Türkçe olur ve bunlar bu maddede gösterilen zaman hesablarında nazara alınmaz.

MADDE 172

Cumhuriyet, memurlarının veya makamlarının, görevlerini görmeleri sırasında veya görevleri dolayısıyla işledikleri zarara sebebiyet veren herhangi bir haksız fiil veya ihmalden mesuldür. Bir kanun bu mesuliyeti düzenler.

MADDE 173

1. Cumhuriyetin en büyük beş şehrinde, yani Lefkoşe, Leymosun, Mağusa, Larnaka ve Bafta bunların Türk halkı tarafından ayrı belediyeleri kurulur:
Ancak, bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren dört sene içinde, Cumhurbaşkan ve Cumhurbaşkan Muavini, yukarıdaki şehirlerdeki belediyelerin ayrılmasının devam edip etmemesi meselesini incelerler.
2. Yukarıdaki şehirlerde, Elen Belediye Meclisleri şehrin Elen seçmenleri tarafından ve Türk Belediye Meclisleri Türk seçmenleri tarafından seçilirler.
3. Yukarıdaki şehirlerin herbirinde, Elen belediye meclisi tarafından seçilen iki üyeden, Türk belediye meclisi tarafından seçilen iki üyeden ve bahis konusu belediye meclisleri arasında varılacak mutabakatla seçilen bir Başkandan müteşekkil bir koordinasyon komitesi kurulur. Bu kordinasyon komitesi, müştereken yapılmasına ihtiyaç olan işlere

bakar, şehirdeki iki belediyenin meclislerinin mutabakatı ile kendisine verdiği müşterek hizmetleri görür ve belli bir derecede iş birliğini gerektiren konular ile ilgilenir.

MADDE 174

Yukarıdaki şehirlerin herhangi birinin sınırları içinde, bahis konusu herhangi bir belediye tarafından, bunun ait olduğu Cemaata mensup olmadıkça hiç bir kimseye hiçbir belediye vergisi, mülk vergisi, ücreti veya diğer herhangi bir gelir konamaz veya tahakkuk ettirilemez veya hiçbir kimseden tahsil edilemez:

Ancak-

- (a) yukarıdaki şehirlerin her birindeki belediyelerden birinin meclisinin içinde yetkisini kullandığı bölge içinde bulunan belediye çarşılarının, mezbahalarının ve belediyelere ait diğer mahallerin kullanılması ile ilgili ücretler;
- (b) yukarıdaki şehirlerin herhangi birindeki belediyelerden birinin meclisinin içinde yetkisini kullandığı bölge içinde bulunan binalar ve mahaller ile ilgili eğlence resimleri;
- (c) yukarıdaki şehirlerin herhangi birinde bir belediyenin kendi Cemaatine mensup bulunmayan bir şahsa karşı, bir belediyenin mutad olarak, yaptığına ilave veya fazla olarak, yaptığı hizmetler hakkında bahis konusu şehirdeki iki belediye meclisi arasında mutabık kalınarak tesbit edilecek resimler, bahis konusu belediye meclisine ödenir :

Ancak yine, yukarıdaki şehirlerin herhangi birinde, belediyelerden biri tarafından diğer belediyenin ait olduğu Cemaata mensup bir şahsa, mürakabe, teftiş ve benzeri neviden herhangi bir hizmet yapıldığı takdirde, bunlar ile ilgili herhangi bir resim de bu hizmeti yapan belediyeye ödenir.

MADDE 175

Yukarıdaki şehirlerin herhangi birinde bir belediye tarafından kendi Cemaatına mensup olmıyan bir şahsa hiçbir ruhsat veya müsaade verilemez:

Ancak, yukarıdaki şehirlerin herhangi birinde bahis konusu Belediyelerden birinin içinde yetkisini kullandığı bölge içindeki gayrimenkullere, mahallere veya inşaat işlerine mütөөallik ruhsat veya müsaadeler, bahis konusu belediyenin meclisi tarafından verilir ve bu gibi ruhsat veya müsaadeler ile ilgili herhangi bir hizmet, murakabe veya nezaret, mezkûr belediyenin meclisi tarafından yapılır ve bu husustaki herhangi bir resim, bu meclis tarafından tahsil edilir.

MADDE 176

173 ila 178'inci, ikisi de dahil, maddelerdeki hiçbir hüküm, aşağıdaki şartlara tabi olarak, bu gibi herhangi bir belediye ile ilgili şehir planlamasını bir kanunun göstermesini önler şekilde tefsir olunmaz :-

- (a) yukarıdaki şehirlerden herhangi birisi için kurulan planlama komisyonu on üyeden müteşekkil olup bunlardan yedisi Elen ve üçü Türk olur;
- (b) bu komisyonun bütün kararları mutlak ekseriyetle alınır :
Ancak böyle bir ekseriyetle verilecek herhangi bir karar, Elen belediyesini ilgilendirenler asgarî dört Elen üyenin reylerini ihtiva etmedikçe ve Türk belediyesini ilgilendirenler asgarî iki Türk üyenin reylerini ihtiva etmedikçe alınamaz;
- (c) yukarıdaki şehirlerden herhangi birini ilgilendiren şehir planlamasına dair bütün konularda ve bu gibi konuların düzenlenmesinde münhasıran bahis konusu planlama komisyonu yetkilidir.

MADDE 177

173 ilâ 178'inci, ikisi de dahil, maddeler hükümlerine tabi olmak kaydıyla, yukarıdaki şehirlerin herhangi birindeki her belediye, kendi yetkilerini ve bütün görevlerini, sınırları, her belediye için, Cumhurbaşkanının ve Cumhurbaşkan Muavininin mutabakatı ile tesbit edilen bir bölge içinde

kullanır ve görür.

MADDE 178

Diğer mahallerde belediyelerin organlarının, mümkün olduğu kadar, iki Cemaatın nisbî temsili esasına göre teşekkülü için hususî hüküm konur.

KISIM XIII - SON HÜKÜMLER

MADDE 179

1. Bu Anayasa Cumhuriyetin en yüksek kanunudur.
2. Temsilciler Meclisinin veya Cemaat Meclislerinden herhangi birinin hiçbir kanun veya kararı ve Cumhuriyet dahilinde icra kuvvetini kullanan veya herhangi bir idarî görev gören herhangi bir organ, makam veya şahsın hiçbir muamele veya kararı hiçbir suretle, bu Anayasa hükümlerinden herhangi birine aykırı veya uyuşmaz olamaz.

MADDE 180

1. Bu Anayasanın Elence ve Türkçe metinlerinden her ikisi de asıldır ve aynı derecede muteber ve aynı hukukî hükmü haizdir.
2. Bu Anayasanın iki metni arasındaki her hangi bir aykırılık, Yüksek Anayasa Mahkemesi tarafından, 11 Şubat, 1959 tarihli Zurich Anlaşmasının ve 19 Şubat, 1959 tarihli Londra Anlaşmasının metin ve ruhunu önemle nazara almak kaydıyla, Yunanistan Kırallığı, Türkiye Cumhuriyeti ve Kıbrıs Elen ve Türk Cemaatleri temsilcileri tarafından, Lefkoşada 6 Nisan, 1960 da Karma Anayasa Komisyonunda imzalanan bu Anayasanın Taslağı ile buna yapılan ve 6 Temmuz, 1960'da imzalanan Tadiller Cedveli'ne bakılarak karara bağlanır.
3. Müphemiyet halinde bu Anayasanın tefsiri, Yüksek Anayasa Mahkemesi tarafından, 11 Şubat, 1959 tarihli Zurich Anlaşmasının ve 19 Şubat, 1959 tarihli Londra Anlaşmasının metin ve ruhu önemle nazara alınarak yapılır.

MADDE 181

Suretleri Ek I ve II olarak bu Anayasaya eklenmiş bulunan Cumhuriyetin bağımsızlığını, toprak bütünlüğünü ve Anayasasını teminat altına alan ve Cumhuriyet, Yunanistan Kırallığı, Türkiye Cumhuriyeti ve Büyük Britanya ve Şimalî İrlanda Birleşik Kırallığı arasında akdedilen Andlaşma ve Cumhuriyet, Yunanistan Kırallığı ve Türkiye Cumhuriyeti arasında akdedilen Askerî İttifak Andlaşması Anayasa hükmünü haizdirler.

MADDE 182

1. Bu Anayasanın, 11 Şubat, 1959 tarihli Zurich Anlaşmasından ithal edilmiş bulunan ve Ek III'ünde gösterilen maddeleri veya maddelerin kısımları, bu Anayasanın Temel Maddeleri olup hiçbir suretle gerek değiştirme, gerek ilave veya gerekse kaldırma suretile tadil edilemezler.
2. Bu maddenin 1'inci fıkrası mahfuz kalmak şartıyla, bu maddenin 3'üncü fıkrasında gösterildiği üzere bu Anayasanın herhangi bir hükmü, gerek değiştirme, gerek ilave veya gerekse kaldırma suretile tadil edilebilir.
3. Böyle bir tadil, Elen Cemaatına mensup Temsilcilerin sayısı toplamının asgarî üçte ikisini ve Türk Cemaatına mensup Temsilcilerin sayısı toplamının asgarî üçte ikisini ihtiva eden bir ekseriyet reyi ile kabul edilecek bir kanun ile yapılır.

MADDE 183

1. Cumhuriyetin veya herhangi bir kısmının, hayatını tehdit eden harp veya diğer umumî bir tehlike halinde Bakanlar Kurulu bu hususta alacağı bir kararla Fevkalade Hal İlanına yetkilidir:
Ancak, Cumhurbaşkanlığı ve Cumhurbaşkanlığı Muavini, böyle bir karara karşı, bu kararın dairelerine ulaştırıldığı tarihten itibaren kırk-sekiz saat içinde, ayrı ayrı veya müştereken,

- veto hakkına sahiptirler.
2. Bu gibi her İlanda, bahis konusu Fevkalade Halin devamı süresince yürürlüğü durdurulan Anayasa maddeleri açıkca gösterilir:
Ancak, bu gibi herhangi bir İlan ile Anayasanın yalnız aşağıdaki maddelerinin yürürlüğü durdurulabilir: -
Yalnız müsaade edilmiş bir harp fiili ile sebebiyet verilen ölüm bakımından 7'nci madde; 10'uncu maddenin 2'nci ve 3'üncü fıkraları; 11'inci madde; 13'üncü madde; 16'ncı madde; 17'nci madde; 19'uncu madde; 21'inci madde; 23'üncü maddenin 8'inci fıkrasının (d) bendi; 25'inci madde ve 27'nci madde.
 3. Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkan Muavini, bu maddenin 1'inci fıkrasında gösterilen veto haklarını, ayrı ayrı veya müştereken, kullanmamışlarsa, bahis konusu İlanı derhal Cumhuriyet Resmi Gazetesinde yayınlamak suretile ilan ederler.
 4. Bu maddenin yukarıdaki hükümleri gereğince yapılan bir fevkalade Hal İlanı derhal Temsilciler Meclisine sunulur. Temsilciler Meclisi toplantı halinde değilse bu maksatla en kısa zamanda toplantıya çağrılır.
 5. Temsilciler Meclisi, bahis konusu Fevkalade Hal İlanını red veya tasvip etmek hakkına sahiptir. Red halinde, Fevkalade Hal İlanının hiçbir hükmü olmaz. Tasvip halinde, Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkan Muavini, Temsilciler Meclisinin bu kararını Cumhuriyet Resmî Gazetesinde yayınlamak suretile derhal ilan ederler.
 6. Temsilciler Meclisi, Bakanlar Kurulunun talebi üzerine, fevkalade hal süresini uzatmağa karar vermedikçe, Fevkalade Hal İlanı, Temsilciler Meclisinin tasvibi tarihinden itibaren iki ayın sonunda yürürlükten kalkar. Temsilciler Meclisinin fevkalade hal süresini uzatma kararına karşı, Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkan Muavini, 50'nci maddeye uygun olarak kullanılmak üzere, ayrı ayrı veya müştereken, veto hakkına sahiptirler.
 7. (1) Bir Fevkalade Hal İlanı yürürlükte olduğu zaman; bu Anayasanın hükümlerine rağmen, Bakanlar Kurulu, kendince derhal harekete geçilmesi gereken hallerde, Cumhurbaşkanının ve Cumhurbaşkan Muavininin 57'nci madde gereğince, ayrı ayrı veya müştereken, kullanabilecekleri veto hakkına tabi olmak kaydıyle; münhasıran fevkalade hal ile ilgili kanun hükmünü haiz herhangi bir kararname çıkarabilir.
(2) Bir Fevkalade Hal İlanı yürürlükte olduğu zaman; bu Anayasanın hükümlerine rağmen, Bakanlar Kurulu, kendince derhal harekete geçilmesi gereken hallerde, Cumhurbaşkanının ve Cumhurbaşkan Muavininin 57'nci madde gereğince, ayrı ayrı veya müştereken, kullanabilecekleri veto hakkına tabi olmak kaydıyle; münhasıran fevkalade hal ile ilgili kanun hükmünü haiz herhangi bir kararname çıkarabilir.
Bu fıkranın yukarıdaki (1) inci bendi gereğince veto hakkı kullanılmamışsa, Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkan Muavini, bahis konusu kararnameyi derhal Cumhuriyet Resmî Gazetesinde yayınlamak suretiyle ilan ederler.
(3) Bahis konusu kararname, daha evvel kaldırılmamışsa, fevkalade halin sona ermesi ile yürürlükten kalkar.

MADDE 184

1. 183'üncü maddenin 7'nci fıkrasının (2)'nci bendi gereğince ilan edilen herhangi bir kararnamede önleyici tutukluk konduğu takdirde-
 - (a) bu kararname gereğince herhangi bir şahsın tutukluğunu emreden, en kısa zamanda, bu şahsa tutukluğunun Sebeplerini ve bu maddenin 3'üncü fıkrası hükmü mahfuz kalmak şartı ile, emrin dayandığı isnad edilen vakıaları bildirir ve kendisine mümkün olan en kısa zamanda em aleyhine müracaatta bulunma imkanını verir;

- (b) bu maddenin 2'nci fıkrasında gösterildiği üzere kurulan bir istişare heyeti, bahis konusu kararname gereğince bu tutukluğa tabi olan bir vatandaşın bu fıkranın (a) bendi gereğince yaptığı herhangi bir müracaatı tetkik edip bir ay içinde tutukluk için yeter sebep bulunduğuna dair rapor vermedikçe bu vatandaş, bu kararname gereğince bir aydan fazla bir süre için tutukluğa tabi olamaz.
2. Bu madde maksatları için kurulacak istişare heyeti, Yüksek Mahkeme hakimi olan veya olmuş bulunan veya mezkûr Mahkemede hakim olmak için gerekli vasıfları haiz bulunan şahıslar arasından Cumhurbaşkan ve Cumhurbaşkan Muavini tarafından müştereken tayin olunacak bir Başkandan ve Yüksek Mahkemenin Reisi ile istişareden sonra Cumhurbaşkan ve Cumhurbaşkan Muavini tarafından müştereken tayin olunacak diğer iki üyeden teşekkül eder.
3. Bu madde, hiçbir makama, açıklanmasının millî menfaatlara aykırı olduğunu telakki ettiği vakıaları açıklamak mükellefiyetini yüklemeyiz.

MADDE 185

1. Cumhuriyetin ülkesi birbütün olup parçalanamaz.
2. Kıbrısın tamamen veya kısmen herhangi diğer bir devletle birleşmesi veya ayrılığı güden bir bağımsızlık konu haricidir.

MADDE 186

1. Bu Anayasada, ilgili metinde açıkça başka türlü konmadıkça veya bu metin başka türlü gerektirmedikçe-
- (1) "Cemaat", Elen veya Türk cemaatını ifade eder;
"mahkeme", bu mahkemenin herhangi bir hakimini de içine alır;
"Elen", 2'nci maddede tarif edildiği üzere Elen Cemaatının bir üyesini ifade eder;
"kanun", bu Anayasanın yürürlüğe girmesinden sonraki devre ile ilgili olarak kullanıldığı takdirde bir Cumhuriyet kanununu ifade eder;
"şahıs", hükmî şahsiyeti haiz olan veya olmayan herhangi bir şirketi, ortaklığı, derneği, birliği, müessese veya teşekkülü içine alır;
"Cumhuriyet", Kıbrıs Cumhuriyetini ifade eder;
"Türk", isim ve sıfat olarak 2'nci maddede tarif olduğu üzere Türk Cemaatının bir üyesini ifade eder;
- (2) müzekker olan kelimeler müennesi de ve tekil olan kelimeler çoğulu da ifade ederler.
2. Bu Anayasa ile herhangi bir emir, kaideler, tüzükler veya talimatnameler yapmak veya herhangi bir talimat vermek yetkisi verilmiş olduğu hallerde bu yetki, bahis konusu emir, kaideler, tüzükler, talimatnameler veya talimatları aynı tarzda tadil veya kaldırma yetkisini içine alır şekilde yorumlanır.

GEÇİCİ HÜKÜMLER

MADDE 187

1. Bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten hemen evvel yürürlükte olan herhangi bir kanun gereğince
- (a) ilk Cumhurbaşkan veya Cumhurbaşkan Muavini;
- (b) bir Temsilciler Meclisinin üyesi veya herhangi bir Cemaat Meclisinin üyesi, seçilen herhangi bir şahıs, bu Anayasa hükümleri gereğince, hale

göre, Cumhurbaşkanını veya Cumhurbaşkanını Muavini, bir Temsilciler Meclisi üyesi veya ilgili Cemaat Meclisinin bir üyesi seçilmiş sayılır.

2. Bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihte yürürlükten kalkan seçimlere dair bütün kanunlar ve nizamnameler, yürürlükten kalkmış olmalarına rağmen, hale göre, Temsilciler Meclisi veya herhangi bir Cemaat Meclisi tarafından bu Anayasanın yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren en geç on sekiz ay içinde yeni bir seçim kanunu yapıncaya kadar, bahis konusu devre içinde Cumhurbaşkanını, Cumhurbaşkanını Muavini, herhangi bir Temsilci veya herhangi bir Cemaat Meclisi üyesinden boşalan münhali doldurmak için yapılacak herhangi bir ara seçimi bakımından yürürlükte olurlar.

MADDE 188

1. Bu Anayasanın hükümleri ve bu maddenin aşağıdaki hükümleri mahfuz kalmak şartı ile, bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihte yürürlükte bulunan bütün kanunlar, bu Anayasa gereğince yapılan, hale göre, herhangi bir kanunla veya cemaat kanunu ile, gerek değiştirme, gerek ilave veya gerekse kaldırma sureti ile, tadil edilinceye kadar; bahis konusu tarihte ve bundan sonra yürürlükte kalırlar ve bahis konusu tarihten itibaren bu Anayasaya uymaları için yapılması gerekli tahvillerin yapılması suretile yorumlanır ve uygulanır.
2. Bu Anayasanın geçici hükümlerinde başka türlü gösterilmedikçe, bu gibi herhangi bir kanunun bu Anayasanın herhangi bir hükmüne aykırı veya uyuşmaz olan hiçbir hükmü, ve 78'inci madde gereğince ayrı bir ekseriyeti gerektiren hiç bir kanun, yukarıda gösterildiği şekilde yürürlükte kalamaz:
Ancak, belediyelere dair kanunlar, bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı aylık bir devre için yürürlükte kalabilirler ve vergiler veya resimler koyan herhangi bir kanun, 31 Aralık, 1960'a kadar yürürlükte kalabilir.
3. Bu maddenin 1'inci fıkrası gereğince yürürlükte kalan herhangi bir kanunda, ilgili metin başka türlü gerektirmedikçe-
 - (a) Kıbrıs Sömürgesine veya "Kıraliyete" yapılan herhangi bir atıf, bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihte veya ondan sonra başlayan herhangi bir devre bakımından, Cumhuriyete yapılan bir atıf olarak yorumlanır;
 - (b) Vali'ye veya Valilik Meclisi'ne yapılan herhangi bir atıf, aynı devre bakımından, bu Anayasanın açık hükümlerine göre, ayrı ayrı veya müştereken Cumhurbaşkanına ve Cumhurbaşkanını Muavinine, Cemaat Meclislerine açıkça ayrılanlar dışında teşriî kuvvetin kullanılması ile ilgili konularda Temsilciler Meclisine, bu Anayasa gereğince yetkisine dahil bütün konularda ilgili Cemaat Meclisine ve icra kuvvetinin kullanılmasına dair konularda Bakanlar Kuruluna yapılan bir atıf olarak yorumlanır;
 - (c) İdarî Sekretere veya Malî Sekretere yapılan herhangi bir atıf, aynı devre bakımından, yorum zamanında atfın yapıldığı konu ile ilgili mesuliyetin kendisine yüklendiği Bakanlığa veya Cumhuriyetin bağımsız Dairesine yapılan bir atıf olarak yorumlanır;
 - (d) Baş Savcıya veya Baş Savcı Yardımcısına yapılan herhangi bir atıf, aynı devre bakımından, yerine göre; Cumhuriyet Baş Savcısına ve Cumhuriyet Baş Savcı Yardımcısına yapılan bir atıf olarak yorumlanır;
 - (e) bir amme görevini gören herhangi diğer bir şahsa veya herhangi bir makama veya teşekküle yapılan herhangi bir atıf, aynı devre bakımından, Cumhuriyetin buna tekabül eden amme memuruna, makamına, teşekkülüne veya dairesine yapılan bir atıf olarak yorumlanır.

4. Bu maddenin 1'inci fıkrası gereğince yürürlükte kalan herhangi bir kanunun hükümlerini uygulayan Cumhuriyet dahilindeki herhangi bir mahkeme, aynı devre bakımından, bunları, Geçici hükümleri dahil olmak üzere bu Anayasa hükümlerine uygun kılmak için gerekli olabilecek tahvilleri yaparak uygular.
5. Bu maddedeki-
"kanun"a, bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten önce böyle bir kanun gereğince yapılan her nevi amme enstrumanları dahildir;
"tahviller"e, tadiller, intibaklar ve kaldırmalar dahildir.

MADDE 189

3'üncü madde hükümlerine rağmen, bu Anayasanın yürürlüğe, girdiği tarihten itibaren beş yıllık bir süre için-

- (a) 188'inci madde gereğince yürürlükte kalacak olan bütün kanunlar İngilizce olarak kalabilirler;
- (b) Cumhuriyet dahilindeki herhangi bir mahkeme önünde herhangi bir mahkeme muamelesinde İngilizce kullanılabilir.

MADDE 190

1. Bu maddenin müteakip hükümleri mahfaz kalmak şartı ile bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten hemen önce mevcut olan herhangi bir mahkeme, bu Anayasa hükümlerine rağmen, bahis konusu tarihten itibaren ve Cumhuriyet mahkemelerinin teşekkülüne dair yeni bir kanunu yapılıncaya kadar ve her halde bu tarihten itibaren dört ayı geçmemek üzere, o zamana kadar olduğu gibi çalışmaya devam eder fakat, rümkün olduğu nisbette, bu Anayasaya hükümlerine uygun olarak teşkil olunur:
Ancak, bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihte açılmış bulunan ve kısmen dinlenmiş olan herhangi bir hukuki veya cezaî davaya, bu Anayasa hükümlerine rağmen, bahis konusu dava için teşkil edilmiş olan mahkeme tarafından bakılmaya devam edilir ve neticelendirilir.
2. Bu Anayasa hükümlerine rağmen, bu Anayasa gereğince kurulan Yüksek Anayasa Mahkemesi, bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç üç aylık devre içinde teşkil edilinceye kadar, Yüksek Mahkemenin kayıt kalemi Yüksek Anayasa Mahkemesinin kayıt kalemi görevini görür.
3. Yüksek Mahkemenin kayıt kalemi, bir müracaat da dahil olmak üzere bütün maksatları bakımından, Yüksek Anayasa Mahkemesi teşkil edilinceye kadar, bu Mahkemenin kayıt kalemi sayılır.
Yüksek Anayasa Mahkemesi, bu Anayasanın yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren en geç üç ay içinde teşkil edilir.
4. Bu Anayasa hükümleri gereğince Yüksek Anayasa Mahkemesine yapılacak bir müracaat ile ilgili herhangi bir mehilin hesaplanmasında, bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarih ile yukarıda gösterildiği üzere Yüksek Anayasa Mahkemesinin teşkili tarihi arasındaki devre hesaba katılmaz.
 - (a) Bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten hemen önce mevcut olan Yüksek Mahkeme, bu Anayasa hükümleri gereğince kurulan Yüksek Mahkeme teşkil edilinceye kadar, bu Anayasa gereğince kurulan Yüksek Mahkeme sayılır. Yüksek Mahkeme, bu Anayasanın yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren en geç üç ay içinde teşkil edilir
Ancak, Mahkeme Reisine yapılan bir atıf bahis konusu Mahkemenin en kıdemli üyesine yapılmış bir atıf sayılır ve üyeleri dörtten az olsa da, bahis konusu Mahkeme bu devre için muteber bir şekilde teşkil edilmiş

sayılır.

MADDE 191

Bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihte açılmış bulunan ve Kıbrıs Sömürgesi Hükümeti adına Baş Savcının veya herhangi bir Dairesinin veya memurunun taraf olduğu herhangi bir davanın görülmesine, bahis konusu tarihte ve bundan sonra, Cumhuriyetin veya tekabül eden Daire veya memurunun taraf olması sureti ile, devam olunur.

MADDE 192

1. Bu Anayasada başka türlü hüküm konmuş olmadıkça bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten hemen önce bir amme hizmeti görevinde bulunan herhangi bir şahıs, bu tarihten sonra kendisine bu tarihten önce uygulanan aynı hizmet kayıt ve şartlarına tabi olmak hakkına sahiptir ve bu kayıt ve şartlar, bahis konusu tarihte veya ondan sonra Cumhuriyetin amme hizmetinde bulunduğu müddetçe, aleyhine olarak değiştirilemez.
2. Bu maddenin 1'inci fıkrası mahfuz kalmak şartı ile, bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten hemen önce görevli bulunan, Mahkeme Reisi hariç; Yüksek Mahkemenin hakimleri ve alt mahkemelerin hakimleri, 153'üncü ve 157'inci maddeler hükümlerine bakılmaksızın, bahis konusu tarihten itibaren mezkûr maddeler hükümleri gereğince bir tayin yapıncaya kadar, bu maddeler hükümlerine uygun olarak tayin edilmiş gibi görevlerine devam ederler ve kendilerine bu Anayasa hükümleri uygulanır.
3. Bu maddenin 1'inci ve 2'nci fıkralarında gösterilen herhangi bir görevde bulunan herhangi bir şahıs, Cumhuriyet amme hizmetine tayin olunmadığı takdirde; kendisine uygulanabilen hizmet kayıt ve şartlarına tabi olmak şartı ile, kendisine, Cumhuriyet fonlarından, hangisi daha ziyade lehinde ise, muhik bir tazminat veya görevin kaldırılması halinde ödenen emeklilik maaşı ödenmesi hakkına sahiptir.
4. Bu maddenin 5'inci fıkrası hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, bu maddenin 1'inci ve 2'nci fıkralarında gösterilen ve görevi bu Anayasa gereğince bir Cemaat Meclisinin yetkisine giren bir şahıs, arzu ettiği takdirde bu maddenin 3'üncü fıkrası gereğince haiz olduğu haklardan feragat ederek bahis konusu Cemaat Meclisinin hizmetine girmeyi tercih edebilir ve bu takdirde, bu şahıs, bu Anayasa yürürlüğe girdiği tarihten hemen önceki kanuna göre, bu tarihten önceki devredeki hizmet süresi için, yalnız bu süre veya bu süreye ilave edilecek bahis konusu Cemaat Meclisinin hizmetindeki herhangi bir hizmet süresi ile birlikte olan hizmet süresi için mezkur kanun gereğince almağa haklı olduğu herhangi bir emeklilik maaşı, ikramiyesi veya diğer benzeri hakları, Cumhuriyetten almak hakkına sahiptir.
5. Bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten hemen önce öğretmenlik görevinde bulunan ve Kıbrıs Sömürgesi bütçesinden para almakta olan ve bu Anayasa gereğince görevi bir Cemaat Meclisinin yetkisine giren herhangi bir öğretmen, bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten hemen önceki kanuna göre, bu tarihten önceki devredeki hizmet süresi için, yalnız bu süre veya bu süreye ilave edilecek bahis konusu Cemaat Meclisinin hizmetindeki herhangi bir hizmet süresi ile birlikte olan hizmet süresi için mezkûr kanun gereğince almağa haklı olduğu herhangi bir emeklilik maaşı, ikramiyesi veya diğer benzeri hakları, Cumhuriyetten almak hakkına sahiptir.
6. Bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten hemen önce Kıbrıs Sömürgesi amme hizmetinde olup da emekliliğe sevk edilmeden evvel izinli bulunan veya bahis konusu hizmetten Cumhuriyetinkinden başka bir hizmete nakil olunan herhangi bir şahsın, Cumhuriyet vatandaşı olup olmadığına bakılmaksızın, bu tarihten önce bu durumda kendisine uygulanan aynı hizmet kayıt ve şartlarının kendisine uygulanması hakkına sahip olmakta devam eder ve bahis konusu kayıt ve şartlar, aleyhine olarak değiştirilmez.
7. Bu madde maksatları bakımından -
 - (a) "amme hizmeti", bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten önceki hizmet

hakkında, Kıbrıs Sömürgesi hükümetindeki hizmeti ve bu tarihten sonraki hizmet hakkında, Cumhuriyetteki mülkî bir hizmeti ifade eder ve Cumhuriyet emniyet kuvvetlerindeki hizmeti de içine alır;

- (b) "hizmet kayıt ve şartları", bu Anayasa hükümleri gereğince yapılması lüzumlu intibaklara tabi olmak şartıyla, azil veya görevden uzaklaştırılma, emeklilik maaşı; ikramiyeleri ve benzeri hakları ifade eder.

8. Bu maddenin 6'ncı fıkrasında gösterilen dışında bu madde hükmü Cumhuriyet vatandaşı olmayan bir şahsa uygulanmaz.

MADDE 193

Bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten hemen önce, Dul ve Yetim Maaşları Fonu da dahil olmak üzere Kıbrıs Sömürgesi amme Fonlarından her hangi bir emeklilik maaşı alan veya emeklilikten dolayı diğer bir hakka sahip olan herhangi bir şahsa, bu Anayasa'nın yürürlüğe girdiği tarihte ve sonra Cumhuriyetin amme fonlarından, bahis konusu emeklilik maaşı veya emeklilikten dolayı sahip olduğu diğer hakları, mezkur emeklilik maaşına veya emeklilik dolayısıyla sahip olduğu diğer haklara bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten hemen önce uygulanan aynı kayıt ve şartlar arasında veya bu tarihten sonra konulan ve kendi durumuna uygulanabilecek ve daha az lehinde olmayacak olan kayıt ve şartlara göre verilmeğe devam olunur.

MADDE 194

Herhangi bir şahsın Dul ve Yetim Maaşları Fonundan bir maaş almak hakkı, bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihte ve ondan sonra, bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten hemen önce yürürlükte olan aynı kayıt ve şartlara tabi olmağa devam eder ve bunlar, mezkûr hak devam ettiği müddetçe bahis konusu şahsın aleyhine olarak değiştirilemez.

MADDE 195

Bu Anayasanın hiçbir hükmüne rağmen, Cumhuriyetin ilk Cumhurbaşkanı seçilen ve Cumhuriyetin ilk Cumhurbaşkanı Muavini seçilen ve 187'nci madde gereğince Cumhuriyetin ilk Cumhurbaşkanı ve ilk Cumhurbaşkanı Muavini sayılan şahıslar, 42'nci maddede gösterildiği üzere görevlerine başlamadan önce veya sonra Cumhuriyet, Yunanistan Kırallığı, Türkiye Cumhuriyeti ve Büyük Britanya ve Şimalî İrlanda Birleşik Kırallığı arasındaki Kıbrıs Cumhuriyetinin Tesisine dair Andlaşma ile bu Andlaşma ile birlikte imzalanmaları için hazırlanan Nota Teatilerini ve Cumhuriyet, Yunanistan Kırallığı, Türkiye Cumhuriyeti ve Büyük Britanya ve Şimalî İrlanda Birleşik Kırallığı arasındaki Cumhuriyetin bağımsızlığını, toprak bütünlüğünü ve Anayasasını teminat altına alan Andlaşmayı ve Cumhuriyet, Yunanistan Kırallığı ve Türkiye Cumhuriyeti arasındaki Askerî İttifak Andlaşmasını ve bu memleketler arasında akdolan İttifak Andlaşmasının uygulanması için Cumhuriyet, Yunanistan Kırallığı ve Türkiye Cumhuriyeti arasındaki Anlaşmayı, Cumhuriyet adına imzalamak ve akdeylemek münhasır hak ve yetkisine müştereken sahiptirler ve sahip sayılırlar ve bahis konusu andlaşmalar, anlaşmalar ve teati olunan Notalar bu suretle Cumhuriyet adına muteber şekilde akdolanmış olurlar ve böylece imzalandıkları tarihten itibaren yürürlüğe girerler ve bağlayıcı olurlar.

MADDE 196

İlk Cemaat Meclislerinin görev süresi bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihte başlar.

MADDE 197

1. Bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten hemen önce bu Anayasa hükümleri ile veya gereğince Cemaat Meclislerinin yetkisine giren herhangi bir okul veya diğer teşekkül veya müessese için ve adına veya bunlar için emaneten, Kıbrıs Sömürgesi Hükümetinin veya herhangi diğer bir şahsın veya teşekkülün uhdesinde bulunan, elinde olan veya adına kayıtlı bulunan herhangi bir menkul veya gayrimenkul mal veya bunun, üzerindeki herhangi bir hak veya menfaat, Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren , ilgili

Cemaat Meclisinin bir kanunu ile gösterilen şahsın, teşekkülün veya makamın, bahis konusu cemaat kanununun koyabileceği kayıt ve şartlar gereğince, uhdesine geçirilir ve eline verilir :

Ancak, bahis konusu kanun, bahis konusu malın Cemaat Meclisinin kendi uhdesine geçirilmesi veya kendi eline verilmesi hakkında hüküm koyamaz.

2. Bu madde hükmü, herhangi bir eğitim maksadı ile ilgili, mutemet veya mütevelliler tarafından idare olunan ölüme bağlı bir tasarrufla yapılan bir teberrüye veya başka bir bağışa veya herhangi bir vakfa uygulanamaz.

MADDE 198

1. Aşağıdaki hükümler, bu hükümleri içine alan bir vatandaşlık kanunu yapıncaya kadar, yürürlükte olurlar: -
 - (a) vatandaşlığa dair herhangi bir konu, Tesis Andlaşmasının 'D' Ek'inin hükümlerine tabi olur
 - (b) bu Anayasa yürürlüğe girdiği tarihte veya ondan sonra Kıbrıs'ta doğan herhangi bir şahıs, doğumu tarihinde babası Cumhuriyetin bir vatandaşı ise veya ölmemiş olsa idi Tesis Andlaşmasının 'D' Ek'i hükümleri gereğince olacak idi ise, doğumu tarihinde Cumhuriyetin bir vatandaşı olur.
2. Bu madde maksatları bakımından, "Tesis Andlaşması", Cumhuriyet ile Yunanistan Kırallığı, Türkiye Cumhuriyeti ve Büyük Britanya ve Şimalî İrlanda Birleşik Kırallığı arasındaki Kıbrıs Cumhuriyetinin Tesisine dair Andlaşmayı ifade eder.

MADDE 199

1. Türk Cemaat Meclisi, Birleşik Kırallık adına Vali ile Türk Cemaat Temsilcileri arasında 6 Temmuz 1960'da imzalanıp teati edilen Notalarda gösterilen meblağları, Büyük Britanya ve Şimalî İrlanda Birleşik Krallığından almak hakkına sahiptir.
2. Bu madde hükmü, iki Cemaattan herhangi birinin bu Anayasa hükümleri gereğince haklarını hiçbir suretle tahdit eden şekilde yorumlanamaz.

EK I

GARANTİ ANDLAŞMASI

Bir taraftan Kıbrıs Cumhuriyeti, diğer taraftan Yunanistan, Türkiye ve Büyük Britanya ve Şimalî İrlanda Birleşik Kırallığı,

- I. Kıbrıs Cumhuriyetinin, Anayasasının Temel Maddeleri ile kurulan ve düzenlenen bağımsızlığının, toprak bütünlüğünün ve güvenliğinin tanınması ve idame edilmesinin müşterek menfaatları iktizasından olduğunu mülhaza ederek,
- II. Bu Anayasa ile ihdas edilen düzene riayeti sağlamak maksadıyla işbirliği yapmayı arzu ederek, aşağıda gösterildiği üzere anlaşmaya varmışlardır: -

Madde I

Kıbrıs Cumhuriyeti, bağımsızlığının, toprak bütünlüğünün ve güvenliğinin idamesini ve aynı zamanda Anayasasına riayet edilmesini sağlamayı taahhüt eder.

Kıbrıs Cumhuriyeti, herhangi bir devlet ile, tamamen veya kısmen, herhangi bir siyasî veya iktisadi birliğe katılmamağı taahhüt eder. Bu itibarla, herhangi diğer bir devlet ile birleşmeyi veya Adanın taksimini, doğrudan doğruya veya dolayısıyla, teşvik edecek her nevi hareketi yasak ilan eder.

Madde II

Yunanistan, Türkiye ve Birleşik Kırallık, Kıbrıs Cumhuriyetinin bu andlaşmanın İnci maddesinde gösterilen taahhütlerini nazara alarak, Kıbrıs Cumhuriyetinin bağımsızlığını, toprak bütünlüğünü ve güvenliğini ve aynı zamanda Anayasasının Temel Maddeleri ile kurulan nizamı tanırlar ve garanti

ederler.

Yunanistan, Türkiye ve Birleşik Kırallık, aynı şekilde, kendilerini ilgilendirdiği nisbette, Kıbrıs'ın herhangi diğer bir devlet ile birleşmesini veya Adanın taksimini, doğrudan doğruya veya dolayısıyla, teşvik etmek gayesini güden herhangi bir hareketi yasak etmeyi taahhüt ederler

Madde III

Kıbrıs Cumhuriyeti, Yunanistan ve Türkiye, Kıbrıs Cumhuriyetinin tesisi zamanında Birleşik Kırallığın hükümlerinde kalan bölgelerin bütünlüğüne riayet etmeği ve bu gün Lefkoşa'da imzalanan Kıbrıs Cumhuriyetinin Tesisine dair Andlaşmaya uygun olarak Kıbrıs Cumhuriyeti tarafından kendisine tanınacak olan hakların Birleşik Kırallık tarafından kullanılmasını ve onlardan istifade edilmesini garanti etmeği taahhüt ederler

Madde IV

Bu Andlaşmanın hükümlerine bir riayetsizlik halinde, Yunanistan, Türkiye ve Birleşik Kırallık, bu hükümlere riyeti sağlamak için gereken teşebbüsler veya tedbirler hakkında birbirleri ile istişare etmeyi taahhüt ederler.

Müşterek veya anlaşarak hareket mümkün olmadığı takdirde, garanti veren üç devletten her biri, bu Andlaşma ile ihdas edilen nizamı tekrar kurmak münhasır maksadı ile harekete geçmek hakkını muhafaza eder.

Madde V

Bu Andlaşma imzalanması tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Bu Andlaşmanın asıl metinleri Lefkoşa'da muhafaza edilecektir.

Yüksek Akit Taraflar, bu Andlaşmayı, en erken bir zamanda, Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 102'nci maddesine uygun olarak Birleşmiş Milletler Sekreteryası nezdinde kaydettireceklerdir.